

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΤΜΗΜΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ & ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΤΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ:

«ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΜΕΣΑ (ΠΑΡΑΓΩΓΑ, ΑΝΤΙΣΤΑΘΜΙΣΗ ΚΙΝΔΥΝΟΥ),
ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ ΔΙΕΘΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ
ΠΡΟΤΥΠΑ. ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΜΕ
ΒΑΣΗ ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ (Ε.Γ.Λ.Σ.) - ΙΣΧΥΟΥΣΑ
ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ»

ΦΟΙΤΗΤΗΣ: ΦΟΥΣΤΕΡΗΣ ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΗΤΡΩΟΥ: Μ.ΧΑΝ 0647

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΤΣΑΓΚΑΡΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΠΕΙΡΑΙΑΣ 2008

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να εκφράσω τις θερμές μου ευχαριστίες στον καθηγητή μου κ. Γ. Αληφαντή για την παροχή των πολύτιμων επιστημονικών του συμβουλών και επισημάνσεων κατά την επίβλεψη της διπλωματικής μου εργασίας.

Επίσης ευχαριστώ τον καταξιωμένο επιστήμονα Ορκωτό Ελεγκτή κ. Π. Βρουστούρη για την καθοδήγησή του στον τρόπο προσέγγισης του θέματος της εργασίας αυτής στα πρώτα στάδια προετοιμασίας της.

Ευχαριστώ όλους τους καθηγητές του Μεταπτυχιακού Προγράμματος στη Χρηματοοικονομική Ανάλυση του Πανεπιστημίου Πειραιώς για την συμβολή τους στην απόκτηση πολύ σημαντικών και χρήσιμων γνώσεων.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΔΙΕΘΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ-ΟΡΙΣΜΟΙ

- 1.1 ΦΟΡΕΙΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΤΩΝ Δ.Λ.Π.**
- 1.2 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΩΝ Δ.Λ.Π.**
- 1.3 ΚΥΡΙΕΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΜΕΤΑΞΥ Δ.Λ.Π. ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ (Ε.Λ.Π.)**
 - 1.3.1 Συντασσόμενες Οικονομικές Καταστάσεις**
 - 1.3.2 Αντιμετώπιση Λογιστικών Γεγονότων**
 - 1.3.2.1 Λογιστική Αποσβέσεων
 - 1.3.2.2 Ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία
 - 1.3.2.3 Έξοδα πολυετούς απόσβεσης-δαπάνες έρευνας και ανάπτυξης.
 - 1.3.2.4 Κεφαλαιοποίηση τόκων και συναλλαγματικών διαφορών δανείων κατασκευαστικής περιόδου.
 - 1.3.2.5 Χρηματοδοτικές μισθώσεις
 - 1.3.2.6 Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις και απαιτήσεις
 - 1.3.2.7 Κρατικές επιχορηγήσεις στοιχείων ενεργητικού
 - 1.3.2.8 Βραχυπρόθεσμες επενδύσεις (Χρεόγραφα)
 - 1.3.3 Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις**
 - 1.3.3.1 Ενοποιημένος Πίνακας Διάθεσης Αποτελεσμάτων
 - 1.3.3.2 Διαφορές Ενοποίησης
 - 1.3.3.3 Δικαιώματα Μειοψηφίας
- 1.4 Νομοθετικό Πλαίσιο Εφαρμογής στην Ελλάδα**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΩΝ Δ.Λ.Π. 32 & 39 - ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΜΕΣΑ

- 2.1 ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ, ΟΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ (Τι είναι χρηματοπιστωτικό μέσο).**
- 2.2 ΕΞΑΙΡΕΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΠΡΟΤΥΠΟΥ**
- 2.3 ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ**
- 2.4 ΚΑΤΑΧΩΡΗΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ**
 - 2.4.1 Ημερομηνία Καταχώρησης
 - 2.4.2 Αρχική αποτίμηση χρηματοπιστωτικών μέσων
 - 2.4.3 Μεταγενέστερη αποτίμηση (ταξινόμηση των χρηματοπιστωτικών μέσων)
- 2.5 ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕ ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΜΕΣΑ ΚΑΤΑΧΩΡΗΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ

- 3.1 ΔΑΝΕΙΑ ΚΑΙ ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΕΣ ΑΞΙΕΣ ΠΟΥ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΚΑΙ ΔΕΝ ΚΡΑΤΟΥΝΤΑΙ ΓΙΑ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥΣ ΣΚΟΠΟΥΣ**
 - 3.1.1 Περιεχόμενο
 - 3.1.2 Αποτίμηση
- 3.2 ΚΑΤΕΧΟΜΕΝΕΣ ΜΕΧΡΙ ΤΗ ΛΗΞΗ ΤΟΥΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ**
 - 3.2.1 Περιεχόμενο
 - 3.2.2 Αποτίμηση
- 3.3 ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΟΥ ΚΑΤΕΧΟΝΤΑΙ ΓΙΑ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥΣ ΣΚΟΠΟΥΣ**
 - 3.3.1 Περιεχόμενο
 - 3.3.2 Αποτίμηση
- 3.4 ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ ΓΙΑ ΠΩΛΗΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ**
 - 3.4.1 Περιεχόμενο
 - 3.4.2 Αποτίμηση
- 3.5 ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕ ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ΠΑΡΑΓΩΓΑ ΚΑΙ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ Δ.Λ.Π. 32 & 39

- 4.1 ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ (Derivatives)**
- 4.2 ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΤΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ**
 - 4.2.1 Αρχική καταχώρηση
 - 4.2.2 Μεταγενέστερη αποτίμηση
- 4.3 OPTIONS (ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΡΟΑΙΡΕΣΗΣ)**
 - 4.3.1 Options θέση long
 - 4.3.2 Options θέση short
 - 4.3.3 Σύγκριση με τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα
- 4.4 FUTURES (ΣΥΜΒΟΛΑΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΛΗΡΩΣΗΣ)**
 - 4.4.1 Future επί χρηματιστηριακού δείκτη
 - 4.4.2 Future επί χρηματιστηριακά διαπραγματευόμενου αγαθού
 - 4.4.3 Σύγκριση με τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα
- 4.5 FORWARDS (ΠΡΟΘΕΣΜΙΑΚΑ ΣΥΜΒΟΛΑΙΑ)**
 - 4.5.1 Forward foreign exchange contract
- 4.6 FORWARD RATE AGREEMENT (F.R.A.)**
 - 4.6.1 Forward Rate Agreement F.R.A
- 4.7 SWAPS - (ΑΝΤΑΛΛΑΓΕΣ)**
 - 4.7.1 Interest Rate Swap
- 4.8 ΣΥΝΘΕΤΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ**
 - 4.8.1 Interest Rate Swap
- 4.9 ΟΜΟΛΟΓΙΑΚΑ ΔΑΝΕΙΑ ΚΑΙ ΜΕΤΑΤΡΕΨΙΜΑ ΟΜΟΛΟΓΙΑΚΑ ΣΕ ΜΕΤΟΧΕΣ**
 - 4.9.1 Προσδιορισμός των χρηματοοικονομικών εξόδων ομολογιακού δανείου
 - 4.9.2 Σύγκριση με Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα
 - 4.9.3 Μετατρέψιμο Ομολογιακό Δάνειο
 - 4.9.4 Προνομιούχες μετοχές

4.10 ΠΑΥΣΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ Ή ΔΙΑΓΡΑΦΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

4.10.1 Μεταβιβάσεις που πληρούν τις προϋποθέσεις για διαγραφή

4.10.2 Μεταβιβάσεις που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις για διαγραφή

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΑΝΤΙΣΤΑΘΜΙΣΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΣΤΑΘΜΙΣΤΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ

5.1 ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

5.2 ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ

5.3 ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΣ ΧΕΙΡΙΣΜΟΣ ΑΝΤΙΣΤΑΘΜΙΣΗΣ

5.3.1 Αντιστάθμιση εύλογης, (τρέχουσας), αξίας, (Fair value hedging)

5.3.2 Αντιστάθμιση Ταμιακών Ροών (Cash flow hedging)

5.3.3 Αντιστάθμιση επένδυσης σε εταιρεία του εξωτερικού

5.3.4 Σύγκριση με τα Ε.Λ.Π.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΠΑΡΑΓΩΓΑ ΙΣΧΥΟΥΣΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

6.1 ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΚΕΡΛΟΥΣ Ή ΖΗΜΙΑΣ ΠΟΥ ΠΡΟΚΥΠΤΕΙ ΑΠΟ ΠΡΑΞΕΙΣ ΕΠΙ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ.

6.2 ΙΣΧΥΟΥΣΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ (ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 2238/94 Κύρωση του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος. (ΦΕΚ Α'151))

6.2.1 Εισόδημα από κινητές αξίες

6.2.2 Χρόνος απόκτησης του εισοδήματος

6.2.3 Παρακράτηση φόρου από κινητές αξίες

6.2.4 Εισόδημα από εμπορικές επιχειρήσεις

6.2.5 Εισόδημα από διάθεση και αποτίμηση χρεογράφων και παραγώγων

6.2.6 Προσδιορισμός ακαθάριστου και καθαρού εισοδήματος νομικών προσώπων

6.3 ΝΟΜΟΣ 2190/1920 ΠΕΡΙ ΑΝΩΝΥΜΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ (Όπως ισχύει)

6.3.1 "Άρθρο 43γ" Αποτίμηση των χρηματοοικονομικών μέσων στην εύλογη αξία

7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα διπλωματική εργασία επιχειρεί να σκιαγραφήσει την ανατομία του Θεσμού των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (Δ.Λ.Π) που πρόσφατα άρχισαν να εφαρμόζονται, υποχρεωτικά, από κάποιες επιχειρήσεις στην Ελλάδα και ειδικότερα στους κανόνες που αυτά θέτουν στην λογιστική απεικόνιση των χρηματοοικονομικών μέσων γενικά, αλλά και πιο συγκεκριμένα, των παραγώγων.

Η προσέγγιση αυτή στην παρούσα εργασία γίνεται με την μέθοδο της παράθεσης, τόσο του θεωρητικού πλαισίου των (Δ.Λ.Π.) που σχετίζεται με το αντικείμενο αυτό, όσο και με την παράθεση πρακτικών παραδειγμάτων ώστε να είναι εφικτό στον αναγνώστη η κατανόηση των δύσκολων στην πράγματι σε αρκετές περιπτώσεις ζητημάτων που προκύπτουν κατά την εφαρμογή τους.

Επίσης η συγκριτική ανάλυση στον τρόπο λογιστικής αντιμετώπισης των παραγώγων από τα Δ.Λ.Π. και το Ελληνικό Λογιστικό Σχέδιο με επισημάνσεις στις υπάρχουσες διαφορές παρέχει στον αναγνώστη την δυνατότητα να αξιολογήσει τα οφέλη και πιθανώς τα προβλήματα που προκύπτουν από την υιοθέτηση των Δ.Λ.Π.

Τέλος τα παραπάνω μαζί με την παράθεση της ισχύουσας φορολογικής και εμπορικής νομοθεσίας που σχετίζεται με τα παράγωγα και την χρήση τους από τις επιχειρήσεις στην Ελλάδα δίνει, κατά την άποψή μας, μία όσο το δυνατόν πιο ολοκληρωμένη εικόνα του θεσμού αυτού που ολοένα επεκτείνεται και χρησιμοποιείται στις μέρες μας από τις επιχειρήσεις τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό.

Μεταβολές στο διεθνές οικονομικό περιβάλλον αλλά και στην Ελλάδα καθώς και η πρόοδος των χρηματαγορών και οι ανάγκες των επιχειρήσεων συντέλεσαν στις εξελίξεις του σχεδιασμού νέων προϊόντων παραγώγων μέσα από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.

Συνακόλουθα αναδύεται το ζήτημα του επιπέδου και η ποιότητα της ενημέρωσης, στη οποία έχουν πρόσβαση οι επενδυτές καθώς επίσης και οι μηχανισμοί που διασφαλίζουν την εγκυρότητα της ενημέρωσης αυτής. Ένας από τους μηχανισμούς αυτούς, ίσως ο σημαντικότερος αποτελεί η θεσμοθέτηση των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων. Κατά την κρίση μας αποτελούν έναν ενιαίο και διάφανο τρόπο καταγραφής οικονομικών και επιχειρηματικών στοιχείων, τα οποία επιτρέπουν τη μονοσήμαντη άρα συγκρίσιμη περιγραφή της επιχείρησης που τα υιοθετεί σε υπερεθνικό επίπεδο.

Το κρίσιμο ζήτημα που τίθεται είναι ο τρόπος με τον οποίο η διαρθρωτική αυτή παρέμβαση εφαρμόζεται, προκειμένου να έχει μετρήσιμα αποτελέσματα. Το στοίχημα αυτό θα κριθεί από την επιμονή της Πολιτείας για ορθή εφαρμογή, τις προσπάθειες και την υπεύθυνη στάση του Σώματος Ορκωτών Ελεγκτών, των διαπιστευμένων εκτιμητών, αλλά το κυριότερο από την ετοιμότητα και την διάθεση των Ελληνικών Επιχειρήσεων να εφαρμόσουν ορθά τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα.

Έτσι, η έρευνα που ακολουθεί πιστεύουμε ότι θα συμβάλει ουσιαστικά στη λογιστική κατανόηση ορισμένων όρων και διαδικασιών που συνδέονται με τα παράγωγα και κατ' επέκταση των οικονομικών καταστάσεων και έτσι για λόγους αξιοπιστίας αυτών θα οδηγήσουν στον σεβασμό και την διευκόλυνση του επενδυτή, καθώς η λογιστική επιστήμη παίζει πολύ σημαντικό ρόλο στην διαφάνεια και στην αξιοπιστία ιδιαίτερα άλλωστε μετά την υιοθέτηση των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων.

Τέλος τονίζεται με σαφήνεια η συμβολή και η χρησιμότητα της λογιστικής επιστήμης πάνω στον τομέα των παραγών καθώς αποτελεί ένα χρήσιμο μέσο χρηματοοικονομικής πληροφόρησης των επενδυτών και των τρίτων.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΡΡΑΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΔΙΕΘΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ- ΟΡΙΣΜΟΙ

Με τον όρο Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα (Δ.Λ.Π.) εννοούμε ένα σύνολο Λογιστικών Αρχών, Κανόνων, Μεθόδων και Διαδικασιών, γενικά αποδεκτών, η καθιέρωση των οποίων οδηγεί σε ομοιόμορφη κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων των επιχειρήσεων και των ομίλων αυτών και κατά συνέπεια σε ακριβή, αληθή και ομοιόμορφη πληροφόρηση των χρηστών αυτών των Οικονομικών Καταστάσεων.

Τα Δ.Λ.Π. εφαρμόζονται στις οικονομικές καταστάσεις κάθε είδους επιχειρήσεων εμπορικών, βιομηχανικών ή παροχής υπηρεσιών.

1.1 ΦΟΡΕΙΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΤΩΝ Δ.Λ.Π.

Τα βασικότερα όργανα κατάρτισης λογιστικών προτύπων σε διεθνές επίπεδο είναι η **FASB** (Financial Accounting Standards Board – Ομοσπονδιακή επιτροπή Λογιστικών Προτύπων), η **IASC** (International Accounting Standards Committee – Διεθνής Επιτροπή Λογιστικών Προτύπων) και η Ευρωπαϊκή Ένωση.

FASB (U.S.A.)

Η FASB ιδρύθηκε το 1973 και είναι ο οργανισμός του ιδιωτικού τομέα για τον καθορισμό προτύπων για την κατάρτιση λογιστικών καταστάσεων στις ΗΠΑ.

Η FASB αναγνωρίζεται επισήμως από τη **SEC** (Securities and Exchange Commission), η οποία αποτελεί το Δημόσιο φορέα ελέγχου των κεφαλαιαγορών στις ΗΠΑ.

Το Προεδρείο της FASB αποτελείται από 7 μέλη πενταετούς θητείας, μόνιμο προσωπικό που αριθμεί 40 άτομα καθώς και συνεργάτες από τον ακαδημαϊκό χώρο που συμμετέχουν στις ομάδες που δημιουργούνται για τον καθορισμό των λογιστικών προτύπων.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η FASB είναι όργανο κατάρτισης λογιστικών προτύπων σε εθνικό επίπεδο (για τις ΗΠΑ), όμως οι εταιρίες εκείνες που καταρτίζουν τις λογιστικές τους καταστάσεις σύμφωνα με τα λογιστικά πρότυπα της γίνονται δεκτές σε Χρηματιστήρια και άλλων χωρών.

Το Μάιο 2000 αποφασίστηκε η νέα οργανωτική δομή που αποτελείται από:

- 19 επίτροπους (trustees)
- Συμβούλιο (Board)
- Συμβουλευτικό συμβούλιο προτύπων (Standards Advisory Council)
- Μόνιμη επιτροπή διερμηνειών (Standing Interpretation Committee)

IASC

Η IASC ιδρύθηκε στις 29/6/1973 μετά από συμφωνία των λογιστικών σωμάτων της Αυστραλίας, του Καναδά, της Γαλλίας, της Γερμανίας, της Ιαπωνίας, του Μεξικού, της Ολλανδίας, του Ηνωμένου Βασιλείου, της Ιρλανδίας και των ΗΠΑ.

Οι εργασίες της IASC διεξάγονται από ένα συμβούλιο που συγκροτούν αντιπροσωπείες 13 χωρών κατ' ανώτατο όριο και 4 οργανώσεων κατ' ανώτατο όριο που ενδιαφέρονται για την παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων.

Οι σκοποί της IASC σύμφωνα με το καταστατικό είναι οι εξής:

- Να δημιουργηθεί και να δημοσιεύει Λογιστικά Πρότυπα με βάση τα οποία θα συντάσσονται οι οικονομικές καταστάσεις, όλων των επιχειρήσεων ανεξαρτήτως κλάδου και να προωθεί την παγκόσμια αποδοχή και τήρησή τους.
- Να εργάζεται για την βελτίωση και εναρμόνιση των κανόνων των Λογιστικών Προτύπων και των διαδικασιών που σχετίζονται με την παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων. Με τον όρο οικονομικές καταστάσεις νοούνται οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις όλων των επιχειρήσεων ανεξαρτήτως του κλάδου στον οποίο ανήκουν και οι οποίες περιλαμβάνουν:
 - ο Τον Ισολογισμό
 - ο Τα αποτελέσματα χρήσης
 - ο Τον πίνακα ταμειακών ροών
 - ο Τον πίνακα μεταβολής της καθαρής θέσης
 - ο Τις επεξηγηματικές σημειώσεις των οικονομικών καταστάσεων

1.2 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΩΝ Δ.Λ.Π.

Τα Δ.Λ.Π. αναπτύσσονται αποκλειστικά από την Επιτροπή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων **IASB** (International Accounting Standards Board). Για να διεκπεραιώσει το έργο της λαμβάνει υπόψη της τα δημοσιευμένα λογιστικά πρότυπα και σχέδια από πολλές χώρες από τα οποία αντλεί γνώση με βάση την οποία δημιουργεί λογιστικά πρότυπα για τα ουσιώδη θέματα.

Οι στόχοι της IASB είναι οι εξής:

- Η ανάπτυξη κατανοητών, υψηλής ποιότητας και με δυνατότητα εφαρμογής σε παγκόσμιο επίπεδο λογιστικών προτύπων, τα οποία να βοηθούν στην σύνταξη οικονομικών καταστάσεων και άλλων οικονομικών εκθέσεων με τρόπο διαφανή και συγκρίσιμο βοηθώντας έτσι τους χρήστες αυτών στο να πάρουν ορθολογικές οικονομικές αποφάσεις
- Η προώθηση της χρήσης και εφαρμογής αυτών των προτύπων
- Η επίτευξη σύγκλισης των εθνικών λογιστικών προτύπων με τα διεθνή

Από τις κατευθυντήριες επιτροπές επιλέγονται προς μελέτη διάφορα σημαντικά θέματα. Αποτέλεσμα αυτής της εργασίας είναι η έκδοση σχεδίων κατά θέμα.

Τα σχέδια υποβάλλονται στο συμβούλιο προς έγκριση και εφόσον εγκριθούν από τα 2/3 αυτού, διαβιβάζονται στους ενδιαφερόμενους για μελέτη και σχόλια. Οι ενδιαφερόμενοι στους οποίους διατίθεται αρκετός χρόνος είναι λογιστικά σώματα, κυβερνήσεις, χρηματιστηριακές αρχές κλπ.

Τα σχόλια των ανωτέρω ενδιαφερομένων λαμβάνονται υπόψη από το συμβούλιο και γίνονται οι κατάλληλες επεμβάσεις όπου χρειάζεται στο αρχικό σχέδιο. Στη συνέχεια το νέο σχέδιο εφόσον εγκριθεί από τα 3/4 του συμβουλίου λαμβάνει τη μορφή του λογιστικού προτύπου.

1.3 ΚΥΡΙΕΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΜΕΤΑΞΥ Δ.Λ.Π. ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ (Ε.Λ.Π.)

Προκειμένου να οριοθετηθούν οι κύριες διαφορές μεταξύ των Ε.Λ.Π. και των Δ.Λ.Π., ως Ε.Λ.Π. ορίζονται οι αρχές που τίθενται από τις διατάξεις του Κ.Ν. 2190/1920 και του Π.Δ. 1123/1980 (Ε.Γ.Λ.Σ.) και όχι τυχόν φορολογικές οι άλλες διατάξεις οι οποίες εκδίδονται και επηρεάζουν την απεικόνιση των οικονομικών καταστάσεων.

Κύριες Διαφορές

Οι κύριες διαφορές μεταξύ των Ε.Λ.Π. και των Δ.Λ.Π. θα μπορούσαν να χωρισθούν σε τρεις βασικές κατηγορίες:

- Στις συντασσόμενες Οικονομικές Καταστάσεις.
- Στην διαφορετική λογιστική αντιμετώπιση ορισμένων περιπτώσεων και γεγονότων.
- Στις ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

1.3.1 Συντασσόμενες Οικονομικές Καταστάσεις

Τα Δ.Λ.Π. απαιτούν την σύνταξη της Κατάστασης Μεταβολών της Καθαρής θέσης κάτι το οποίο δεν προβλέπεται από την Ελληνική Νομοθεσία. Το κενό καλύπτεται μερικώς με την σύνταξη του πίνακα διάθεσης των κερδών.

Στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις, όπου με βάση την Ελληνική Νομοθεσία η κατάρτιση του πίνακα διάθεσης αποτελεσμάτων δεν είναι υποχρεωτική, υπάρχει πλήρης διαφοροποίηση από τα Δ.Λ.Π.

Η Κατάσταση Μεταβολών της Καθαρής θέσης περιλαμβάνει όλες εκείνες τις πληροφορίες που είναι απαραίτητες προκειμένου ο χρήστης να κατανοήσει την μεταβολή που επήλθε στα ίδια κεφάλαια της εταιρίας:

- Κατά την διάρκεια της χρήσης (αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου, επιχορηγήσεις, αναπροσαρμογές κλπ.) και
- Κατά τη λήξη της χρήσης μέσω διανομής των αποτελεσμάτων.

Το περιεχόμενο του προσαρτήματος και οι πληροφορίες οι οποίες θα πρέπει να περιλαμβάνονται σε αυτό με βάση τα Δ.Λ.Π. συγκεκριμένα οι γνωστοποιήσεις (notes) οι οποίες αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι των Οικονομικών Καταστάσεων αποτελούν μια δομημένη και αναλυτική παρουσίαση της οικονομικής θέσης και των αποτελεσμάτων της επιχείρησης.

1.3.2 Αντιμετώπιση Λογιστικών Γεγονότων

Οι λογιστικοί χειρισμοί που απαιτούνται από τα Δ.Λ.Π. για την απεικόνιση διάφορων λογιστικών γεγονότων διαφέρουν από αυτούς που απαιτούνται από την Ελληνική Νομοθεσία.

Οι διαφορές αυτές πολλές φορές σχετίζονται τόσο με τις εφαρμοζόμενες λογιστικές αρχές για την σύνταξη των Οικονομικών Καταστάσεων αλλά όσο και με φορολογικές διατάξεις οι οποίες επιδρούν ουσιαστικά στην σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων. Χαρακτηριστικά αναφέρεται ο λογιστικός χειρισμός που προβλέπεται από την Ελληνική Φορολογική Νομοθεσία για την αποτίμηση των χρεογράφων.

Ενδεικτικά αναφέρονται οι κυριότερες διαφορές μεταξύ των Ελληνικών και των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων. Οι διαφορές αυτές είναι ενδεικτικές και σε καμία περίπτωση δεν εξαντλούν το σύνολο των περιπτώσεων που ενδεχομένως να προκύψουν κατά την πρακτική εφαρμογή των Δ.Λ.Π.

1.3.2.1 Λογιστική Αποσβέσεων

Οι αποσβέσεις με βάση την Ελληνική Νομοθεσία, κατά υπολογίζονται με σταθερούς συντελεστές οι οποίοι θα πρέπει να εφαρμόζονται πάγια από την κάθε επιχείρηση.

Με βάση τα Δ.Λ.Π. κάθε εταιρία θα πρέπει να εκτιμά την ωφέλιμη ζωή των περιουσιακών στοιχείων της και μάλιστα αυτή η εκτίμηση θα πρέπει να υπόκειται σε τακτικούς ελέγχους και εάν κριθεί απαραίτητο να αναπροσαρμόζεται.

1.3.2.2 Ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία

Με βάση την **Ελληνική Νομοθεσία** τα γήπεδα και τα κτίρια αναπροσαρμόζονται υποχρεωτικά με βάση τον Ν. 2065/1992 κάθε τέσσερα χρόνια και με τους συντελεστές που ορίζει ο νόμος.

Αντίθετα, στα **Δ.Λ.Π.**, η αναπροσαρμογή επιτρέπεται υπό ορισμένες προϋποθέσεις για κάθε πάγιο περιουσιακό στοιχείο, και ο προσδιορισμός της αναπροσαρμοσμένης αξίας γίνεται κατόπιν εργασίας που εκτελείται από εξειδικευμένο εκτιμητή και όχι με σταθερούς συντελεστές.

1.3.2.3 Έξοδα πολυετούς απόσβεσης-δαπάνες έρευνας και ανάπτυξης.

Με βάση την **Ελληνική Νομοθεσία**, συγκεκριμένες κατηγορίες δαπανών καταχωρούνται στον Ισολογισμό και όχι στα αποτελέσματα και αποσβένονται είτε άμεσα είτε ισόποσα μέχρι πέντε χρόνια.

Τα **Δ.Λ.Π.** θέτουν συγκεκριμένες προϋποθέσεις προκειμένου αυτές οι δαπάνες να πληρούν τα κριτήρια για την καταχώρηση τους στον Ισολογισμό. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι τα έξοδα ίδρυσης δεν καταχωρούνται στον Ισολογισμό

Οι δαπάνες έρευνας δεν καταχωρούνται σαν άυλο περιουσιακό στοιχείο, ενώ οι δαπάνες αναπτύξεως καταχωρούνται μόνο αν η επιχείρηση μπορεί να αποδείξει:

- Την τεχνική δυνατότητα ολοκλήρωσεως του άυλου περιουσιακού στοιχείου, ούτως ώστε να είναι διαθέσιμο προς χρήση ή προς πώληση.
- Την πρόθεσή της να ολοκληρώσει το άυλο περιουσιακό στοιχείο και να χρησιμοποιήσει ή να πουλήσει αυτό.
- Πως το άυλο περιουσιακό στοιχείο θα δημιουργήσει πιθανά μελλοντικά οικονομικά οφέλη. Μεταξύ άλλων πραγμάτων η επιχείρηση πρέπει να αποδείξει την ύπαρξη αγοράς για το προϊόν του άυλου περιουσιακού στοιχείου ή για το ίδιο άυλο περιουσιακό στοιχείο αν πρόκειται να χρησιμοποιηθεί εσωτερικώς.
- Τη διαθεσιμότητα των κατάλληλων τεχνικών οικονομικών και άλλων πόρων για να ολοκληρώσει την ανάπτυξη και να χρησιμοποιήσει ή να πουλήσει το άυλο περιουσιακό στοιχείο.
- Την ικανότητα της να αποτιμά αξιόπιστα τις αποδοτέες δαπάνες στο άυλο περιουσιακό στοιχείο κατά τη διάρκεια της αναπτύξεως του.

1.3.2.4 Κεφαλαιοποίηση τόκων και συναλλαγματικών διαφορών δανείων κατασκευαστικής περιόδου.

Με βάση την **Ελληνική νομοθεσία**, οι τόκοι και οι συναλλαγματικές διαφορές (έξοδα) που αφορούν δάνεια που έχουν ληφθεί για την κατασκευή ή απόκτηση ενός παγίου περιουσιακού στοιχείου, καταχωρούνται ως άυλο περιουσιακό στοιχείο και αποσβένονται:

- Οι μεν τόκοι σε διάστημα έως και πέντε έτη
- Ενώ οι συναλλαγματικές διαφορές μέσα στην διάρκεια ισχύος του δανείου.

Στα **Δ.Λ.Π.** ως βασική μέθοδος προτείνεται η καταχώριση των παραπάνω δαπανών στα αποτελέσματα της χρήσης, ενώ ως εναλλακτική μέθοδος, επιτρέπεται να αποτελέσουν αυξητικό στοιχείο του κόστους και να αποσβεστούν μέσα στην ωφέλιμη διάρκεια ζωής του παγίου.

1.3.2.5 Χρηματοδοτικές μισθώσεις

Με βάση την **Ελληνική Νομοθεσία** οι αξίες των περιουσιακών στοιχείων που είτε παραχωρούνται για χρηματοδοτικές μισθώσεις είτε για λειτουργικές, μισθώσεις δεν απεικονίζονται στον Ισολογισμό του μισθωτή, αντίθετα παραμένουν και απεικονίζονται στον Ισολογισμό του εκμισθωτή.

Το ετήσιο μίσθωμα λογίζεται συνολικά ως δαπάνη για τον μισθωτή και ως έσοδο για τον εκμισθωτή.

Τα **Δ.Λ.Π.** κάνουν διάκριση των μισθώσεων σε χρηματοδοτικές και σε λειτουργικές και απαιτούν οι χρηματοδοτικές να καταχωρούνται, για τον μισθωτή ως αγορασθέντα πάγια, για τον δε εκμισθωτή ως πώληση παγίων.

1.3.2.6 Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις και απαιτήσεις

Με βάση την **Ελληνική Νομοθεσία** στις Οικονομικές καταστάσεις απεικονίζονται μόνο οι φόροι οι οποίοι υπολογίζονται με βάση τις διατάξεις της Ελληνικής Φορολογικής Νομοθεσίας.

Τα **Δ.Λ.Π.** απαιτούν ο κάθε φόρος εισοδήματος να αντιμετωπίζεται ως δαπάνη, και ως τέτοια θα πρέπει να συσχετίζεται με τις συναλλαγές τις οποίες αφορά. Έτσι οι υποχρεώσεις από τις τρέχουσες χρονικές λογιστικές διαφορές θα πρέπει να υπολογίζονται και να εμφανίζονται είτε ως μελλοντικές υποχρεώσεις πληρωτέων φόρων είτε ως απαιτήσεις αντιπροσωπεύοντας προπληρωμές φόρων.

1.3.2.7 Κρατικές επιχορηγήσεις στοιχείων ενεργητικού

Με βάση την **Ελληνική Νομοθεσία** εμφανίζονται στα ίδια κεφάλαια και αποσβένονται (μεταφερόμενα στα αποτελέσματα) ανάλογα με τον χρόνο απόσβεσης του παγίου.

Σύμφωνα με τα **Δ.Λ.Π.**, οι κρατικές επιχορηγήσεις που αφορούν το ενεργητικό πρέπει να εμφανίζονται στον ισολογισμό, είτε ως έσοδο επομένων χρήσεων (Λογαριασμός Παθητικού) είτε αφαιρετικά από τη λογιστική αξία των σχετικών περιουσιακών στοιχείων (εναλλακτικός χειρισμός).

1.3.2.8 Βραχυπρόθεσμες επενδύσεις (Χρεόγραφα)

Με βάση την **Ελληνική Νομοθεσία** τα χρεόγραφα αποτιμούνται στην μικρότερη αξία μεταξύ της αξίας κτήσεως και της τρέχουσας αξίας.

Σύμφωνα με τα **Δ.Λ.Π.**, τα χρεόγραφα μπορούν να αποτιμηθούν είτε στην μικρότερη αξία μεταξύ της αξίας κτήσεως και της τρέχουσας αξίας ή εναλλακτικά στην τρέχουσα αξία τους.

Κάθε επιλογή αποτίμησης θα πρέπει βέβαια να ακολουθείται από την εταιρία πάγια.

1.3.3 Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Τα σημεία διαφοροποίησης κατά την κατάρτιση των Ενοποιημένων Οικονομικών Καταστάσεων εντοπίζονται στα ακόλουθα θέματα:

1.3.3.1 Ενοποιημένος Πίνακας Διάθεσης Αποτελεσμάτων

Με βάση τα **Ε.Λ.Π.** οι εταιρίες δεν είναι υποχρεωμένες να συντάσσουν ενοποιημένο πίνακα διάθεσης αποτελεσμάτων.

Αντίθετα σύμφωνα με τα Δ.Λ.Π. δεν υπάρχει υποχρέωση για κατάρτιση πίνακα διαθέσεως αποτελεσμάτων.

Προβλέπεται όμως η υποχρεωτική κατάρτιση του πίνακα μεταβολών της καθαρής θέσης.

1.3.3.2 Διαφορές Ενοποίησης

Με βάση τα Ε.Λ.Π. ο λογιστικός χειρισμός των διαφορών ενοποίησης είναι ο ακόλουθος:

- a. Αποσβένονται, είτε εφάπαξ είτε τμηματικά και ισόποσα, σε περισσότερες από μια χρήσεις, οι οποίες δεν είναι δυνατό να υπερβαίνουν τα πέντε έτη, και
- b. Παρέχεται η ευχέρεια της άμεσης και εμφανούς αφαίρεσής τους απευθείας από τα ίδια κεφάλαια του ενοποιημένου ισολογισμού.

Τα Δ.Λ.Π. για το σχολιαζόμενο θέμα προβλέπουν ότι η απόσβεση της υπεραξίας αυτής δεν πρέπει να υπερβαίνει τα 20 έτη, ενώ η χρονική διάρκεια στην οποία γίνεται η απόσβεση καθώς και η μέθοδος υπολογισμού της απόσβεσης επανεκτιμώνται τουλάχιστον στο τέλος κάθε χρήσης.

1.3.3.3 Δικαιώματα Μειοψηφίας

Με βάση τα Ε.Λ.Π. οι διαφορές ενοποίησης εμφανίζονται στον ενοποιημένο ισολογισμό σε ιδιαίτερο κονδύλι με τον τίτλο «δικαιώματα μειοψηφίας» στην κατηγορία «ίδια κεφάλαια».

Αντίθετα με βάση τα Δ.Λ.Π. οι διαφορές αυτές παρουσιάζονται στον ενοποιημένο ισολογισμό σε ιδιαίτερη κατηγορία ξεχωριστά από τις υποχρεώσεις και από τα ίδια κεφάλαια.

1.4 Νομοθετικό Πλαίσιο Εφαρμογής στην Ελλάδα

Η εφαρμογή των Δ.Λ.Π. στην Ελλάδα καθιερώθηκε με τον Ν. 2992/2002.

Σύμφωνα με το άρθρο 1 του σχετικού νόμου προβλέπονται τα εξής:

- a) Τα Δ.Λ.Π. εφαρμόζονται στην χώρα μας κατά την κατάρτιση των δημοσιευμένων οικονομικών καταστάσεων οι οποίες περιλαμβάνουν:
 - ο Τον Ισολογισμό
 - ο Την Κατάσταση Αποτελεσμάτων
 - ο Την Κατάσταση Μεταβολών των ιδίων κεφαλαίων
 - ο Την Κατάσταση Ταμειακών Ροών
 - ο Τις σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων.

Τα Δ.Λ.Π. εφαρμόζονται υποχρεωτικά για τις εταιρίες των οποίων οι μετοχές είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών.

- b) Στις οικονομικές καταστάσεις για τις οποίες εφαρμόζονται τα Δ.Λ.Π. περιλαμβάνονται:
 - ο Οι ατομικές οικονομικές καταστάσεις των μητρικών εταιριών
 - ο Οι ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις των ομίλων εταιριών που συντάσσονται με ευθύνη των μητρικών.

- c) Η εφαρμογή των Δ.Λ.Π. αφορά τις οικονομικές καταστάσεις (ετήσιες ή περιοδικές) που καταρτίζονται κατά τις διαχειριστικές χρήσεις ή περιόδους που λήγουν από την 31/12/2002 και μετά.

РАНЕЕЗНАКО ПЕРПАА

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΩΝ Δ.Λ.Π. 32 & 39 -ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΜΕΣΑ

Η λογιστική των χρηματοοικονομικών απαιτήσεων και υποχρεώσεων προσδιορίζεται από τα Δ.Λ.Π. Νο 32 και Νο 39. Συγκεκριμένα το Δ.Λ.Π. Νο 32 θέτει τους κανόνες που θα πρέπει να ακολουθούνται για την παρουσίαση των χρηματοοικονομικών μέσων στις Οικονομικές Καταστάσεις καθώς και για τις γνωστοποιήσεις που θα πρέπει να γίνουν, ενώ το Δ.Λ.Π. Νο 39 προσδιορίζει τους λογιστικούς χειρισμούς που θα πρέπει να ακολουθούνται για την καταχώρηση και αποτίμηση των στοιχείων αυτών.

Σκοπός του Δ.Λ.Π. 39 είναι η καθιέρωση αρχών για την καταχώρηση, αποτίμηση και γνωστοποίηση πληροφοριών σχετικά με τα χρηματοπιστωτικά μέσα στις οικονομικές καταστάσεις των επιχειρηματικών μονάδων.

Σκοπός του Δ.Λ.Π. 32 είναι να διευρύνει την αντίληψη των χρηστών των οικονομικών καταστάσεων για την σπουδαιότητα των χρηματοοικονομικών μέσων τόσο του ισολογισμού όσο και των εκτός Ισολογισμού, στην οικονομική θέση, την απόδοση και τις ταμιακές ροές μιας επιχείρησης.

Τα σχετικά θέματα έχουν αποτελέσει αντικείμενο πολλών συζητήσεων για δύο κυρίως λόγους.

- Η δυνατότητα που παρέχεται από τα σχετικά πρότυπα αποτίμησης ορισμένων χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού στην πραγματική τους αξία (fair value).
- Τα πρότυπα αυτά ασχολούνται με αρκετά αντικείμενα (παράγωγα, αντιστάθμιση κινδύνου, σύνθετα χρηματοπιστωτικά προϊόντα) τα οποία είτε δεν είναι ακόμη ευρέως διαδεδομένα στην ελληνική επιχειρηματική πρακτική, είτε αποτελούν εξειδικευμένα αντικείμενα με τα οποία ασχολούνται κυρίως τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.

Τα θέματα που αφορούν τα χρηματοπιστωτικά μέσα θα αναπτυχθούν στα επόμενα κεφάλαια σκοπός των οποίων είναι η κάλυψη, αν είναι δυνατόν, όλων των περιπτώσεων που απαριθμούνται από τα πρότυπα, και μια θεωρητική προσέγγιση με έμφαση σε πρακτικά αντικείμενα τα οποία ήδη απασχολούν ή αναμένεται να απασχολήσουν, στο μέλλον, την πλειονότητα των ελληνικών επιχειρήσεων.

Στο παρόν κεφάλαιο εστιάζουμε την ανάλυση μας στην οριοθέτηση της έννοιας των χρηματοπιστωτικών μέσων, ενώ σε επόμενα κεφάλαια θα παρουσιαστούν τα δύο πρότυπα με πρακτικά παραδείγματα. Συγκεκριμένα παρουσιάζονται και αναλύονται τα ακόλουθα θέματα.

- Πεδίο εφαρμογής, οι βασικές έννοιες (Τι είναι χρηματοπιστωτικό μέσο).
- Εξαιρέσεις χρηματοπιστωτικών μέσων από την εφαρμογή των κανόνων που ορίζονται από το Δ.Λ.Π. Νο 39
- Οι κανόνες καταχώρησης και αρχικής αποτίμησης των χρηματοπιστωτικών μέσων.
- Ταξινόμηση των χρηματοπιστωτικών μέσων στις τέσσερις κατηγορίες που προβλέπονται από το Δ.Λ.Π. Νο 39

Η μεταγενέστερη (μετά την αρχική καταχώρηση) αποτίμηση των χρηματοπιστωτικών με χρήση πρακτικών παραδειγμάτων θα αποτελέσει το αντικείμενο ανάλυσης κεφαλαίου που θα ακολουθήσει.

2.1 ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ, ΟΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ (Τι είναι χρηματοπιστωτικό μέσο).

Τα πρότυπα εφαρμόζονται και καθορίζουν τους λογιστικούς κανόνες και χειρισμούς οι οποίοι θα πρέπει να ακολουθούνται για την καταχώρηση, αποτίμηση, παρουσίαση και γνωστοποιήσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις των χρηματοπιστωτικών μέσων.

Προκειμένου επομένως να προχωρήσουμε στην εφαρμογή αυτών των κανόνων θα πρέπει πρώτα να ορίσουμε τι είναι τα χρηματοπιστωτικά μέσα. Οι ορισμοί που δίνονται από το Δ.Λ.Π. Νο 32 είναι οι ακόλουθοι:

Χρηματοπιστωτικό μέσο: Είναι κάθε σύμβαση που δημιουργεί ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού, χρηματοοικονομικό στοιχείο παθητικού ή συμμετοχικό τίτλο σε άλλη επιχείρηση. Η λέξη Κλειδί είναι η Σύμβαση, αν και τούτο δεν είναι απόλυτο. Έτσι, στοιχεία που δεν προκύπτουν από Συμβάσεις όπως για παράδειγμα ο Πληρωτέος Φόρος Εισοδήματος προς το Δημόσιο, ή οι Προβλέψεις που σχηματίζονται για να καλύψουν Δεσμεύσεις, δεν είναι χρηματοοικονομικά στοιχεία διότι δεν προκύπτουν από Συμβάσεις.

Χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού: Είναι κάθε περιουσιακό στοιχείο που αφορά:

- a. Ταμιακά διαθέσιμα
- b. Συμβατικό δικαίωμα λήψης μετρητών ή άλλου χρηματοοικονομικού στοιχείου από άλλη επιχείρηση (π.χ. Απαιτήσεις από πελάτες)
- c. Συμβατικό δικαίωμα ανταλλαγής χρηματοπιστωτικών μέσων με άλλη επιχείρηση, με όρους πιθανά ευνοϊκούς (π.χ. Παράγωγα)
- d. Κάθε τίτλος συμμετοχής σε άλλη επιχείρηση (π.χ. Μετοχές)
- e. Μια σύμβαση που θα διακανονισθεί ή μπορεί να διακανονισθεί με ίδιες μετοχές της επιχείρησης και είναι:
 - (α) Μη παράγωγο για το οποίο η επιχείρηση είναι ή μπορεί να υποχρεωθεί να λάβει ένα μεταβλητό αριθμό των μετοχών της, ή
 - (β) Ένα παράγωγο το οποίο μπορεί να διακανονισθεί με οποιονδήποτε τρόπο εκτός από την ανταλλαγή ενός σταθερού ποσού μετρητών ή άλλου χρηματοοικονομικού στοιχείου με ένα σταθερό αριθμό των μετοχών της επιχείρησης. (π.χ. Προθεσμιακό συμβόλαιο στο οποίο υπεισέρχεται μία επιχείρηση για λήψη σε μελλοντική χρονική στιγμή, της εύλογης αξίας 1.000 δικών της μετοχών με ανταλλαγή μιας πληρωμής €104.000,00. Ο διακανονισμός θα γίνει σε συμψηφιστική βάση.)

Χρηματοοικονομικό στοιχείο παθητικού: είναι κάθε συμβατική δέσμευση για:

- a. Παράδοση μετρητών ή χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού σε άλλη επιχείρηση (π.χ. Υποχρεώσεις σε τράπεζες, υποχρεώσεις σε Προμηθευτές
- b. Συμβατική υποχρέωση ανταλλαγής χρηματοπιστωτικών μέσων με άλλη επιχείρηση, με όρους πιθανά δυσμενείς (π.χ. Παράγωγα)

- c. Μια σύμβαση που θα διακανονισθεί ή μπορεί να διακανονισθεί με ίδιες μετοχές της επιχείρησης και είναι:
- (α) Μη παράγωγο για το οποίο η επιχείρηση είναι ή μπορεί να υποχρεωθεί να παραδώσει ένα μεταβλητό αριθμό των μετοχών της, ή
 - (β) Ένα παράγωγο το οποίο μπορεί να διακανονισθεί με οποιονδήποτε τρόπο εκτός από ανταλλαγή ενός σταθερού ποσού μετρητών ή άλλου χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου με ένα σταθερό αριθμό των μετοχών της επιχείρησης. (π.χ. Η επιχείρηση λαμβάνει €1.000,00 σε μετρητά και είναι υποχρεωμένη να παραδώσει δικές της μετοχές αξίας €1.000,00 σε μία μελλοντική ημερομηνία.)

Συμμετοχικός Τίτλος: Είναι κάθε σύμβαση που αποδεικνύει το καθαρό δικαίωμα στην καθαρή θέση μιας άλλης επιχείρησης (π.χ. μετοχές Ανωνύμων εταιρειών και μερίδια Εταιρειών Περιορισμένης Ευθύνης)

Νομισματικά Χρηματοπιστωτικά μέσα: Είναι χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού ή παθητικού εισπρακτέα ή πληρωτέα σε χρηματικά ποσά καθορισμένα ή που μπορούν με ευχέρεια να προσδιοριστούν

Πραγματική Αξία: Είναι το ποσό για το οποίο ένα περιουσιακό στοιχείο θα μπορούσε να ανταλλαγεί ή μια υποχρέωση να διακανονιστεί μεταξύ δύο μερών που ενεργούν με επίγνωση και με τη θέληση τους σε μια αντικειμενική συναλλαγή

Τρέχουσα Αξία: Είναι το ποσό που μπορεί να ληφθεί από την πώληση, ή να πληρωθεί κατά την αγορά ενός χρηματοπιστωτικού μέσου σε μία ενεργή αγορά.

2.2 ΕΞΑΙΡΕΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΠΡΟΤΥΠΟΥ

Υπάρχουν ορισμένα στοιχεία ενεργητικού και παθητικού τα οποία αν και συγκεντρώνουν εννοιολογικά τα χαρακτηριστικά των χρηματοπιστωτικών μέσων δεν ακολουθούν τις ρυθμίσεις των Δ.Λ.Π. 39 και 32 καθώς εμπίπτουν στις ρυθμίσεις άλλων ειδικών προτύπων.

Αναλυτικά από τις διατάξεις των σχετικών προτύπων εξαιρούνται οι ακόλουθες περιπτώσεις.

- Απαιτήσεις και υποχρεώσεις που σχετίζονται με **προγράμματα παροχών αποχώρησης του προσωπικού**. Τα θέματα αυτά ρυθμίζονται από το Δ.Λ.Π. Νο 19
- Απαιτήσεις και υποχρεώσεις που προκύπτουν από **μισθωτικές συμβάσεις**. Στις περιπτώσεις αυτές ακολουθείται το Δ.Λ.Π. Νο 17 το οποίο ασχολείται αποκλειστικά με την λογιστική των μισθώσεων.
- **Συμμετοχικοί τίτλοι** που εκδίδονται από μία επιχείρηση και οι οποίοι ταξινομούνται ως ίδια κεφάλαια. Π.χ. δικαιώματα αγοράς μετοχών (warrants). Όμως για την επιχείρηση κάτοχο αποτελούν χρηματοπιστωτικά μέσα και επομένως εμπίπτουν στην εφαρμογή του σχετικού προτύπου.
- Ιδιαίτερη προσοχή τέλος θα πρέπει να δοθεί στις περιπτώσεις που υπάρχουν **συμμετοχές σε θυγατρικές και συγγενείς επιχειρήσεις** καθώς και σε κοινοπραξίες. Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται συνοπτικά τα πρότυπα και οι λογιστικοί χειρισμοί που θα πρέπει να ακολουθούνται σε κάθε περίπτωση.

	Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις επενδυτή	Ιδιαίτερες Οικονομικές Καταστάσεις επενδυτή
Θυγατρικές	Παρουσιάζονται με βάση το Δ.Λ.Π. Νο 27 και με την μέθοδο της ολικής ενοποίησης	Απεικονίζονται με βάση το Δ.Λ.Π. Νο 39 είτε: <ol style="list-style-type: none"> 1. Στο κόστος 2. Με την μέθοδο της καθαρής θέσης 3. Διαθέσιμο προς πώληση περιουσιακό στοιχείο
Συγγενείς	Παρουσιάζονται με βάση το Δ.Λ.Π. Νο 28 με την μέθοδο της καθαρής θέσης	Απεικονίζεται με βάση το Δ.Λ.Π. Νο 39 είτε: <ol style="list-style-type: none"> 1. Στο κόστος 2. Με την μέθοδο της καθαρής θέσης 3. Διαθέσιμο προς πώληση περιουσιακό στοιχείο
Κοινοπραξίες	Παρουσιάζονται με βάση το Δ.Λ.Π. Νο 31 είτε με την μέθοδο της αναλογικής ενοποίησης είτε με την μέθοδο της καθαρής θέσης.	Στις από κοινού ελεγχόμενες κοινοπραξίες οι συνεισφορές των κοινοπρακτών απεικονίζονται στα λογιστικά του βιβλία ως <u>συμμετοχική επένδυση</u> στην από κοινού ελεγχόμενη οικονομική μονάδα.
<p>Σε περίπτωση που κάποια από τις ανωτέρω κατηγορίες επιχειρήσεων</p> <ul style="list-style-type: none"> • Είτε λειτουργεί κάτω από σοβαρούς περιορισμούς • Είτε κατέχεται με σκοπό την πώληση της στο άμεσο μέλλον <p>Η λογιστική τους απεικόνιση γίνεται με βάση το Δ.Λ.Π. Νο 39</p>		

Η ελευθερία επιλογής μεταξύ τριών διαφορετικών μεθόδων αποτίμησης των συμμετοχών σε θυγατρικές και συγγενείς επιχειρήσεις στις ατομικές καταστάσεις του επενδυτή είναι μία ένδειξη της μειωμένης σημασίας που δίνεται από τα Δ.Λ.Π. στις ατομικές καταστάσεις σε σύγκριση με τις ενοποιημένες.

Δεν αποτελούν χρηματοπιστωτικά μέσα και επομένως δεν εμπίπτουν στις σχετικές διατάξεις τα ακόλουθα στοιχεία ενεργητικού και παθητικού:

1. Υλικά περιουσιακά στοιχεία τα οποία είναι τα ακόλουθα
 - Ασώματες ακινητοποιήσεις
 - Ενσώματες ακινητοποιήσεις
 - Αποθέματα
 - Πάγια που χρησιμοποιούνται με χρηματοδοτική μίσθωση (τα οποία με βάση τα Δ.Λ.Π. θα εμφανίζονται στον Ισολογισμό).
2. Οι **προκαταβολές** που έχουμε δώσει σε προμηθευτές μας για την απόκτηση αποθεμάτων ή υπηρεσιών, επειδή δεν προβλέπεται αυτές να καλυφθούν με μετρητά ή άλλα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία.

Στον Ισολογισμό με βάση το Ε.Γ.Λ.Σ., εφόσον συντάσσεται σωστά, οι προκαταβολές για αποθέματα, περιλαμβάνονται στην κατηγορία των αποθεμάτων και επομένως διακρίνονται. Οι προκαταβολές για υπηρεσίες όμως περιλαμβάνονται στους «χρεώστες διάφορους» και επομένως είναι ένα στοιχείο, που ναι μεν αφορά απαίτηση, αλλά δεν είναι χρηματοπιστωτικό μέσο.

3. Για τους ίδιους λόγους δεν περιλαμβάνονται οι προκαταβολές που έχουμε πάρει από πελάτες μας για μελλοντική πώληση από εμάς αποθεμάτων ή υπηρεσιών. Το κονδύλι αυτό, με βάση το Ε.Γ.Λ.Σ., πρέπει να εμφανίζεται διακεκριμένα στο παθητικό του Ισολογισμού.
4. Υποχρεώσεις ή απαιτήσεις που δεν είναι συμβατικές, αλλά επιβάλλονται από κρατικές ρυθμίσεις, όπως αυτές που σχετίζονται με το φόρο εισοδήματος, δεν αποτελούν χρηματοπιστωτικά μέσα, παρά το γεγονός ότι θα καλυφθούν με μετρητά ή άλλα χρηματοπιστωτικά μέσα. Επομένως ο λογαριασμός «**Φόροι-Τέλη**» που το πιστωτικό του υπόλοιπο εμφανίζεται στο παθητικό, αλλά και τα χρεωστικά του υπόλοιπα που εμφανίζονται στους «χρεώστες διάφορους» και αφορούν απαιτήσεις για προκαταβολή φόρου εισοδήματος ή άλλους φόρους (π.χ. Φ.Π.Α.), δεν είναι χρηματοπιστωτικά μέσα.
5. Απαιτήσεις ή υποχρεώσεις που δεν συνεπάγονται τη μεταβίβαση μετρητών ή άλλων χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού, όπως μια προκαταβολή που δώσαμε για απλή μίσθωση παγίου ή μια προκαταβολή που λάβαμε για παρόμοια αιτία, δεν είναι χρηματοπιστωτικά μέσα, γιατί αυτά τα στοιχεία δεν δημιουργούν το άμεσο δικαίωμα για λήψη μετρητών ή χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού.
6. Το κόστος αγοράς ίδιων μετοχών, δεν αποτελεί χρηματοπιστωτικό μέσο, αλλά στοιχείο μειωτικό της καθαρής θέσης και δεν περιλαμβάνεται στα χρηματοπιστωτικά μέσα.
7. Η υποχρέωση της εταιρίας να εκδώσει ή να παραδώσει δικές τις μετοχές επίσης δεν είναι χρηματοπιστωτικό μέσο, αφού δεν προβλέπεται να καλυφθεί με μετρητά ή άλλο χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού.
8. Τα δικαιώματα μειοψηφίας, στις ενοποιημένες καταστάσεις, που με τα Δ.Λ.Π. δεν εμφανίζονται στην Καθαρή Θέση, αλλά διακεκριμένα, επίσης δεν αφορούν χρηματοπιστωτικά μέσα.
9. Οι μεταβατικοί λογαριασμοί του ενεργητικού και του παθητικού, στο βαθμό που οριοθετούν έσοδα ή έξοδα και δεν συνιστούν συμβατικές υποχρεώσεις για λήψη ή παράδοση μετρητών ή άλλων

χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού, επίσης δεν αφορούν χρηματοπιστωτικά μέσα.

10. Οι προβλέψεις στο βαθμό δεν συνιστούν συμβατικές υποχρεώσεις για την παράδοση μετρητών ή άλλων χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού, επίσης δεν αφορούν χρηματοπιστωτικά μέσα. Κλασική περίπτωση αποτελούν οι προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές, όπως αυτές αντιμετωπίζονται σήμερα με βάση το Ε.Γ.Λ.Σ., ενώ αντίθετα οι προβλέψεις για αποζημιώσεις προσωπικού, στο βαθμό που είναι εξατομικευμένες, όπως και θα πρέπει, αποτελούν χρηματοπιστωτικά μέσα, αφού αφορούν μια συγκεκριμένη συμβατική υποχρέωση με κάθε εργαζόμενο, η οποία συνεπάγεται εκταμίευση μετρητών.

2.3 ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Με βάση τους ορισμούς που παρατέθηκαν τα κονδύλια που περιλαμβάνονται σε Ισολογισμούς που συντάσσονται με βάση το Ε.Γ.Λ.Σ. και καλύπτουν κατ' αρχή τις εννοιολογικές προϋποθέσεις που θέτουν τα πρότυπα είναι τα ακόλουθα:

- Οι λογαριασμοί των συμμετοχών και λοιπών μακροπρόθεσμων απαιτήσεων (Λ. 18).
- Οι λογαριασμοί των απαιτήσεων, των χρεογράφων και των διαθεσίμων (ανήκουν στην ομάδα 3).
- Οι λογαριασμοί των μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων (ανήκουν στην ομάδα 4).
- Οι λογαριασμοί των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων (ανήκουν στην ομάδα 5)
- Λογαριασμοί που περιλαμβάνονται σε λογαριασμούς τάξεως, βασίζονται σε σύμβαση (γραφτή ή προφορική ή άλλου τύπου) και δημιουργούν απαίτηση ή υποχρέωση για μεταβίβαση μετρητών ή άλλων χρηματοοικονομικών στοιχείων. Π.χ. η χορήγηση ή η λήψη εγγύησης για τρίτο ο οποίος π.χ. έλαβε ένα δάνειο, αποτελεί αντίστοιχα συμβατικό δικαίωμα ή υποχρέωση που θα καλυφθεί πιθανά με μετρητά ή χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού, παρά το ότι δεν εμφανίζεται στους λογαριασμούς «ουσίας» του ενεργητικού.

2.4 ΚΑΤΑΧΩΡΗΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ

Μια επιχείρηση καταχωρεί ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή υποχρέωση όταν και μόνο όταν αυτά αποτελέσουν μέρος μίας σύμβασης κανονικής παράδοσης.

Ως σύμβαση κανονικής παράδοσης ορίζεται κάθε σύμβαση αγοράς ή πώλησης χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων μέσα σε ορισμένο χρονικό πλαίσιο και παράδοση στον τόπο αγοράς.

Παράδειγμα

Μια επιχείρηση η οποία λαμβάνει μια παραγγελία για την παράδοση εμπορευμάτων δεν πραγματοποιεί καμία καταχώρηση κατά την ημερομηνία λήψης της παραγγελίας (το ίδιο ισχύει και για την εταιρία που δίνει την παραγγελία) η καταχώρηση θα γίνει κατά την ημερομηνία που τα εμπορεύματα θα φορτωθούν ή θα παραδοθούν στον πελάτη ανάλογα με τους όρους της σύμβασης.

Αντίθετα εάν δυο επιχειρήσεις συνάψουν μια σύμβαση παράδοσης εμπορευμάτων σε συγκεκριμένη ημερομηνία αλλά και τιμή (προθεσμιακό συμβόλαιο στην ουσία) τότε η σύμβαση αυτή καταχωρείται ως μια απαίτηση και υποχρέωση αντίστοιχα.

2.4.1 Ημερομηνία Καταχώρησης

Σχετικό με την καταχώρηση των χρηματοοικονομικών στοιχείων θέμα είναι η ημερομηνία στην οποία θα γίνει η καταχώρηση. Το πρότυπο ορίζει δυο διαφορετικές ημερομηνίες ως εξής:

Ημερομηνία εμπορικής συναλλαγής είναι η ημερομηνία που για επιχείρηση δεσμεύεται να αγοράσει ένα περιουσιακό στοιχείο.

Ημερομηνία διακανονισμού είναι η ημερομηνία στην οποία το περιουσιακό στοιχείο παραδίδεται στην επιχείρηση.

Η ημερομηνία στην οποία θα γίνει η καταχώρηση επιλέγεται ελεύθερα από την επιχείρηση υπό την προϋπόθεση ότι θα ακολουθείται πάγια. Δηλαδή η αγορά ή η πώληση των χρηματοοικονομικών στοιχείων μπορούν να καταχωρούνται είτε στην ημερομηνία της εμπορικής συναλλαγής είτε στην ημερομηνία διακανονισμού.

2.4.2 Αρχική αποτίμηση χρηματοπιστωτικών μέσων

Εφόσον το χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή υποχρέωση πληροί τις προϋποθέσεις καταχώρησης στις Οικονομικές Καταστάσεις το επόμενο στοιχείο που θα πρέπει να προσδιοριστεί είναι η αξία με την οποία θα περιληφθεί σε αυτές.

Το πρότυπο ορίζει ότι θα πρέπει κατά την αρχική καταχώρηση να αποτιμάται στο κόστος, το οποίο είναι:

- Η αξία της δοθείσας αντιπαροχής στην περίπτωση απόκτησης περιουσιακού στοιχείου π.χ. των χρηματικών διαθεσίμων που καταβλήθηκαν
- Ή της ληφθείσας αντιπαροχής στην περίπτωση υποχρεώσεων π.χ. τα χρηματικά διαθέσιμα που εισέρρευσαν στην επιχείρηση κατά την σύνοψη ενός δανείου.

Στο αρχικό κόστος περιλαμβάνονται και τα έξοδα της συναλλαγής. Τέτοια έξοδα είναι αμοιβές και προμήθειες διαμεσολαβητών για την πραγματοποίηση της συναλλαγής, φόροι που οφείλονται κλπ.

Έξοδα τα οποία αναμένεται να δημιουργηθούν κατά την πώληση δεν πρέπει να περιλαμβάνονται στο κόστος κατά την αρχική καταχώρηση.

Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις όταν αποκτώνται ή αναλαμβάνονται αντίστοιχα, αναγνωρίζονται στην εύλογη αξία τους, πλέον τα άμεσα για την συναλλαγή κόστη (transaction costs). **Κατ' εξαίρεση τα άμεσα για την συναλλαγή κόστη δεν αναγνωρίζονται σε επαύξηση ή**

μείωση της αξίας, όταν τα στοιχεία αυτά επιμετρώνται στην εύλογη αξία τους με μεταβολές αναγνωριζόμενες στα αποτελέσματα.

Παραδείγματα

(i) Αγορά μετοχών έναντι 10 ανά μετοχή και καταβολή εξόδων κατά την αγορά (π.χ. προμήθεια και φόρος 0,5 ανά μετοχή).

(α) Περίπτωση. Οι μετοχές εντάσσονται στην κατηγορία των Επιμετρώμενα σε Εύλογη Αξία Μέσω Αποτελεσμάτων

Μετοχές	10,0	
Έξοδα	0,5	
Διαθέσιμα		10,5

(β) Περίπτωση. Οι μετοχές εντάσσονται στην κατηγορία των Διαθέσιμων για Πώληση

Μετοχές	10,5	
Διαθέσιμα		10,5

(ii) Αγορά ομόλογου με ονομαστική αξία καταβλητέα στην λήξη 100.000, τριετούς διάρκειας με ετήσιο κουπόνι 4%, εκδοθέν σε τιμή υπό το άρτιο έστω 98.000 και καταβολή προμήθειας αγοράς 600.

(α) Περίπτωση. Το ομόλογο εντάσσεται στις Διακρατούμενες ως την Λήξη Επενδύσεις.

Ομόλογα	98.600	
Διαθέσιμα		98.600

(β) περίπτωση. Το ομόλογο εντάσσεται στα Διαθέσιμα για Πώληση

Ομόλογα	98.600	
Διαθέσιμα		98.600

(γ) Περίπτωση. Το ομόλογο εντάσσεται στα Επιμετρώμενα σε Εύλογη Αξία με Μεταβολές Αναγνωριζόμενες στα Αποτελέσματα.

Ομόλογα	98.000	
Έξοδα	600	
Διαθέσιμα		98.600

(iii) Αγορά παραγώγου (δικαιώματος προαίρεσης-option), για το οποίο καταβάλλεται δικαίωμα-premium 4.

Το παράγωγο μπορεί να ενταχθεί μόνο στα επιμετρώμενα σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων. Η εγγραφή της αρχικής αναγνώρισης θα είναι:

Παράγωγα (Δικαιώματα προαίρεσης)	4	
Διαθέσιμα		4

Από την άποψη του πωλητή του δικαιώματος προαίρεσης η εγγραφή της αρχικής αναγνώρισης θα είναι:

Διαθέσιμα	4	
Παράγωγα-Υποχρεώσεις (Δικαιώματα προαίρεσης)		4

(iv) Αγορά Συμβολαίων Μελλοντικής Εκπλήρωσης (Futures). Η εύλογη αξία των στοιχείων αυτών κατά την σύναψη της σύμβασης είναι (0) μηδέν. Πληρώνεται όμως ένα ποσό ως εγγύηση (margin), το οποίο δεν αποτελεί μέρος της αξίας του παραγώγου, έστω 4.000.

Η εγγραφή της αρχικής αναγνώρισης θα είναι:

Απαιτήσεις (margin)	4.000	
Διαθέσιμα		4.000

Για το παράγωγο αυτό καθ' εαυτό, με δεδομένο ότι η εύλογη αξία του είναι 0 δεν γίνεται καμιά λογιστική εγγραφή.

(v) Προαγορά 100.000 δολαρίων Αμερικής με ισοτιμία 1,45 δολάρια ανά ευρώ, με ημερομηνία διακανονισμού 6 μήνες μετά την ημερομηνία της σύμβασης. Η εύλογη αξία του παραγώγου αυτού κατά την ημερομηνία της σύναψης της σύμβασης είναι 0, (δεν πληρώνεται κάποιο ποσό), συνεπώς δεν γίνεται λογιστική εγγραφή.

(vi) Η επιχείρηση Α χορηγεί σε ένα εργαζόμενο της άτοκο δάνειο 100.000 ευρώ επιστρεπτό μετά από τρία έτη. Η εύλογη αξία ενός άτοκου δανείου τριετούς διάρκειας είναι η παρούσα αξία του, που προσδιορίζεται με προεξόφληση του επιστρεπτέου ποσού με ένα προ φόρου επιτόκιο που ισχύει στην αγορά για τέτοιου είδους δάνεια. Αν υποθέσουμε ότι τέτοιου είδους δάνεια χορηγούνται με επιτόκιο 10%, η εύλογη αξία του δανείου ανέρχεται σε $100.000/(1+0,10)^3 = 75.132$ και η εγγραφή της αρχικής αναγνώρισης θα είναι:

Δάνειο 75.132

Παροχές σε εργαζομένους 24.860

Διαθέσιμα 100.000

(vi) Η επιχείρηση Α λαμβάνει από την τράπεζα Τ δάνειο 1.000.000 ευρώ, διετούς διάρκειας, με επιτόκιο euribor+25 bp. Κατά την χορήγηση, η τράπεζα παρακράτησε από την Α αμοιβή διαχείρισης του φακέλου 2.000 ευρώ. Επίσης η Α κατάβαλλε στον σύμβουλο Σ, που της υπέδειξε το συγκεκριμένο δάνειο, προμήθεια 1.000 ευρώ. Η αρχική αναγνώριση του δανείου θα είναι:

Διαθέσιμα 997.000

Δάνεια (Υποχρεώσεις) 997.000

(vii) Η επιχείρηση Α' αγοράζει μετοχές της εισηγμένης εταιρίας Β' συνολικής αξίας 1.000 € τις οποίες κατατάσσει στο εμπορικό της χαρτοφυλάκιο. Για την συναλλαγή πληρώνει προμήθεια 20 €.

Στην ημερομηνία του Ισολογισμού έστω στις 31/12/2004 οι μετοχές αποτιμώνται στα 990 €. Είναι επίσης γνωστό ότι εάν η επιχείρηση Α θελήσει να τις πουλήσει θα πρέπει να καταβάλλει φόρο επί του τιμήματος πώλησης 0,1 %.

Με βάση αυτά τα δεδομένα η επιχείρηση θα πρέπει αρχικά να καταχωρήσει τις αγορασθείσες μετοχές στο ποσό των 1.020 € στις 31/12/2004 θα πρέπει να καταχωρήσει στα αποτελέσματα μία ζημιά 30 € (1020-990), δεν λαμβάνονται υπ' όψη κατά την αποτίμηση τα έξοδα που θα πρέπει να γίνουν κατά την πώληση.

2.4.3 Μεταγενέστερη αποτίμηση (ταξινόμηση των χρηματοπιστωτικών μέσων)

Το τελευταίο θέμα στην λογιστική των χρηματοπιστωτικών μέσων είναι η μεταγενέστερη αποτίμηση τους. Σε αυτή την διαδικασία το στοιχείο που θα καθορίσει τον ορθό λογιστικό χειρισμό είναι η κατηγορία στην οποία έχει ταξινομηθεί το κάθε ένα από αυτά τα στοιχεία.

Το Δ.Λ.Π. Νο 39 προβλέπει τέσσερις κατηγορίες οι οποίες είναι οι ακόλουθες:

1. Χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή υποχρέωση που κατέχεται για εμπορικούς σκοπούς ή Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία ή χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις επιμετρώμενα στην εύλογη αξία τους μέσω αποτελεσμάτων (π.χ. μετοχές, δικαιώματα)

Είναι χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία ή χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις, που πληρούν κάποια από τις κατωτέρω προϋποθέσεις:

- (α) ταξινομείται ως κατεχόμενο για κερδοσκοπία. Ένα στοιχείο θεωρείται ότι είναι κερδοσκοπικό, αν:

(ι) αποκτήθηκε ή προέκυψε κυρίως με σκοπό την πώληση ή την επαναγορά του βραχυπρόθεσμα.(π.χ. μετοχές)

(ιι) είναι μέρος ενός χαρτοφυλακίου προσδιορισμένων χρηματοοικονομικών στοιχείων τα οποία διαχειρίζονται συνολικά με σκοπό την κερδοσκοπία.(π.χ. μια επιχείρηση έχει χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που φέρουν τον ίδιο κίνδυνο π.χ. επιτοκιακό κίνδυνο).

(ιιι)είναι ένα παράγωγο, με εξαίρεση τα παράγωγα που είναι συμβόλαια χρηματοοικονομικής εγγύησης και τα παράγωγα που είναι αποτελεσματικά μέσα αντιστάθμισης. (π.χ. δικαιώματα προαίρεσης, συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης, ανταλλαγές επιτοκίων κ.λ.π.)

(β) κατά την αρχική του αναγνώριση χαρακτηρίζεται από την επιχείρηση ως επιμετρώμενο στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων Αυτό επιτρέπεται όμως μόνον αν:

(ι) απαλείφει ή περιορίζει σημαντικά μια ασυνέπεια που προκύπτει κατά την αναγνώριση ή την επιμέτρηση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων ή υποχρεώσεων με διαφορετικές λογιστικές βάσεις (θέμα γνωστό ως accounting mismatch). [π.χ. μια ασφαλιστική εταιρεία έχει υποχρεώσεις προς τους ασφαλισμένους της, οι χρηματοροές των οποίων είναι συμβατικά συνδεδεμένες με την απόδοση ενός χαρτοφυλακίου χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων].

(ιι) ένα χαρτοφυλάκιο χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων, χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων ή και τα δύο διαχειρίζονται και η απόδοσή τους εκτιμάται με βάση την εύλογη αξία, στα πλαίσια μιας τεκμηριωμένης διαχείρισης κινδύνου ή επενδυτικής στρατηγικής και παρέχεται πληροφόρηση εσωτερικά προς τη διοίκηση για αυτό το χαρτοφυλάκιο, σε αυτή τη βάση.

(ιιι) μια σύμβαση που περιέχει ένα ή περισσότερα ενσωματωμένα παράγωγα (Hybrid Contract), [π.χ. εταιρικό ομόλογο με δικαίωμα μετατροπής σε μετοχές του εκδότη] με εξαίρεση τέτοιου είδους συμβάσεις που:

--τα ενσωματωμένα παράγωγα δεν τροποποιούν σημαντικά τις χρηματοροές της κύριας σύμβασης,

--είναι προφανές χωρίς ανάλυση ότι ο διαχωρισμός του ενσωματωμένου στην κύρια σύμβαση παραγώγου δεν επιτρέπεται(π.χ. δικαίωμα πρόωρης εξόφλησης ενός δανείου).

Είναι τελικά κάθε στοιχείο το οποίο αποκτήθηκε ή υπήρξε:

- a. Με σκοπό το κέρδος από βραχυχρόνιες διακυμάνσεις στις τιμές ή τα περιθώρια.
- b. Ανεξάρτητα από το σκοπό, αν περιλαμβάνεται σε ένα χαρτοφυλάκιο που αποδειγμένα έχει δημιουργηθεί για τη βραχυχρόνια λήψη κέρδους
- c. Σε κάθε περίπτωση τα παράγωγα υπάγονται σε αυτή την κατηγορία, εκτός από περιπτώσεις που αποδειγμένα αποκτήθηκαν για αντιστάθμιση.

2. Κρατούμενες μέχρι την λήξη επενδύσεις (π.χ. ομόλογα)

Είναι μη παράγωγα Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία με καθορισμένες πληρωμές και λήξη που υπάρχουν με την πρόθεση και την ικανότητα να κρατηθούν μέχρι τη λήξη τους. Εξαιρούνται δάνεια και εισπρακτέες αξίες που δημιουργούνται από την επιχείρηση.

3. Δάνεια και εισπρακτέες αξίες που δημιουργούνται από την επιχείρηση (επιταγές γραμμάτια).
Είναι μη παράγωγα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία με πάγιες ή προσδιορίσιμες πληρωμές που δεν έχουν δημοσιευμένες τιμές σε ενεργό αγορά και δεν περιλαμβάνουν:
- (α) αυτά που η επιχείρηση προτίθεται να πωλήσει άμεσα ή βραχυπρόθεσμα τα οποία ταξινομούνται ως κατεχόμενα για κερδοσκοπία, ή αυτά που χαρακτηρίστηκαν κατά την αρχική τους αναγνώριση ως Επιμετρώμενα σε Εύλογη Αξία Μέσω Αποτελεσμάτων.
- (β) αυτά που η επιχείρηση κατά την αρχική τους αναγνώριση τα χαρακτήρισε ως Διαθέσιμα για Πώληση.
Παραδείγματα στοιχείων αυτής της κατηγορίας είναι τα χορηγούμενα από τις τράπεζες δάνεια και οι απαιτήσεις των επιχειρήσεων από τους πελάτες τους.
Είναι ακόμη χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, που δημιουργούνται με την παροχή από την επιχείρηση μετρητών, εμπορευμάτων ή υπηρεσιών και δεν υπάγονται στις δύο προηγούμενες κατηγορίες.
4. Διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά στοιχεία (π.χ. συμμετοχές σε θυγατρικές, συνδεδεμένες επιχειρήσεις).
Είναι μη παράγωγα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, που δεν ανήκουν σε κάποια από τις πιο πάνω τρεις κατηγορίες.

Τα δάνεια και οι απαιτήσεις, οι διακρατούμενες ως την λήξη επενδύσεις και οι απλές έντοκες υποχρεώσεις, επιμετρώνται σε κάθε ημερομηνία ισολογισμού, στο αποσβέσιμο κόστος, (amortized cost), με την μέθοδο του αποτελεσματικού επιτοκίου (effective interest method).

Παράδειγμα I

Η Τράπεζα Γ αγόρασε την 30.06.2007 ομόλογο, το οποίο έχει ονομαστική αξία 1.000.000 ευρώ. Το ομόλογο έχει διάρκεια τριών ετών (λήγει την 30.06.2010), ημερομηνία κατά την οποία επιστρέφεται και το σύνολο του κεφαλαίου. Οι ετήσιοι τόκοι του ομολόγου είναι 6% την 30.06.2008 (60.000), 5% την 30.06.2009 (50.000) και 4% την 30.06.2010 (40.000). Το ομόλογο εκδόθηκε από τον εκδότη του με premium στην τιμή των 1.019.000 ευρώ. Κατά την αγορά του, η τράπεζα κατέβαλλε σε έναν dealer προμήθεια 1.513 ευρώ. Το ομόλογο κατατάχθηκε στην κατηγορία των διακρατούμενων ως την λήξη επενδύσεων. Το αποτελεσματικό επιτόκιο προσδιορίστηκε στο 4,285% και μαθηματικά προκύπτει από την εξίσωση:

$$1.020.513 = 60.000/(1+X) + 50.000/(1+X)^2 + 1.040.000(1+X)^3 \rightarrow X = 0,04285 \text{ ή } 4,285\%$$
 Ο πίνακας απόσβεσης του ομολόγου θα έχει ως εξής:

Ημερομηνία	Κεφάλαιο	Τόκοι (4,285%)	Πληρωμές	Διαφορά	Αποσβέσιμο κόστος
30.06.2007	1.020.513				
30.06.2008	1.004.242	43.279	60.000	(16.271)	1.004.242
30.06.2009	997.274	43.031	50.000	(6.968)	997.274
30.06.2010	1.000.000	42.726	40.000	2.726	1.000.000

Οι λογιστικές εγγραφές θα έχουν ως εξής:
30.06.2007

Διακρατούμενες ως την λήξη επενδύσεις (ομόλογα)	1.020.513	
Διαθέσιμα		1.020.513
30.06.2008		
Διαθέσιμα	60.000	
Τόκοι-έσοδα		43.279
Ομόλογα		16.271
30.06.2009		
Διαθέσιμα	50.000	
Τόκοι-έσοδα		43.031
Ομόλογα		6.968
30.06.2010		
Διαθέσιμα	40.000	
Ομόλογα	2.726	
Τόκοι-έσοδα		42.726
30.06.2010		
Διαθέσιμα	1.000.000	
Ομόλογα		1.000.000

2.5 ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕ ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ

Όλα τα στοιχεία ενεργητικού και παθητικού καταχωρούνται στο κόστος κτήσης το οποίο αντιπροσωπεύει το τίμημα που εισπράχθηκε ή πληρώθηκε ενώ τα παρεπόμενα έξοδα κτήσης είτε κεφαλαιοποιούνται και αποσβένονται εντός 5ετίας είτε εξοδοποιούνται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΜΕΣΑ ΚΑΤΑΧΩΡΗΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ

Στόχος του προηγούμενου κεφαλαίου ήταν η θεωρητική προσέγγιση και η οριοθέτηση της έννοιας των χρηματοοικονομικών μέσων όπως αυτά προσδιορίζονται από τα Δ.Λ.Π. Νο 32 & 39.

Στόχος του παρόντος κεφαλαίου είναι η επιγραμματική παρουσίαση με την χρήση πρακτικών παραδειγμάτων, των λογιστικών χειρισμών που θα πρέπει να ακολουθούνται για την κάθε μία από τις κατηγορίες χρηματοοικονομικών μέσων που προσδιορίζονται από τα σχετικά πρότυπα.

Στο παρόν κεφάλαιο δεν θα αναφερθούμε στην αντιμετώπιση των παραγώγων και των τεχνικών αντιστάθμισης. Λόγω της έκτασης και του ενδιαφέροντος που παρουσιάζουν τα συγκεκριμένα χρηματοοικονομικά εργαλεία η ανάλυση τους θα γίνει σε επόμενο ειδικό κεφάλαιο.

3.1 ΔΑΝΕΙΑ ΚΑΙ ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΕΣ ΑΞΙΕΣ ΠΟΥ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΚΑΙ ΔΕΝ ΚΡΑΤΟΥΝΤΑΙ ΓΙΑ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥΣ ΣΚΟΠΟΥΣ

3.1.1 Περιεχόμενο

Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται απαιτήσεις, που δημιουργήθηκαν γιατί κατά κανόνα έχουν δοθεί σε κάποιον τρίτο χρήματα, εμπορεύματα ή υπηρεσίες, με την προϋπόθεση ότι οι απαιτήσεις δεν κατέχονται για εμπορικούς σκοπούς και φυσικά ότι ανήκουν στην κατηγορία των χρηματοοικονομικών μέσων, όπως αναλύθηκε σε προηγούμενο άρθρο.

Σε κάθε περίπτωση δεν περιλαμβάνονται:

- Απαιτήσεις από προκαταβολές για αγορά αγαθών ή υπηρεσιών
- Απαιτήσεις που σχετίζονται με δοσοληψίες φόρων οι οποίοι έχουν επιβληθεί με νόμο από το κράτος
- Οτιδήποτε δεν καλύπτεται από σύμβαση, (τυπικής ή άτυπης μορφής), που δημιουργεί δικαίωμα στην επιχείρηση για λήψη μετρητών ή άλλων χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού.

3.1.2 Αποτίμηση

Για την μεταγενέστερη αποτίμηση των σχετικών κονδυλίων ισχύουν τα ακόλουθα:

- Τα κονδύλια εκείνα που έχουν καθορισμένη διάρκεια λήξης αποτιμώνται στο αναπόσβεστο κόστος χρησιμοποιώντας το πραγματικό επιτόκιο ενώ όσα δεν είναι καθορισμένης λήξης αποτιμώνται στο κόστος κτήσης τους.
- Σε περίπτωση που η αναπόσβεστη αξία ή το κόστος ενός στοιχείου υπερβαίνει το ανακτήσιμο ποσό, (απομείωση αξίας), το στοιχείο αυτό θα πρέπει να αποτιμάται στις οικονομικές καταστάσεις στο ανακτήσιμο ποσό. Η σχετική ζημιά μεταφέρεται απ' ευθείας στα αποτελέσματα της χρήσεως. Ως ανακτήσιμο ποσό ορίζεται η παρούσα αξία των μελλοντικών ροών του στοιχείου του ενεργητικού, η οποία υπολογίζεται με το αρχικό πραγματικό επιτόκιο.
- Εάν σε μεταγενέστερη χρήση, λόγω διαφορετικών συνθηκών, το ποσό με το οποίο μειώθηκε το περιουσιακό στοιχείο πρέπει στο σύνολο του ή κατά ένα μέρος να αναστραφεί η διαφορά αυτή καταχωρείται απ' ευθείας στα αποτελέσματα της χρήσεως. Η αντιστροφή αυτή δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να καταλήξει σε λογιστική αξία για το συγκεκριμένο στοιχείο του ενεργητικού η οποία να υπερβαίνει το αναπόσβεστο ποσό που θα εμφανιζόταν, εάν δεν είχε αναγνωρισθεί η μείωση της αξίας.

Απομείωση αξίας (Παράδειγμα 1^ο)

Η εταιρεία Α' στις 31/12/2004 μεταξύ των άλλων έχει απαίτηση έναντι του πελάτη Β' συνολικού ποσού 12,000 € η οποία προέρχεται από πώληση εμπορευμάτων με πίστωση δύο μηνών η οποία έγινε στις 31/10/2004 επίσης έχει την απαίτηση έναντι του πελάτη Γ' ποσού 13,000 € η οποία προέρχεται από πώληση με δίμηνη πίστωση η οποία έγινε στις 30/11/2004.

Κατά την 3/12/2004 ισχύουν τα ακόλουθα:

Ο πελάτης Β' αδυνατεί να πληρώσει το ποσό και ζητά πίστωση ενός έτους, παρέχει δε εγγυήσεις για την αποπληρωμή στην ημερομηνία αυτή. Ο πελάτης Γ' αντιμετωπίζει ταμιακά προβλήματα και η επιχείρηση εκτιμά ότι θα εισπράξει στην καθορισμένη ημερομηνία το 50% της συνολικής απαίτησης.

Και στις δύο περιπτώσεις η εταιρεία Α' έχει υποστεί ζημιά η οποία πρέπει να αναγνωριστεί στα αποτελέσματα:

Από την εταιρεία Γ': έχει ζημιά η οποία ισούται στο μισό της απαίτησης.

Από την εταιρεία Β': διότι αν προεξοφλήσουμε σε παρούσα αξία το ποσό που θα εισπράξει μετά από ένα χρόνο αυτό θα είναι μικρότερο από την λογιστική αξία του. Εάν θεωρήσουμε ότι ισχύει επιτόκιο 5% η ζημιά ανέρχεται στο ποσό των €571,42 $12.000 - [12000 / (1 + 0,05)^1] = 12.000 - 11.428,58$.

Οι λογιστικές εγγραφές που θα πρέπει να γίνουν κατά την παρούσα και επόμενη χρήση είναι οι ακόλουθες:

		Χρέωση	Πίστωση
31/12/2004	Αποτελέσματα χρήσεως Πελάτης Β' Πελάτης Γ'	7.071,42	571,42 6.500,00
31/01/2005	Χρηματικά διαθέσιμα Πελάτης Γ'	6.500,00	6.500,00
31/12/2005	Χρηματικά διαθέσιμα Πελάτης Β' Πιστωτικοί τόκοι	12.000	11.428,58 571,42

3.2 ΚΑΤΕΧΟΜΕΝΕΣ ΜΕΧΡΙ ΤΗ ΛΗΞΗ ΤΟΥΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

3.2.1 Περιεχόμενο

Πρόκειται για στοιχεία που έχουν κατ' αρχήν καθορισμένη λήξη και επομένως καθορισμένες πληρωμές. Οι συνηθέστερες περιπτώσεις στοιχείων αυτής της κατηγορίας είναι τα ομόλογα, (εταιρικά ή κρατικά).

Η **πρόθεση** και η **δυνατότητα** για κατοχή μέχρι τη λήξη είναι τα κριτήρια τα οποία τίθενται από το σχετικό πρότυπο για την ένταξη ενός χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου σε αυτήν την κατηγορία.

Συγκεκριμένα η εταιρεία θεωρείται ότι **δεν έχει πρόθεση** για κατοχή της επένδυσης μέχρι τη λήξη όταν:

- Σκοπεύει να τη διακρατήσει για μία ακαθόριστη περίοδο
- Όταν είναι διατεθειμένη να το πουλήσει ανταποκρινόμενη σε μεταβολές των επιτοκίων, των αναγκών σε διαθέσιμα, των αποδόσεων, των συναλλαγματικών κινδύνων, των χρηματοοικονομικών πηγών και των όρων χρηματοδότησης
- Ο εκδότης μπορεί να διακανονίσει το ποσό της επένδυσης χαμηλότερα από το αναπόσβεστο κόστος της

Η **δυνατότητα** της επιχείρησης να διατηρήσει την επένδυση δεν υφίσταται όταν:

- Δεν έχει τους χρηματοοικονομικούς πόρους να διατηρήσει την επένδυση
- Υπάρχει νομικός ή άλλος περιορισμός που εμποδίζει την επιχείρηση να διατηρήσει την επένδυση έως τη λήξη της

Η εταιρεία θα πρέπει να αναθεωρεί την πρόθεση και δυνατότητα να διατηρήσει την επένδυση τουλάχιστον την ημερομηνία του ισολογισμού

Π.χ. αν στην πράξη η εταιρεία στην προηγούμενη χρήση ή στα δύο προηγούμενα χρόνια, ρευστοποιεί πριν τη λήξη τους, ένα σημαντικό ποσοστό των επενδύσεων του χαρτοφυλακίου της αυτής της κατηγορίας, δεν μπορεί να τις κατατάσσει σαν διακρατούμενες μέχρι τη λήξη επενδύσεις εκτός εάν:

- Οι πωλήσεις γίνονται πολύ κοντά στην ημερομηνία λήξης τους και οι τυχόν μεταβολές στο επιτόκιο της αγοράς δεν είχαν ουσιαστική επίδραση στην εύλογη αξία τους.
- Οι πωλήσεις γίνονται, αφού η επιχείρηση έχει εισπράξει ουσιαστικά το σύνολο των χρεολυσίων
- Οι πωλήσεις οφείλονται σε ένα μεμονωμένο γεγονός το οποίο είναι πέρα από τον έλεγχο της επιχείρησης, δεν συμβαίνει συχνά και δε θα μπορούσε να είχε λογικά παραβλεφθεί

3.2.2.Αποτίμηση

Για την μεταγενέστερη αποτίμηση των σχετικών κονδυλίων ισχύουν ακριβώς όσα προαναφέρθηκαν για τα «Δάνεια και εισπρακτέες αξίες που δημιουργούνται από την επιχείρηση και δεν κρατούνται για εμπορικούς σκοπούς». Δηλαδή κατά την απόκτηση τους καταχωρούνται στο κόστος τους, ενώ η αποτίμηση τους γίνεται στο αναπόσβεστο κόστος τους και υπολογίζονται προβλέψεις υποτίμησης, αν η λογιστική τους αξία υπερβεί την ανακτήσιμη αξία τους.

Παράδειγμα 1^ο

Η επιχείρηση Α' αγοράζει στις 01/01/2002 ομολογίες αξίας €2.000,00 καταβάλλει επίσης έξοδα € 30. η διάρκεια ορίζεται σε τρία έτη, οι τόκοι καταβάλλονται στο τέλος κάθε έτους και υπολογίζονται με επιτόκιο 4%.

Η επιχείρηση θα πρέπει αρχικά να βρει το πραγματικό επιτόκιο το οποίο εξισώνει το κόστος απόκτησης με τις μελλοντικές ροές. Το επιτόκιο αυτό υπολογίζεται σε 3,465% και απεικονίζει την πραγματική απόδοση της εταιρείας λαμβάνοντας υπόψη τον πληθωρισμό, επιτόκια και ρυθμό ανάπτυξης.

Ο υπολογισμός γίνεται με τον ακόλουθο τύπο:

$$2.030 = 80 / (1 + 0,03465) + 80 / (1 + 0,03465)^2 + 2.080 / (1 + 0,03465)^3$$

Εφαρμόζοντας το πραγματικό επιτόκιο οι εγγραφές οι οποίες θα πρέπει να γίνουν μέχρι και την λήξη των ομολογιών είναι οι ακόλουθες:

1/1/2002			
Περιγραφή	Αιτιολογία	Χρέωση	Πίστωση
Ομολογίες	Λογισμός αγοράς ομολογιών	2.030,00	
Διαθέσιμα	Στο κόστος περιλαμβάνονται και τα έξοδα		2.030,00
31/12/2002			
Διαθέσιμα	Είσπραξη τόκων 2.000*4%	80,00	
Τόκοι έσοδα	Υπολογισμός με βάση πρ/κο επιτόκιο 2030*3,465%		70,33

Ομολογίες	Μείωση αναπόσβεστης αξίας ομολογιών €(2030-9,67=2.020,33)		9,67
31/12/2003			
Διαθέσιμα	Είσπραξη τόκων 2.000*4%	80,00	
Τόκοι έσοδα	Υπολογισμός με βάση πρ/κο επιτόκιο 2020,33*3,465%		70,00
Ομολογίες	Μείωση αναπόσβεστης αξίας ομολογιών €2.010,33		10,00
31/12/2004			
Διαθέσιμα	Είσπραξη τόκων 2.000*4% και κεφαλαίου	2.080,00	
Τόκοι έσοδα	Υπολογισμός με βάση πρ/κο επιτόκιο 2010,33*3,465%		69,67
Ομολογίες	Κλείσιμο λογαριασμού ομολογιών		2.010,33

Σε αντιδιαστολή με τα παραπάνω και σύμφωνα με τα Ελληνικά πρότυπα (Κ.Ν. 2190/1920) στο ομόλογα, η απόσβεση της υπεραξίας αγοράς γίνεται με το ονομαστικό επιτόκιο του τίτλου.

Παράδειγμα 2^ο

Η εταιρεία Α' στις 01/01/2004 έδωσε έντοκο δάνειο στη συγγενή της επιχείρηση Β' το ύψος του οποίου ανήλθε σε €2.000 με ετήσιο επιτόκιο 5% εξοφλητέο σε πέντε ισόποσες δόσεις. Οι τοκοχρεολυτικές δόσεις καταβάλλονται στο τέλος του χρόνου. Μέχρι και την 31/12/2006 το δάνειο εξυπηρετείται κανονικά λόγω όμως οικονομικών δυσκολιών της Β' αποφασίζεται να εξοφληθεί το μισό από το αναπόσβεστο κεφάλαιο.

Με βάση αυτά τα δεδομένα ο πίνακας εξυπηρέτησεως του δανείου και οι εγγραφές που θα πρέπει να γίνουν στις 31/12/2006 παρουσιάζονται ως εξής:

ΗΜ/ΝΙΑ	ΔΟΣΗ	ΤΟΚΟΣ	ΚΕΦΑΛΑΙΟ	ΑΝΑΠΟΣΒΕΣΤΟ ΥΠΟΛΟΙΠΟ	
31/12/2003	461,95	100,00	361,95	1.638,05	
31/12/2004	461,95	81,90	380,05	1.258,00	
31/12/2005	461,95	62,90	399,05	858,95	
Εγγραφές 31/12/2006				Χρέωση	Πίστωση
31/12/2006	Χρηματικά διαθέσιμα			461,95	
	Απαιτήσεις από δάνεια				399,05
	Αποτελέσματα χρήσεως έσοδα				62,90
	Αποτελέσματα χρήσεως			429,47	
	Απαιτήσεις από δάνεια [(2000-361,95-380,05-399,05)]/2				429,47

3.3 ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΟΥ ΚΑΤΕΧΟΝΤΑΙ ΓΙΑ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥΣ ΣΚΟΠΟΥΣ

3.3.1 Περιεχόμενο

Αφορούν κυρίως στοιχεία που περιλαμβάνονται στην κατηγορία «χρεόγραφα» του ενεργητικού, με βάση το Ε.Γ.Λ.Σ. εφόσον δεν ανήκουν στην κατηγορία των επενδύσεων που κρατούνται μέχρι τη λήξη τους ή των επενδύσεων που δεν είναι διαθέσιμες για πώληση. **Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει επίσης και τα παράγωγα.**

Σκοπός της κατοχής αυτών των στοιχείων είναι η βραχυπρόθεσμη πώληση τους για την αποκόμιση κέρδους.

3.3.2 Αποτίμηση

Η αρχική καταχώρηση τους γίνεται στο κόστος, όπως και για τα άλλα χρηματοπιστωτικά μέσα, αλλά η μεταγενέστερη **αποτίμησή** τους γίνεται στην **εύλογη** τους **αξία**, κάτι που διαφέρει από την πρακτική που ακολουθείται μέχρι σήμερα στην Ελλάδα.

Κάθε κέρδος ή ζημιά που προκύπτει κατά τη μεταγενέστερη αποτίμηση των χρηματοοικονομικών στοιχείων αυτής της κατηγορίας μεταφέρεται άμεσα στα αποτελέσματα της χρήσης.

3.4. ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ ΓΙΑ ΠΩΛΗΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

3.4.1 Περιεχόμενο

Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται τα χρηματοπιστωτικά μέσα που δεν περιλαμβάνονται σε κάποια από τις τρεις προηγούμενες.

Στην πράξη οι σημαντικότεροι λογαριασμοί που θα μας απασχολήσουν είναι αυτοί που περιλαμβάνονται στο κονδύλι «**συμμετοχές**» του ενεργητικού για τις Οικονομικές Καταστάσεις που συντάσσονται με βάση το Ε.Γ.Λ.Σ., από τις οποίες θα πρέπει να εξαιρεθούν επενδύσεις που κρατούνται μέχρι τη λήξη τους.

3.4.2 Αποτίμηση

Η αρχική καταχώρηση τους γίνεται στο κόστος όπως και για τα άλλα χρηματοπιστωτικά μέσα.

Η μεταγενέστερη καταχώρηση των συγκεκριμένων χρηματοπιστωτικών μέσων γίνεται στην πραγματική αξία τους εφόσον μπορεί να προσδιοριστεί αξιόπιστα. Το

πρότυπο θέτει ορισμένες προϋποθέσεις αλλά παρέχει και εναλλακτικές μεθόδους ως προς την εκτίμηση της πραγματικής αξίας. Σε περίπτωση έλλειψης δυνατότητας αξιόπιστου προσδιορισμού της πραγματικής αξίας η αποτίμηση γίνεται στο κόστος κτήσης.

Τα **κέρδη** ή οι **ζημιές** που προκύπτουν από διαθέσιμα προς πώληση περιουσιακά στοιχεία θα πρέπει είτε:

- Να μεταφέρονται στα αποτελέσματα χρήσεως
- Να μεταφέρονται κατευθείαν στην καθαρή θέση της εταιρείας όπου παραμένουν μέχρι το στοιχείο να πουληθεί, εισπραχθεί ή προσδιορισθεί ότι έχει υποστεί απομείωση της αξίας του. Σε κάθε μία από τις περιπτώσεις αυτές το ποσό που έχει προηγουμένως καταχωρηθεί στην καθαρή θέση θα πρέπει να μεταφέρεται στα αποτελέσματα της χρήσεως.

Σε ότι αφορά στους λογιστικούς χειρισμούς για τα περιουσιακά στοιχεία αυτής της κατηγορίας διευκρινίζουμε τα ακόλουθα:

1. Η επιλογή της καταχώρησης στο αποτέλεσμα της χρήσεως ή στα ίδια κεφάλαια θα πρέπει να γίνει κατά την πρώτη εφαρμογή των Δ.Λ.Π. .
2. Η επιλογή γίνεται για όλα τα είδη χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων που εντάσσονται σε αυτή την κατηγορία. Δεν επιτρέπεται δηλαδή το κέρδος ή η ζημιά από την αποτίμηση χρεογράφων να καταχωρείται στα ίδια κεφάλαια ενώ τα αντίστοιχα κέρδη ή ζημιές από ομόλογα ή παράγωγα να καταχωρούνται στα αποτελέσματα.

Παράδειγμα

Η επιχείρηση Α' στις 10/01/2004 αγοράζει το 10% του μετοχικού κεφαλαίου της Β' η οποία δεν είναι εισηγμένη στο Χ.Α.Α. καταβάλει ποσό €2.000,00 πλέον έξοδα αγοράς €40,00 (φόρος μεταβίβασης). Στο επόμενο διάστημα η Β' εισάγεται στο Χ.Α.Α. και στις 31/12/2004 η τιμή της έχει διαμορφωθεί στα €2.010,00.

Κατά την διάρκεια της επόμενης χρονιάς η τιμή της Β' έχει συνεχή πτώση και στις 31/12/2005 η τιμή της έχει διαμορφωθεί στα €1.500,00. Τέλος στις 31/01/2006 η Α' πουλά στο σύνολο των μετοχών της Β' έναντι του ποσού €1.400,00.

Εάν η Β' είχε καταχωρηθεί ως «Διαθέσιμο προς πώληση περιουσιακό στοιχείο» οι λογιστικές εγγραφές στις ατομικές οικονομικές καταστάσεις της Α' θα ήταν οι ακόλουθες: **(Παρατίθενται όλοι οι επιτρεπόμενοι λογιστικοί χειρισμοί).**

Αιτιολογία	Λογαριασμός	Χρέωση	Πίστωση	Χρέωση	Πίστωση	Χρέωση	Πίστωση
Αγορά 10/01/2004	Συμμετοχές Διαθέσιμα (Αποτίμηση στο κόστος)	2.040,00	2.040,00				
		Καταχώρηση Ίδια Κεφάλαια		Καταχώρηση Αποτελέσματα		Μέθοδος Κόστους	
Αιτιολογία	Λογαριασμός	Χρέωση	Πίστωση	Χρέωση	Πίστωση	Χρέωση	Πίστωση

Αποτίμηση	Ίδια Κεφάλαια	30,00			ΚΑΜΙΑ ΕΓΓΡΑΦΗ
31/12/2004	Συμμετοχές (2.040-2.010) Αποτελέσματα χρήσεως		30,00	30,00	
				30,00	
Αποτίμηση	Ίδια Κεφάλαια	510,00			ΚΑΜΙΑ ΕΓΓΡΑΦΗ
31/12/2005	Συμμετοχές (2.010-1.500) Αποτελέσματα Χρήσεως		510,00	510,00	
				510,00	
Πώληση	Αποτελέσματα Χρήσεως	640,00		100,00	640,00
	Ίδια κεφάλαια		540,00		
31/1/2006	Διαθέσιμα (1.500-1.400)	1.400,00		1.400,00	1.400,00
	Συμμετοχές		1.500,00	1.500,00	2.040,00

Εάν η Β' είχε καταχωρηθεί ως «Κατεχόμενο για εμπορικούς σκοπούς» οι λογιστικές εγγραφές στις ατομικές οικονομικές καταστάσεις της Α' δεν θα περιελάμβαναν καμία εγγραφή στα ίδια κεφάλαια είτε ως αρνητικό αποθεματικό, (περίπτωση μείωσης της αξίας), είτε ως θετικό, (περίπτωση αύξησης της αξίας).

3.5 ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕ ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ

Η σύγκριση των διατάξεων των Δ.Λ.Π. με τις διατάξεις που εφαρμόζονται και ακολουθούνται στην Ελληνική πρακτική καθίσταται δυσχερής λόγω κυρίως των φορολογικών διατάξεων οι οποίες τα τελευταία κυρίως χρόνια έχουν επιφέρει σημαντικές επιδράσεις στην σύνταξη των Οικονομικών Καταστάσεων. Ενδεικτικά αναφέρουμε τις διατάξεις του άρθρου 2 του Ν.2992/2002 με τον οποίο δίνεται η δυνατότητα αποτίμησης σε τρέχουσες τιμές γεγονός που έρχεται σε πλήρη αντίθεση με τις ισχύουσες διατάξεις του 2190/1920. Επίσης προϊσχύουσα διάταξη, (άρθρο 37 Ν.2874), έδινε την δυνατότητα στις επιχειρήσεις να αποσβέσουν ζημιές που προέρχονται από αποτίμηση ή πώληση μετοχών εισηγημένων στο Χ.Α.Α. σε πέντε έτη.

Στην συνέχεια του παρόντος παραθέτουμε ενδεικτικό παράδειγμα προσαρμογής Οικονομικών Καταστάσεων με βάση τα Δ.Λ.Π. .

Παράδειγμα

Έστω η επιχείρηση Α' στην χρήση του 2004 απέκτησε το 10% της εισηγμένης στο Χ.Α.Α. εταιρείας Β' έναντι του ποσού των €2.000,00. Η τρέχουσα αξία της Β' στις 31/12/2004,2005,2006 ήταν 1.800,00, 1.000,00 και 300,00 αντίστοιχα. Οι ζημιές από την αποτίμηση είχαν καταχωρηθεί για την χρήση του 2004 απ' ευθείας στα Ίδια κεφάλαια της Α' ενώ στις επόμενες χρήσεις καταχωρήθηκαν στο ενεργητικό και αποσβένονται σε πέντε χρήσεις.

Στην συνέχεια παραθέτουμε συγκριτικό πίνακα με τις επιδράσεις στα αποτελέσματα σε κάθε περίπτωση.

Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα			
ΧΡΗΣΗ	2004	2005	2006
Ίδια κεφάλαια	200,00		
Αποτελέσματα χρήσης	0	-160,00	-300,00
		(800/5)	(800/5+700/5)
<u>Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα</u>			
<u>Κατεχόμενα για εμπορικούς σκοπούς</u>			
Αποτελέσματα χρήσης	-200,00	-800,00	-700,00
Διαθέσιμο προς πώληση, (ίδια κεφάλαια)			
Ίδια κεφάλαια	-200,00	-800,00	-700,00
Διαθέσιμο προς πώληση, (Αποτελέσματα)			
Αποτελέσματα	-200,00	-800,00	-700,00

Εάν η συμμετοχή πληροί τα κριτήρια για να χαρακτηριστεί ως κατεχόμενη για εμπορικούς σκοπούς η ζημιά από την αποτίμηση μεταφέρεται άμεσα στα αποτελέσματα των χρήσεων 2004,2005 και 2006.

Εάν όμως εντάσσεται στην κατηγορία διαθέσιμα προς πώληση περιουσιακά στοιχεία η ζημιά μπορεί να καταχωρηθεί είτε στα αποτελέσματα της χρήσης είτε στα ίδια κεφάλαια. Στην περίπτωση όμως που σε κάποια χρήση κριθεί ότι η συμμετοχή έχει υποστεί απομείωση της αξίας της τότε το σωρευτικό υπόλοιπο μεταφέρεται από τα Ίδια Κεφάλαια στα αποτελέσματα της χρήσεως.

Παράδειγμα

Έστω ότι στις 31/12/2006 η αξία της παραπάνω συμμετοχής εκτιμάται βάση μελέτης ειδικού εκτιμητή ότι ανέρχεται στα €200,00 ενώ η τρέχουσα αξία της μετοχής ανέρχεται στα €400 βάση των τιμών κλεισίματος τις 31/12/2006.

Χειρισμός

Διεθνή λογιστικά πρότυπα			
Λογ/μος	Αιτιολογία	Χρέωση	Πίστωση
<u>Κατεχόμενο για εμπορικούς σκοπούς</u>			
Αποτελέσματα	Κέρδος από αποτίμηση 31/12/2006		100,00
Χρεόγραφα	Κέρδος από αποτίμηση 31/12/2006 (400-300=100)	100,00	
Διαθέσιμο προς πώληση, (ίδια κεφάλαια)			
Αποτελέσματα	Μεταφορά στα αποτελέσματα ζημιάς απομείωσης (200-2000)	1.800,00	
Ίδια κεφάλαια	Μεταφορά ζημιάς αποτίμησης προηγούμενων χρήσεων (-200-800-700)		1.700,00
Συμμετοχές	Μείωση της αξίας της συμμετοχής (300-100)		100,00
Διαθέσιμο προς πώληση (αποτελέσματα)			
Αποτελέσματα	Ζημιά από απομείωση συμμετοχής	100,00	
Συμμετοχές	Μείωση της αξίας συμμετοχής (300-100)		100,00

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΠΑΡΑΓΩΓΑ ΚΑΙ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ Δ.Λ.Π. 32 & 39

Το παρόν κεφάλαιο αναφέρεται στη λογιστική, με βάση τα Δ.Λ.Π., των Δικαιωμάτων προαίρεσης (options), των Συμβολαίων μελλοντικής εκπλήρωσης, (Forwards), των Προθεσμιακών συμβολαίων (Forwards) και στις ανταλλαγές, (Swaps).

4.1 ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ **ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ (Derivatives)**

Παράγωγο είναι ένα χρηματοοικονομικό μέσο:

1. Του οποίου η αξία αλλάζει σε αντιστοιχία με τη μεταβολή προς ένα καθορισμένο επιτόκιο, τιμή αξιόγραφου, εμπορεύματος, συναλλαγματική ισοτιμία, δείκτη τιμών ή επιτοκίων.
2. Που δεν απαιτεί αρχική καθαρή επένδυση ή απαιτεί ελάχιστη επένδυση σε σύγκριση με άλλους τύπους συμβολαίων που έχουν μία όμοια ανταπόκριση σε μεταβολές και συνθήκες της αγοράς
3. Που διακανονίζεται σε μία μελλοντική ημερομηνία

Τα παράγωγα μπορεί να διαπραγματεύονται σε κάποια αγορά όπως το χρηματιστήριο παραγώγων, (χρηματιστηριακά παράγωγα προϊόντα), ή να δημιουργούνται από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα για την εξυπηρέτηση αναγκών των πελατών τους, (έξω χρηματιστηριακά παράγωγα προϊόντα). Παραδείγματα παραγώγων χρηματοοικονομικών προϊόντων αποτελούν:

- Οι Futures προθεσμιακές χρηματοπιστωτικές συμβάσεις, (Futures)
- Τα προθεσμιακά συμβόλαια επιτοκίου, (FRA'S)
- Συμβάσεις ανταλλαγής, (swaps) π.χ. επιτοκίων, συναλλάγματος, μετοχών
- Συμβόλαια δικαιωμάτων προαίρεσεως, (options).

Τα παράγωγα μπορεί να λειτουργούν ως επενδυτικά εργαλεία ή ως εργαλεία αντιστάθμισης κινδύνων

Το σχετικό πρότυπο προσδιορίζει **τέσσερα βασικά** χαρακτηριστικά τα οποία θα πρέπει να πληρούνται προκειμένου ένα χρηματοπιστωτικό μέσο να χαρακτηριστεί ως παράγωγο που είναι τα εξής:

1. Ένα παράγωγο έχει μία τεκμαρτή αξία η οποία υπολογίζεται επάνω σε ένα δείκτη, ο οποίος μπορεί να είναι ένα ποσό νομίσματος, μετοχών ή άλλων

μονάδων που καθορίζονται στο συμβόλαιο χωρίς όμως να υπάρχει πραγματική κίνηση αυτού του ποσού.

2. Τα παράγωγα υπολογίζονται επάνω στην τεκμαρτή αξία ή εναλλακτικά μπορεί να προβλέπουν μία συγκεκριμένη πληρωμή σαν αποτέλεσμα ενός μελλοντικού γεγονότος.
3. Τα παράγωγα δεν απαιτούν αρχική πληρωμή ή απαιτούν ελάχιστη σε σχέση με την συνολική επένδυση, (π.χ. η εγγύηση των δικαιωμάτων προαίρεσης).
4. Εκπληρώνονται στο μέλλον

Σημειώνεται ότι δεσμεύσεις για αγορά ή πώληση μη χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων ή υποχρεώσεων που προορίζονται να διακανονιστούν κατά τη συνήθη πορεία της επιχείρησης δεν λογιστικοποιούνται ως παράγωγα αλλά μάλλον ως εκτελεστές συμβάσεις.

Παραδείγματα

A) Μία επιχείρηση αγοράζει μία σύμβαση ανταλλαγής επιτοκίου σε ποσό €1.000,00 (interest rate swap), με βάση το οποίο πληρώνει σε σταθερό επιτόκιο 4% και εισπράττει στο τρίμηνο EURIBOR πλέον 0,25%.

Με βάση αυτά τα δεδομένα ο υποκείμενος δείκτης είναι το τρίμηνο EURIBOR ενώ η τεκμαρτή αξία είναι το ποσό των € 1.000,00 με βάση την οποία θα προκύψει το πραγματικό ποσό πληρωμής. Εάν σε τρεις μήνες το EURIBOR+0,25>4% θα εισπράξει διαφορά επί την τεκμαρτή αξία ενώ σε αντίθετη περίπτωση θα την καταβάλλει.

B) Έστω ότι η ίδια επιχείρηση έχει ένα συμβόλαιο future για αγορά 100 μετοχών της εταιρείας Α' στην τιμή των € 3,00 μετά από τρεις μήνες.

Σε αυτή την περίπτωση δεν προσδιορίζεται ένα τεκμαρτό ποσό, αντίθετα με βάση το συμβόλαιο έχει καθορισθεί συγκεκριμένη πληρωμή, (€ 300).

4.2 ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΤΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ

Τα παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα θεωρούνται ότι κρατούνται πάντα για εμπορικούς σκοπούς πλην της περίπτωσης των παραγώγων που κρατούνται για αντιστάθμιση οπότε παρακολουθούνται σύμφωνα με τα όσα προβλέπονται στην λογιστική της αντιστάθμισης.

Στην συνέχεια του παρόντος άρθρου οι λογιστικοί χειρισμοί που παρατίθενται δεν αφορούν την περίπτωση της αντιστάθμισης η οποία θα αποτελέσει αντικείμενο μεταγενέστερης ενότητας.

4.2.1 Αρχική καταχώρηση

Τα Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και παθητικού αρχικά καταχωρούνται στο κόστος κτήσης το οποίο προσδιορίζεται από την εύλογη αξία του τιμήματος το οποίο πληρώθηκε ή εισπράχθηκε και συμπεριλαμβάνει όλα τα παρεπόμενα έξοδα αγοράς ή πληρωμής.

Η **Αναγνώριση, (καταχώρηση)**, των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και παθητικού γίνεται όταν και μόνο όταν η επιχείρηση καθίσταται συμβατικό μέρος, (με δικαίωμα ή υποχρέωση προς/από τον αντισυμβαλλόμενο), της σύμβασης, η οποία δεσμεύει τα δύο μέρη.

Δηλαδή με την υπογραφή της σύμβασης και ανεξάρτητα πότε αυτή θα τεθεί εν ισχύ στο μέλλον, η εγγραφή πρέπει να γίνει στους λογαριασμούς ισολογισμού, εκφράζοντας την παρούσα αξία των μελλοντικών ενδεχόμενων απαιτήσεων ή υποχρεώσεων, που απορρέουν από τη σύμβαση.

Για κάθε μία από τις 4 κατηγορίες χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων ενεργητικού για τα οποία υπάρχει **και κανονική παράδοση** χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων, η ημερομηνία καταχώρησης κατά την αγορά, δύναται να είναι **είτε:**

- (α) η ημερομηνία της εμπορικής συναλλαγής, (ημερομηνία δέσμευσης), είτε
- (β) η ημερομηνία διακανονισμού, (ημερομηνία παράδοσης)

Η μέθοδος που θα χρησιμοποιηθεί θα πρέπει να ακολουθείται πάγια για όλες τις κατηγορίες χρηματοοικονομικών στοιχείων ενώ τυχόν πώληση του στοιχείου αναγνωρίζεται μόνο κατά την ημερομηνία διακανονισμού.

4.2.2 Μεταγενέστερη αποτίμηση

Τα παράγωγα προϊόντα ως κατεχόμενα για εμπορικούς σκοπούς απεικονίζονται στις Οικονομικές Καταστάσεις στην **πραγματική τους αξία** χωρίς καμία έκπτωση για έξοδα συναλλαγής που μπορεί να πραγματοποιούνται κατά την πώληση ή άλλη διάθεση τους. Κάθε αλλαγή στην πραγματική τους αξία απεικονίζεται στα αποτελέσματα της χρήσεως.

4.3 OPTIONS (ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΡΟΑΙΡΕΣΗΣ)

Τα δικαιώματα προαίρεσης,(Options), είναι συμφωνίες αγοράς ή πώληση ενός δικαιώματος σε μία προκαθορισμένη μελλοντική χρονική περίοδο ή ημερομηνία και σε ορισμένη τιμή. Το δικαίωμα αυτό μπορεί να αφορά σε ένα ποσό συγκεκριμένου χρηματοοικονομικού μέσου ή ποσότητας κάποιου προϊόντος.

Το βασικό τους χαρακτηριστικό είναι ότι ο αγοραστής έχει την **ευχέρεια** να εξασκήσει το δικαίωμα προαίρεσης ή όχι. Από την άλλη όμως αν ο αγοραστής εξασκήσει το δικαίωμα του ο πωλητής είναι **υποχρεωμένος** να προβεί στην τήρηση των όρων του συμβολαίου.

Επιπρόσθετα τα options διαχωρίζονται σε δύο κατηγορίες, τα **call options** που είναι ένα δικαίωμα αγοράς ενός ποσού μίας χρηματοοικονομικής αξίας σε μελλοντική ημερομηνία και τα **put options** που είναι ένα δικαίωμα πώλησης ποσού μίας χρηματοοικονομικής αξίας σε μελλοντική ημερομηνία.

Οι δυνατές θέσεις που μπορεί να πάρει ο επενδυτής σε ένα δικαίωμα προαίρεσης παρουσιάζονται στον ακόλουθο πίνακα.

Δικαίωμα Προαίρεσης	Αγοράς	Πώλησης
---------------------	--------	---------

Αγοραστής Δικαιώματος	Long Call Αποκτά το <u>δικαίωμα να αγοράσει</u> έστω 100 μετοχές σε συγκεκριμένη τιμή. Αναμένει αύξηση τιμών.	Long Put Αποκτά το <u>δικαίωμα να πουλήσει</u> έστω 100 μετοχές σε συγκεκριμένη τιμή. Αναμένει πτώση τιμών
Πωλητής Δικαιώματος	Short Call Αναλαμβάνει την <u>υποχρέωση να πουλήσει</u> έστω 100 μετοχές σε συγκεκριμένη τιμή. Αναμένει πτώση τιμών.	Short Put Αναλαμβάνει την <u>υποχρέωση να αγοράσει</u> έστω 100 μετοχές σε συγκεκριμένη τιμή. Αναμένει αύξηση τιμών.

Αμοιβή του πωλητή, (Premium): Έναντι της δέσμευσης του πωλητή να εκπληρώσει την σύμβαση εισπράττει από τον αγοραστή μία αμοιβή, κατά την σύναψη της σύμβασης. Αυτή η αμοιβή αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο στον υπολογισμό της απόδοσης και δεν επιστρέφεται στον αγοραστή του δικαιώματος αν αυτός αποφασίσει να μην το ασκήσει.

Εισόδημα του συμβαλλόμενου : Η θετική διαφορά της τιμής του προϊόντος κατά την ημερομηνία λήξης του προϊόντος από την τεκμαρτή αξία του.

Οι κυριότερες αξίες επί των οποίων συνάπτονται συμβόλαια προαίρεσης είναι οι εξής:

Επί μετοχών : Στην περίπτωση ενός τέτοιου συμβολαίου ο κάτοχος ενός call option έχει το δικαίωμα αλλά όχι την υποχρέωση να αγοράσει συγκεκριμένο αριθμό μετοχών ενώ ο κάτοχος ενός put option έχει το δικαίωμα αλλά όχι την υποχρέωση να πουλήσει συγκεκριμένο αριθμό μετοχών.

Επί συναλλάγματος : Σε αυτό το συμβόλαιο το αντικείμενο είναι συγκεκριμένη ποσότητα ενός νομίσματος π.χ. δικαίωμα αγοράς 1.000.000 U.S.D. σε συγκεκριμένη ισοτιμία επί του εγχώριου νομίσματος.

Επί χρηματιστηριακών δεικτών : Τα συμβόλαια αυτά δεν περιλαμβάνουν στην ουσία αγορά ή πώληση ενός συγκεκριμένου αντικειμένου όπως στις δύο προηγούμενες κατηγορίες αντίθετα η εξάσκηση τους σημαίνει την παράδοση μετρητών τα οποία υπολογίζονται στο πολλαπλάσιο του προκαθορισμένου δείκτη.

4.3.1 Options θέση long (Παράδειγμα I)

Έστω ο αγοραστής δικαιώματος προαίρεσης αγοράς συναλλάγματος, (θέση long call), U.S.D. 100.000 με τα ακόλουθα στοιχεία:

Ημερομηνία πράξης : 20/11/2005
 Ημερομηνία άσκησης : 20/03/2006
 Τιμή άσκησης : U.S.D./EURO 1,1

- Premium = 0.01EURO/U.S.D. = 1.000€ (0,01€*100.000)
- Η χρονική αξία του δικαιώματος εξελίσσεται στον χρόνο ως εξής
 - ο 20/11/2005 = 1.000,00 €

- ο 31/12/2005 = 350,00 €
- ο και 20/03/2006 = 0,00 €

Λύση

(α) Αρχική καταχώρηση

Κατά την αγορά του δικαιώματος, (20/11/2005), η εταιρεία θα πρέπει να διενεργήσει την ακόλουθη εγγραφή :

Περιγραφή	Αιτιολογία	Χρέωση	Πίστωση
Απόκτηση συμβολαίου Δικαιώματος προαίρεσης, (στοιχείο ενεργητικού).	Λογιστικοποίηση αγοράς δικαιώματος	1.000,00	
Διαθέσιμα			1.000,00

Σημειώνουμε ότι με τη σύναψη της σύμβασης η εταιρεία έχει μία ταυτόχρονη και ισόποση απαίτηση και υποχρέωση αγοράς 100.000€ ως εκ τούτου δεν καταχωρείται καμία αξία βιβλίου της εταιρείας.

(β) Κατά την διάρκεια του συμβολαίου

Οι εγγραφές που θα διενεργηθούν στην συνέχεια και μέχρι τη λήξη του συμβολαίου εξαρτώνται από την ισοτιμία που θα ισχύει κατά τον χρόνο κατάρτισης των οικονομικών καταστάσεων.

Έστω την 31/12/2005 η ισοτιμία έχει διαμορφωθεί USD/EURO = 1,2. Επομένως ο αγοραστής θα ασκήσει το δικαίωμα καταβάλλοντας €110.000(1,10*100.000). Και το κέρδος του θα ανέλθει σε €10.000,00 [(1,2-1,1)*100.000,00].

Επομένως η εγγραφή που θα πρέπει να κάνει η εταιρεία στην ημερομηνία του ισολογισμού 31/12/2005 είναι η ακόλουθη:

Περιγραφή	Αιτιολογία	Χρέωση	Πίστωση
Αποτελέσματα χρήσεως, (ζημιά).	Λογιστικοποίηση χρονικής μείωσης της αξίας premium, (1.000-350).	650,00	
Απόκτηση συμβολαίου Δικαιώματος προαίρεσης, (στοιχείο ενεργητικού).			650,00

Δικαιώματα προαίρεσης, (στοιχείο ενεργητικού).	Λογιστικοποίηση αύξησης εσωτερικής αξίας του δικαιώματος	10.000,00	
Αποτελέσματα χρήσεως, (κέρδη).			10.000,00

Εάν η ισοτιμία στις **31/12/2005** ήταν **USD/EURO=0,9** τότε η εταιρεία δεν θα ασκούσε το δικαίωμα και επομένως θα έκανε μόνο την εγγραφή της χρονικής μείωσης της αξίας του premium.

(γ) Στη λήξη του συμβολαίου

Στις **20/03/2006** η ισοτιμία έχει διαμορφωθεί **USD/EURO=0,9** επομένως η εταιρεία δεν θα ασκήσει το δικαίωμα, οι εγγραφές που θα πρέπει να διενεργηθούν είναι οι ακόλουθες.

Περιγραφή	Αιτιολογία	Χρέωση	Πίστωση
Αποτελέσματα χρήσεως, (ζημιά).	Λογιστικοποίηση χρονικής μείωσης premium	350,00	
Απόκτηση συμβολαίου Δικαιώματος προαίρεσης, (στοιχείο ενεργητικού).			350,00
Αποτελέσματα χρήσεως, (ζημιά).	Κλείσιμο λογαριασμού	10.000,00	
Δικαιώματα προαίρεσης, (στοιχείο ενεργητικού).	δικαιώματος		10.000,00

Παράδειγμα II

Η επιχείρηση Α αγόρασε την 30.11.2007, 100 δικαιώματα πώλησης επί της τιμής της μετοχής της εισηγμένης στο χρηματιστήριο εταιρείας Ε, στην τιμή (strike price) των 25 ευρώ ανά μετοχή. Η τρέχουσα τιμή της μετοχής της Ε την ημερομηνία αυτή, (current price) ήταν 25. Το premium που καταβλήθηκε από την Α κατά μετοχή ήταν 3,5 ευρώ (100x3,5=350). Ο διακανονισμός στην λήξη είναι καθαρός ταμιακός και όχι φυσική παράδοση των μετοχών. Η εξέλιξη της τιμής της μετοχής της Ε κατά την 31.12 που θα συνταχθούν οικονομικές καταστάσεις και την 28.02.2008, που λήγει το option, έχει ως εξής:

	30.11.2007	31.12.2007	28.02.2008
Τιμή μετοχής	25	22	20
Αριθμός δικαιωμάτων	100	100	100
Σύνολο αξίας	2.500	2.200	2.000

Η εξέλιξη της εσωτερικής αξίας και της χρονικής αξίας του option κατά τις ίδιες ημερομηνίες, έχει ως εξής:

	30.11.2007	30.12.2007	28.02.2007
Εσωτερική αξία	0	300	500
Χρονική αξία	350	215	0
Σύνολο αξίας	350	515	500

Οι λογιστικές εγγραφές θα έχουν ως εξής:

Η εγγραφή την 30/11/2007, **αρχική καταχώρηση** είναι:

Περιγραφή	Αιτιολογία	Χρέωση	Πίστωση
Προθεσμικά συμβόλαια, (Παράγωγα/ απαιτήσεις)	Λογιστικοποίηση αγοράς δικαιώματος	350,00	
Διαθέσιμα			350,00

Η εγγραφή στην 31/12/2007, **κατά την διάρκεια** είναι:

Περιγραφή	Αιτιολογία	Χρέωση	Πίστωση
Προθεσμικά συμβόλαια, (Παράγωγα / απαιτήσεις)	Λογιστικοποίηση αύξησης συνολικής αξίας δικαιώματος (165=515-350)	165,00	
Κέρδος			165,00

Οι εγγραφές την 28/02/2008, **στη λήξη του συμβολαίου** είναι:

Περιγραφή	Αιτιολογία	Χρέωση	Πίστωση
Προθεσμικά συμβόλαια, (Παράγωγα / απαιτήσεις)	Λογιστικοποίηση μείωσης συνολικής αξίας δικαιώματος (15=500-515)		15,00
Ζημίες		15,00	

Και

Περιγραφή	Αιτιολογία	Χρέωση	Πίστωση
Προθεσμικά συμβόλαια, (Παράγωγα / απαιτήσεις)	Ταμιακός διακανονισμός κατά την λήξη		500,00
Διαθέσιμα			165,00

Η εσωτερική αξία (intrinsic value) του option, σε κάθε χρονική στιγμή, είναι η διαφορά μεταξύ current price και strike price. Η χρονική αξία (time value)

υπολογίζεται με μοντέλο αποτίμησης π.χ. Black & Scholes και βαίνει μειούμενη προς την λήξη, στην οποία και μηδενίζεται. Η μαθηματική διατύπωση του μοντέλου αυτού για ένα put option, που είναι μια διαφορική εξίσωση, έχει ως εξής:

$P = Xe^{-rt} N(-d_2) - SN(-d_1)$, όπου:

$d_1 = \frac{\ln(S/X) + (r + \frac{\sigma^2}{2})T}{\sigma\sqrt{T}}$

$d_2 = d_1 - \sigma\sqrt{T}$

S=current price

r= risc- free interest rate

X= strike price

N= Πιθανότητα, βάσει της Συνάρτησης Κανονικής Κατανομής

T= the expiration time

σ = annualized standard deviation of returns on the stock

e= 2,7182818..., βάση του συστήματος των φυσικών λογαρίθμων, [θεωρητικά είναι το lim (όριο) της ακολουθίας $(1+1/v)^v$]

4.3.2 Options θέση short (Παράδειγμα I).

Έστω τα δεδομένα του προηγούμενου παραδείγματος με την διαφορά ότι έχουμε πωλητή δικαιώματος αγοράς, (θέση short call), U.S.D.100.000 .

Λύση

α) Αρχική καταχώρηση

Κατά την αγορά του δικαιώματος η εταιρεία θα πρέπει να διενεργήσει την ακόλουθη εγγραφή:

Περιγραφή	Αιτιολογία	Χρέωση	Πίστωση
Διαθέσιμα		1.000,00	
Πώληση συμβολαίου δικαιωμάτων προαίρεσης, (στοιχείο παθητικού)	Λογιστικοποίηση πώλησης δικαιώματος		1.000,00

Το ποσό που έχει εισπραχθεί ως premium θα μεταφέρεται στα αποτελέσματα με βάση την χρονική απομείωσή του.

β) Κατά την διάρκεια του συμβολαίου

Οι εγγραφές αποτίμησης που θα διενεργηθούν στη συνέχεια μέχρι τη λήξη του συμβολαίου εξαρτώνται από την ισοτιμία που θα διαμορφώνεται.

Έστω στην 31/12/2005 η ισοτιμία έχει διαμορφωθεί USD/EURO 1,2 . Ο αγοραστής αναμένεται ότι θα ασκήσει το δικαίωμα καταβάλλοντας €110.000. Επομένως ο πωλητής έχει υποστεί ζημιά €10.000 . Η εγγραφή που θα πρέπει να κάνει ο πωλητής στην ημερομηνία του ισολογισμού είναι η ακόλουθη:

Περιγραφή	Αιτιολογία	Χρέωση	Πίστωση
Πώληση συμβολαίου δικαιώματος προαίρεσης, (στοιχείο παθητικού)	Πραγματοποιημένο έσοδο από την χρονική μεταβολή της αξίας του Premium	650,00	
Αποτελέσματα χρήσεως (κέρδη)			650,00
Αποτελέσματα χρήσεως (ζημιές)	Λογιστικοποίηση ζημιάς από άσκηση δικαιώματος	10.000,00	
Δικαιώματα προαίρεσης (στοιχείο παθητικού)			10.000,00

Εάν η ισοτιμία στις 31/12/2005 ήταν USD/EURO 0,9 τότε ο αγοραστής δεν αναμένεται να ασκήσει το δικαίωμα επομένως ο πωλητής δεν διενεργεί καμία εγγραφή.

Γ) Στην λήξη του συμβολαίου

Στις 20/03/2006 η ισοτιμία έχει διαμορφωθεί σε USD/EURO 0,9 ο αγοραστής δεν θα ασκήσει το δικαίωμα του οι εγγραφές που θα πρέπει να διενεργήσει ο πωλητής είναι οι ακόλουθες:

Περιγραφή	Αιτιολογία	Χρέωση	Πίστωση
Πώληση συμβολαίου δικαιωμάτων προαίρεσης, (στοιχείο παθητικού)	Πραγματοποιημένο έσοδο από την χρονική μεταβολή της αξίας του Premium	650,00	
Αποτελέσματα χρήσεως (κέρδη)			650,00
Δικαιώματα προαίρεσης (στοιχείο παθητικού)	Κλείσιμο λογαριασμού δικαιώματος (Αντιστροφή εγγραφής αποτίμησης)	10.000,00	
Αποτελέσματα χρήσεως			10.000,00

4.3.3 Σύγκριση με τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα

Ο λογιστικός χειρισμός των options καθορίζεται από την γνωμάτευση του Ε.Σ.Υ.Λ.304/15.7.1999 σύμφωνα με την οποία θα πρέπει να διενεργούνται οι ακόλουθες εγγραφές σε κάθε περίπτωση.

- Κατά την αγορά γίνονται εγγραφές μόνο σε **λογαριασμούς τάξεως**. Το ποσό που καταβάλλεται ως premium για τον μεν αγοραστή του συμβολαίου αποτελεί δαπάνη ενώ για τον πωλητή αποτελεί έσοδο.
- Κατά την εξάσκηση ή την λήξη γίνεται εκκαθάριση και προκύπτει το αποτέλεσμα τόσο για τον αγοραστή όσο και για τον πωλητή.
- Τα συμβόλαια αποτιμώνται κατά την ημερομηνία του ισολογισμού στην πραγματική τους αξία και το αποτέλεσμα που προκύπτει από τη διακύμανση των τιμών του ενεργητικού του συμβολαίου καταχωρείται μόνο σε λογαριασμούς τάξεως γνωστοποιείται δε στο προσάρτημα.

Συνοψίζοντας οι διαφορές μεταξύ των Δ.Λ.Π. και των Ε.Λ.Π. είναι οι εξής:

	Δ.Λ.Π.	Ε.Λ.Π.
Premium	Μεταφέρεται στο αποτέλεσμα με βάση την χρονική απομείωση του	Μεταφέρεται στα αποτελέσματα κατά την σύναψη του συμβολαίου
Τεκμαρτή Αξία Συμβολαίου	Δεν καταχωρείται διότι δημιουργείται ταυτόχρονη υποχρέωση και απαίτηση	Καταχωρείται σε λογαριασμούς τάξεως
Αποτίμηση	Γίνεται αποτίμηση στις ημερομηνίες του Ισολογισμού. Οι επιδράσεις από τις μεταβολές μεταφέρονται στα αποτελέσματα.	Γίνεται αποτίμηση στις ημερομηνίες του ισολογισμού. Οι επιδράσεις από τις μεταβολές καταχωρούνται σε λογαριασμούς τάξεως και γνωστοποιούνται στο προσάρτημα

4.4. FUTURES (ΣΥΜΒΟΛΑΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΛΗΡΩΣΗΣ)

Futures ή συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης είναι μία συμφωνία αγοράς ή πώλησης σε μία προκαθορισμένη ημερομηνία και σε ορισμένη τιμή, ενός συγκεκριμένου ποσού ενός χρηματοοικονομικού μέσου.

Οι κυριότεροι τύποι futures είναι:

Currency futures είναι ένα συμβόλαιο αγοράς ή πώλησης ορισμένου ποσού συναλλάγματος σε μελλοντική ισοτιμία.

Ως εισόδημα θεωρείται η εισπραττόμενη διαφορά κατά την ημερομηνία διακανονισμού και υπολογίζεται από τη διαφορά μεταξύ της συμφωνημένης ισοτιμίας και της τρέχουσας, (μέση τιμή fixing), πολλαπλασιαζόμενη επί το ποσό του συμβολαίου.

Interest rate future είναι ένα συμβόλαιο αγοράς ή πώλησης συγκεκριμένου επιτοκίου κάποιου νομίσματος σε μελλοντική ημερομηνία και επί προκαθορισμένου ποσού.

Ως εισόδημα θεωρείται η εισπραττόμενη διαφορά κατά την ημερομηνία διακανονισμού και υπολογίζεται από τη διαφορά μεταξύ συμφωνηθέντος επιτοκίου και τρέχοντος πολλαπλασιαζόμενη επί το ποσό του συμβολαίου.

Index future είναι ένα συμβόλαιο αγοράς ή πώλησης ορισμένων μονάδων πάνω σε ένα χρηματιστηριακό δείκτη, (FTSE/ASE-20, FTSE/ASE-MID40) σε μία μελλοντική ημερομηνία.

Τα συμβόλαια είναι τυποποιημένα με εκ των προτέρων καθορισμένη διάρκεια και με καθημερινή διαπραγμάτευση και εκκαθάριση.

Ως εισόδημα θεωρείται η εισπραττόμενη διαφορά κατά την ημερομηνία λήξεως του συμβολαίου και υπολογίζεται από τη διαφορά μεταξύ του τρέχοντος επιπέδου του δείκτη και του συμφωνηθέντος επιπέδου επί την κάθε τιμή. Το τελικό αποτέλεσμα θα προκύψει την ημερομηνία λήξεως του συμβολαίου.

Η **θεωρητική τιμή, (F), του συμβολαίου** πάνω σε ένα χρηματιστηριακό δείκτη υπολογίζεται από τον τύπο $F=S+Sx(i-d)xT-t/360$ όπου

S= Τιμή κλεισίματος του δείκτη

i = Επιτόκιο

d= Μερισματική απόδοση του δείκτη

T-t= Διάρκεια που υπολείπεται μέχρι τη λήξη του συμβολαίου

Τρείς είναι οι έννοιες στις οποίες θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη σημασία ως προς την διαχείριση των συγκεκριμένων προϊόντων.

1. Περιθώριο, (margin), είναι το ποσό το οποίο θα πρέπει να καταθέσει ο κάθε αντισυμβαλλόμενος προκειμένου να συμμετάσχει στο συμβόλαιο, σαν εγγύηση. Το περιθώριο αυτό προκύπτει ως ποσοστό επί της αξίας του συμβολαίου και περιλαμβάνεται στους όρους π.χ. περιθώριο 5% για αγορά ενός συμβολαίου μεγέθους € 100.000 στην τιμή €0,90 ανέρχεται στο ποσό των $(100.000,00*0,90)*5\%=4.500,00$ €.
2. Η καθημερινή αποτίμηση του συμβολαίου και η καθημερινή εκκαθάριση του κέρδους, (mark to market).
3. Το περιθώριο ασφάλειας, (maintenance margin), είναι το ποσό κάτω από το οποίο δεν μπορεί να μειωθεί το ποσό της αρχικής κατάθεσης, (initial margin), κατά την διαδικασία της καθημερινής αποτίμησης. Στα δεδομένα του προηγούμενου παραδείγματος έστω το maintenance margin ορίζεται σε 3% αυτό σημαίνει ότι το ποσό των €100.000 δεν μπορεί να πέσει κάτω από $€2.700(100.000*0,90)*3\%$.

Ο επενδυτής σε ένα συμβόλαιο μελλοντικής εκπλήρωσης μπορεί να επιλέξει μεταξύ δύο θέσεων ως εξής:

Θέση αγοράς (long position)

Θέση πώλησης (short position)

Παίρνει ο επενδυτής ο οποίος εκτιμά ότι η τιμή του υποκειμένου τίτλου θα αυξηθεί στο μέλλον π.χ. αύξηση ενός δείκτη τιμών του χρηματιστηρίου ή της τιμής μίας μετοχής.	Παίρνει ο επενδυτής ο οποίος εκτιμά ότι η τιμή του υποκειμένου τίτλου θα μειωθεί στο μέλλον
--	---

Το αποτέλεσμα στο οποίο θα καταλήξει ένα χρηματοπιστωτικό μέσο αυτής της κατηγορίας προκύπτει από τη σύγκριση μεταξύ της τιμής που ορίζει το συμβόλαιο και της τιμής που έχει διαμορφωθεί για το ενεργητικό στοιχείο την ίδια ημερομηνία. Έστω αγορά ενός συμβολαίου μελλοντικής εκπλήρωσης στον δείκτη FTSE-ASE 20 με πολλαπλασιαστή €100,00 στις 1.300 μονάδες εάν στη λήξη του συμβολαίου ο δείκτης έχει διαμορφωθεί στις 1.460 μονάδες τότε ο επενδυτής έχει κερδίσει € 16.000 ή $(1460-1.300)*100$.

4.4.1 Future επί χρηματιστηριακού δείκτη (Παράδειγμα I)

Έστω η εταιρεία Α' στις 01/10/2005 αγοράζει ένα συμβόλαιο future επί του δείκτη FTSE-ASE 20 στις 3.000 μονάδες με λήξη τον Δεκέμβριο. Ο δείκτης αποτιμάται 10 φορές την αξία του δηλαδή η αξία του συμβολαίου είναι $10*3.000= 30.000$. Η εγγύηση, (margin), έχει ορισθεί σε 10%.

Στην λήξη του συμβολαίου η αξία του δείκτη έχει διαμορφωθεί στις 2.900 μονάδες επομένως η εταιρεία έχει υποστεί μία ζημιά η οποία υπολογίζεται ως εξής:

	Τιμή Δείκτη	Αξία Συμβολαίου
Πώληση	$2.900*10$	29.000,00
Αγορά	$300*10$	30.000,00
Αποτέλεσμα, (ζημιά)		(1.000,00)

Οι εγγραφές που θα πρέπει να γίνουν από την αγορά μέχρι την πώληση είναι οι ακόλουθες:

Περιγραφή	Αιτιολογία	Χρέωση	Πίστωση
ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΓΟΡΑ			
Αγορά μελλοντικών συμβολαίων	Λογιστικοποίηση αγοράς δικαιώματος και καταβολής εγγύησης $(30.000*10\%)$	3.000,00	3.000,00
Διαθέσιμα			
ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ			
Αγορά μελλοντικών συμβολαίων	Εκκαθάριση συμβολαίου μελλοντικής εκπλήρωσης		3.000
		1.000	
		2.000	

Αποτελέσματα χρήσεως			
Διαθέσιμα			

4.4.2 Futures επί χρηματιστηριακά διαπραγματευόμενου αγαθού (Παράδειγμα I)

Η επιχείρηση Α αγοράζει την 01.12.2007 (θέση call), 9 συμβόλαια χαλκού των 25.000 kgr έκαστο, στη τιμή των 0,795 ευρώ ανά kgr. Το συμβόλαιο είναι τρίμηνο, λήγει την 28.02.2008, ο διακανονισμός γίνεται σε ημερήσια βάση και είναι καθαρός, δηλαδή, δεν περιλαμβάνει φυσική παράδοση του χαλκού. Κατά την σύναψη της σύμβασης καταβλήθηκε margin 5.400. Ο κατωτέρω πίνακας δείχνει την εξέλιξη των τιμών του παραγώγου:

Ημερομηνίες	Spot Χρηματιστηριακή	Future 28.02.2008
01.12.2007	0,790	0,795
31.12.2007	0,832	0,836
28.02.2008	0,855	0

Οι λογιστικές εγγραφές θα έχουν ως εξής:

01.12.2007

Η εύλογη αξία του παραγώγου είναι 0 και συνεπώς γίνεται λογιστική εγγραφή μόνο για το margin.

Περιγραφή	Αιτιολογία	Χρέωση	Πίστωση
Απαιτήσεις	Λογιστικοποίηση αγοράς δικαιώματος	5.400,00	
Διαθέσιμα			5.400,00

31.12.2007

Περιγραφή	Αιτιολογία	Χρέωση	Πίστωση
Παράγωγα	Λογιστικοποίηση κέρδους από αποτίμηση κατά την διάρκεια $25000 \times (0,795 - 0,836) \times 9$	9.225,00	
Κέρδη από παράγωγα			9.225,00

28.02.2008

Περιγραφή	Αιτιολογία	Χρέωση	Πίστωση
Παράγωγα	Λογιστικοποίηση κέρδους από αποτίμηση κατά την λήξη $25000 \times (0,836 - 0,855) \times 9$	4.275,00	
Κέρδη από παράγωγα			4.275,00

Και

Περιγραφή	Αιτιολογία	Χρέωση	Πίστωση
Παράγωγα	Ταμιακός διακανονισμός στη λήξη		13.500,00
Διαθέσιμα		13.500,00	

Και

Περιγραφή	Αιτιολογία	Χρέωση	Πίστωση
Απαιτήσεις	Ταμιακός διακανονισμός στη λήξη του margin		5.400,00
Διαθέσιμα		5.400,00	

4.4.3 Σύγκριση με τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα

Σύμφωνα με την γνωμοδότηση του ΕΣΥΛ, κατά την απόκτηση του συμβολαίου, γίνεται εγγραφή στους λογαριασμούς Τάξεως στην αξία που αυτό αγοράσθηκε.

Οι διαφορές που προκύπτουν από τη διακύμανση της τιμής του συμβολαίου, σε σχέση με την τιμή αγοράς ή πώλησης, καταχωρούνται στα αποτελέσματα χρήσης.

4.5 FORWARDS (ΠΡΟΘΕΣΜΙΑΚΑ ΣΥΜΒΟΛΑΙΑ)

Τα προθεσμιακά συμβόλαια forwards contracts όπως και τα συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης (futures), είναι συμβόλαια που υποχρεώνουν τον ένα αντισυμβαλλόμενο να αγοράσει και τον άλλο να πουλήσει το υποκείμενο προϊόν.

Υποκείμενο προϊόν ενός μελλοντικού συμβολαίου μπορεί να είναι ένα φυσικό προϊόν π.χ. πετρέλαιο, ζάχαρη ή ένα χρηματοοικονομικό π.χ. επιτόκιο, συνάλλαγμα.

Ο επενδυτής ενός προθεσμιακού συμβολαίου μπορεί να επιλέξει μεταξύ δύο θέσεων ως εξής:

Θετική θέση, (long position)	Θέση πώλησης, (short position)
-------------------------------------	---------------------------------------

Η θέση την οποία παίρνει ο αγοραστής του συμβολαίου ο οποίος υποχρεούται να παραλάβει, (αγοράσει), το υποκείμενο προϊόν.

Η θέση την οποία παίρνει ο πωλητής του συμβολαίου ο οποίος υποχρεούται να παραδώσει, (πουλήσει), το υποκείμενο προϊόν.

Η κύρια διαφορά μεταξύ forwards και futures συνίσταται στο ότι πρώτα δημιουργούνται από τις τράπεζες για την εξυπηρέτηση των αναγκών των πελατών τους με όρους που να εξυπηρετούν τον κάθε πελάτη, (tailored-customer oriented). Αντίθετα τα futures αναπτύσσονται σε επίπεδο χρηματιστηρίου παραγωγών. Επίσης η είσοδος σε ένα future συμβόλαιο απαιτεί την καταβολή μικρού ποσού, (margin), το οποίο ενέχει θέση εγγύησης.

4.5.1 Forward foreign exchange contract (Παράδειγμα I)

Η εταιρεία X' συνάπτει ένα forward συμβόλαιο την 01/07/2006 και συμφωνεί να πουλήσει στην τράπεζα Ψ' στις 31/01/2007 ποσό \$100.000,00 με ισοτιμία 1\$=1,1€

Κατά την ημερομηνία σύναψης του συμβολαίου η εταιρεία δεν διενεργεί καμία εγγραφή. Θα πρέπει όμως να αποτιμήσει το συμβόλαιο στην ημερομηνία σύνταξης του ισολογισμού δηλαδή στις 31/12/2006.

Έστω ότι η ισοτιμία την ημερομηνία αυτή ήταν 1\$=1,3€ και προσδιορίζεται επιτόκιο 4%. Η εταιρεία θα πρέπει θεωρητικά για να εκτελέσει τους όρους του συμβολαίου να κάνει τις εξής ενέργειες. Αγοράζει \$100.000,00 καταβάλλοντας €130.000,00 στην συνέχεια πουλάει τα \$100.000,00 στην τράπεζα η οποία του δίνει πίσω €110.000,00 . Έχει επομένως υποστεί μία ζημιά € 20.000,00 το πόσο θα πρέπει να προεξοφληθεί στην ημερομηνία λήξης του συμβολαίου που είναι 31/01/2007, (ένας μήνας), $20.000/(1+0,04*1/12)=19.933,56$.

Η εγγραφή στις 31/12/2006 είναι:

Περιγραφή	Αιτιολογία	Χρέωση	Πίστωση
Αποτελέσματα χρήσεως	Λογιστικοποίηση αγοράς δικαιώματος	19.933,56	
Προθεσμιακά συμβόλαια, (υποχρεώσεις).			19.933,56

Στις 31/01/2007 η ισοτιμία έχει διαμορφωθεί σε 1\$=€0,99. Η εταιρεία θα πρέπει να κάνει τις εξής ενέργειες. Αγοράζει \$100.000,00 καταβάλλοντας €99.000,00 , στην συνέχεια πουλάει τα \$100.000,00 στην τράπεζα η οποία του δίνει πίσω €110.000,00. Έχει επομένως ένα κέρδος € 11.000,00. Στην πράξη το συμβόλαιο θα κλείσει με καταβολή από την πλευρά της τράπεζας ποσού € 11.000,00 στην εταιρεία.

Η εγγραφή στην 31/01/2007 είναι:

Περιγραφή	Αιτιολογία	Χρέωση	Πίστωση
Προθεσμιακά συμβόλαια, (Απαιτήσεις)	Λογιστικοποίηση αγοράς δικαιώματος	11.000,00	
Προθεσμιακά συμβόλαια, (υποχρεώσεις)		19.933,56	
Αποτελέσματα χρήσεως			30.933,56

Παράδειγμα II

Η επιχείρηση Α, με λειτουργικό νόμισμα το ευρώ, συνάπτει την 30.06.2007 σύμβαση με την τράπεζα Γ να λάβει την 30.06.2008, 100.000 δολάρια Αμερικής έναντι 62.000 ευρώ. Το επιτόκιο του ευρώ είναι 4,5%. Ο κατωτέρω πίνακας δείχνει την εξέλιξη των ισοτιμιών και την εύλογη αξία του παραγώγου κατά τις ημερομηνίες που συντάσσονται οικονομικές καταστάσεις.

Ημερομηνία	Spot ισοτιμία	Forward ισοτιμία	Εύλογη αξία σύμβασης
30.06.2007	0,57	0,58	0
31.12.2007	0,59	0,61	(978)1
30.06.2008	0,54	0	(8.000)2

$$(1) (978) = [(0,61 \times 100.000) - 62.000] / (1,045)^6 / 12$$

$$(2) (8.000) = (0,54 \times 100.000) - 62.000$$

Οι λογιστικές εγγραφές θα έχουν ως εξής:

30.06.2007

Η εύλογη αξία του παραγώγου είναι 0 και συνεπώς δεν διενεργείται λογιστική εγγραφή.

31.12.2007

Περιγραφή	Αιτιολογία	Χρέωση	Πίστωση
Ζημίες από παράγωγα	Αποτιμήσει του συμβολαίου στην ημερομηνία σύνταξης του ισολογισμού 31-12-2007	978,00	
Παράγωγα, (υποχρεώσεις).			978,00

30.06.2008

Περιγραφή	Αιτιολογία	Χρέωση	Πίστωση
Ζημίες από παράγωγα	Αποτιμήσει του συμβολαίου στην ημερομηνία λήξης του συμβολαίου 30-06-2008 (7.022=8.000-978)	7.022,00	
Παράγωγα, (υποχρεώσεις).			7.022,00

και

Περιγραφή	Αιτιολογία	Χρέωση	Πίστωση
Διαθέσιμα 100.000\$X 0,54	Ταμιακός διακανονισμός στη λήξη του συμβολαίου	54.000,00	
Παράγωγα, (υποχρεώσεις).		8.000,00	
Διαθέσιμα			62.00,00

4.6 FORWARD RATE AGREEMENT (F.R.A.)

Μεταξύ των αντισυμβαλλόμενων μερών δεν υπάρχει κίνηση του κεφαλαίου παρά μόνο εισπράττεται ή καταβάλλεται το ποσό που θα προκύψει από τη διαφορά των επιτοκίων, (τρέχον επιτόκιο μείον συμφωνηθέν).

Η αγορά ενός μελλοντικού επιτοκίου σημαίνει ότι ο αγοραστής θέλει να προστατευθεί από τυχόν άνοδο των επιτοκίων και θα εισπράξει από τον πωλητή τη διαφορά των τόκων.

Αντίστοιχα ο πωλητής προστατεύεται από πτώση των επιτοκίων και θα πληρώσει στον αγοραστή τη διαφορά των τόκων.

Τα προθεσμιακά συμβόλαια F.R.A. είναι συμβόλαια μεταξύ δύο μερών με τα οποία το ένα μέρος καλύπτεται από την άνοδο των επιτοκίων ενώ το άλλο από την μείωση. Αυτό γίνεται καθώς το ένα μέρος της σύμβασης πληρώνει βάση ενός σταθερού επιτοκίου ενώ το άλλο βάση ενός κυμαινομένου. Το ποσό της πληρωμής προκύπτει με βάση την διαφορά των επιτοκίων επάνω σε ένα τεκμαρτό κεφάλαιο, (notional amount).

Ως προς την αποτίμηση του συμβολαίου ισχύουν τα εξής:

Ο αγοραστής του συμβολαίου εισπράττει στην περίπτωση που το μελλοντικό επιτόκιο είναι μεγαλύτερο από το επιτόκιο του συμβολαίου F.R.A. .

Ο αγοραστής πληρώνει στην περίπτωση που το μελλοντικό επιτόκιο είναι μικρότερο από το επιτόκιο του συμβολαίου.

Τα αντίθετα ισχύουν για τον πωλητή του συμβολαίου.

Το ποσό που πληρώνεται, (εισπράττεται), προκύπτει από το γινόμενο του τεκμαρτού ποσού, (notional amount), επί την διαφορά επιτοκίων.

4.6.1 Forward Rate Agreement F.R.A (Παράδειγμα Ι)

Η επιχείρηση εκτιμάται ότι τα επιτόκια θα κινηθούν ανοδικά για τον λόγο αγοράζει στις 01/11/2006 ένα τρίμηνης διάρκειας F.R.A. με βάση το τρίμηνο EURIBOR με τα εξής στοιχεία:

Σταθερό επιτόκιο συμβολαίου 6%

Κυμαινόμενο επιτόκιο τρίμηνο EURIBOR

Τεκμαρτό ποσό €5.000,00

Εάν το EURIBOR είναι στις 31/12/2006 7% και στις 28/02/2007 7,5% η αποτίμηση του συμβολαίου είναι η ακόλουθη.

α) Κατά την σύναψη του συμβολαίου

Δεν διενεργείται καμία εγγραφή

β) Κατά την διάρκεια του συμβολαίου

Στις 31/12/2006 η εταιρεία αποτιμά το συμβόλαιο, από το οποίο λόγω της αύξησης των επιτοκίων έχει αποκομίσει ένα κέρδος ποσού €12,50 το οποίο υπολογίζεται ως εξής : $[5,000(7\%-6\%)*90/360]$.

Η εγγραφή που θα διενεργηθεί είναι η εξής:

Περιγραφή	Αιτιολογία	Χρέωση	Πίστωση
Απαιτήσεις από Προθεσμακά συμβόλαια F.R.A.	Λογιστικοποίηση κερδών από αποτίμηση συμβολαίου F.R.A.	12,50	
Αποτελέσματα χρήσεως, (Κέρδη).			12,50

γ) Στη λήξη

Στις 28/02/2007 η εταιρεία έχει αποκομίσει ένα κέρδος ποσού €18,75 το οποίο υπολογίζεται ως εξής: $[5.000(7,5\%-6\%)*90/360]$.

Η εγγραφή που θα διενεργηθεί είναι η εξής:

Περιγραφή	Αιτιολογία	Χρέωση	Πίστωση
Χρηματικά διαθέσιμα	Λογιστικοποίηση λήξης συμβολαίου F.R.A.	18,75	
Απαιτήσεις από Προθεσμιακά συμβόλαια F.R.A.			12,50
Αποτελέσματα χρήσεως, (Κέρδη)			6,25

Στην περίπτωση που στις 28/02/2007 το τρίμηνο EURIBOR είχε διαμορφωθεί σε 5,5% η εταιρεία θα είχε ζημιά ποσού €6,25 $[5.000(5,5\%-6\%)*90/360]$ και η εγγραφή που θα διενεργούνταν θα ήταν :

Περιγραφή	Αιτιολογία	Χρέωση	Πίστωση
Αποτελέσματα χρήσεως, (Ζημιά)	Λογιστικοποίηση λήξης συμβολαίου F.R.A.	18,75	
Απαιτήσεις από Προθεσμιακά συμβόλαια F.R.A.			12,50
Χρηματικά διαθέσιμα			6,25

4.7 SWAPS - (ΑΝΤΑΛΛΑΓΕΣ)

Οι ανταλλαγές, (swaps), είναι συμφωνίες μεταξύ δύο μερών για την ανταλλαγή στο μέλλον κεφαλαίων ή αξιών με όρους οι οποίοι έχουν προσυμφωνηθεί. Οι ανταλλαγές δεν αποτελούν αντικείμενο διαπραγμάτευσης οργανωμένων αγορών αντίθετα είναι προϊόντα τα οποία αναπτύσσονται με τρόπο ευέλικτο ώστε να καλύπτουν μεγάλο εύρος αναγκών.

Ομαδοποιώντας τις ανταλλαγές με βάση το χρηματοπιστωτικό μέσο με το οποίο συνδέονται οι σημαντικότερες κατηγορίες είναι οι ακόλουθες:

Ανταλλαγές νομισμάτων, (currency swaps)

Τα συμβαλλόμενα μέρη συμφωνούν να ανταλλάξουν πληρωμές σε συγκεκριμένο νόμισμα. Η ανταλλαγή για το κάθε αντισυμβαλλόμενο μέρος περιλαμβάνει το σύνολο των πληρωμών του άλλου (κεφάλαιο και τόκοι με βάση το επιτόκιο του κάθε νομίσματος).

Ανταλλαγές Επιτοκίων (Interest Rate Swaps)

Η ανταλλαγή επιτοκίων – Interest rate swap είναι μια σύμβαση βάσει της οποίας οι δύο αντισυμβαλλόμενοι συμφωνούν να ανταλλάξουν σειρές χρηματοροών πάνω σε ένα υποθετικό κεφάλαιο, όπου η μία σειρά χρηματοροών υπολογίζεται με σταθερό επιτόκιο και η άλλη με κυμαινόμενο.

Το υποθετικό κεφάλαιο που αναφέρεται στη σύμβαση δεν ανταλλάσσεται μεταξύ των αντισυμβαλλομένων και το χρονικό διάστημα των δύο χρηματοροών είναι το ίδιο ή διαφορετικό.

Το νόμισμα του υποθετικού κεφαλαίου μπορεί να είναι κάποιο από το βασικό δελτίο fixing, ενώ οι χρηματοροές μπορεί να είναι στο ίδιο νόμισμα, (single currency interest rate swap), ή σε διαφορετικό. Επίσης το νόμισμα του υποθετικού κεφαλαίου μπορεί να είναι το ίδιο των χρηματοροών ή διαφορετικό.

Η πραγματική χρηματοροή μεταξύ των αντισυμβαλλομένων είναι η διαφορά μεταξύ των δύο σειρών χρηματοροών ενώ το ύψος της καθώς και το αποτέλεσμα της ανταλλαγής θα καθορισθεί κατά την λήξη της σύμβασης.

Οι ανταλλαγές αυτής της μορφής αποτελούν βασικό εργαλείο αντιστάθμισης των κινδύνων που προέρχονται από τα επιτόκια. Τα συμβαλλόμενα μέρη ανταλλάσσουν σειρά πληρωμών οι οποίες αφορούν τόκους.

Η αποτίμηση ενός συμβολαίου ανταλλαγής αφορά στην ουσία τον προσδιορισμό της παρούσας αξίας του ποσού των μελλοντικών καθαρών πληρωμών που προκύπτουν ως αποτέλεσμα της υπογραφείσας σύμβασης ανταλλαγής. Το βασικό πρόβλημα που προκύπτει στην ακριβή αποτίμηση αυτού του ποσού είναι η εκτίμηση της εξέλιξης των μελλοντικών επιτοκίων.

4.7.1 Interest Rate Swap, (Παράδειγμα I)

Η εταιρεία Α' συνάπτει τριετή σύμβαση με την τράπεζα Β' στις 01/07/2004 η οποία προβλέπει την ανταλλαγή πληρωμών ως εξής:

Επί τεκμαρτού ποσού, (national amount), €20,000,00 η Α' πληρώνει ανά εξάμηνο στο EUROBOR +0,25 και η τράπεζα πληρώνει επίσης ανά εξάμηνο με σταθερό επιτόκιο 5%.

Εάν στην 31/12/2004 το EURIBOR είχε διαμορφωθεί σε 5% η αποτίμηση του συμβολαίου από στις οικονομικές της Α' θα γινόταν ως εξής:

Η εταιρεία με βάση τα δεδομένα που έχουν διαμορφωθεί στην ημερομηνία του ισολογισμού θα πληρώσει ποσό € 525,00 και θα εισπράξει €500,00 έχει επομένως μία ζημιά από την σύμβαση η οποία ανέρχεται στο ποσό των €25,00. Η αποτίμηση του συμβολαίου στην ημερομηνία του ισολογισμού ισούται με την παρούσα αξία των μελλοντικών πληρωμών υποθέτοντας ότι το επιτόκιο παραμένει σταθερό στο παράδειγμα οι μελλοντικές πληρωμές προεξοφλούνται με επιτόκιο 5,25%.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρατίθεται η προεξόφληση των μελλοντικών πληρωμών.

Εισπράξεις	Πληρωμές	Διαφορά	Επιτόκιο Προεξόφλησης	Παρούσα αξία
500,00	525,00	-25,00	0,2625	-24,36

500,00	525,00	-25,00	0,0532	-23,74
500,00	525,00	-25,00	0,0808	-23,13
500,00	525,00	-25,00	0,1092	-22,54
500,00	525,00	-25,00	0,1383	-21,96
		-125,00		-115,73

Οι λογιστικές εγγραφές που θα πρέπει να γίνουν είναι οι ακόλουθες:

Περιγραφή	Αιτιολογία	Χρέωση	Πίστωση
Αποτελέσματα χρήσεως (interest expenses)	Καταβολή πληρωμής I.R.S. στις 31/12/2004	25,00	
Χρηματικά διαθέσιμα			25,00
Αποτελέσματα χρήσεως	Αποτίμηση συμβολαίου I.R.S. στις 31/12/2004	115,73	
Υποχρεώσεις I.R.S.			115,73

Συνεχίζοντας την λογιστική παρακολούθηση του συμβολαίου η επόμενη ημερομηνία αποτίμησης του με βάση τις πληρωμές, (στο παράδειγμα ταυτίζονται με την ημερομηνία σύνταξης των ενδιάμεσων οικονομικών καταστάσεων), το επιτόκιο EURIBOR είχε διαμορφωθεί σε 4,5% η αποτίμηση του συμβολαίου από στις οικονομικές της Α' θα γινόταν με βάση τα ακόλουθα δεδομένα ως εξής:

Πληρωμή ποσού €475,00 και θα εισπράξει €500,00 έχει επομένως ένα κέρδος από τη σύμβαση το οποίο ανέρχεται στο ποσό των €25,00. Η αποτίμηση του συμβολαίου στην ημερομηνία του ισολογισμού ισούται με την παρούσα αξία των υπολειπόμενων, (τέσσερεις), μελλοντικών πληρωμών υποθέτοντας ότι το επιτόκιο παραμένει σταθερό στο παράδειγμα οι μελλοντικές πληρωμές προεξοφλούνται με επιτόκιο 4,75%.

Ο πίνακας προεξόφλησης διαμορφώνεται ως εξής:

Εισπράξεις	Πληρωμές	Διαφορά	Επιτόκιο Προεξόφλησης	Παρούσα αξία
500,00	475,00	25,00	0,2625	24,42
500,00	475,00	25,00	0,0532	23,85

500,00	475,00	25,00	0,0808	23,30
500,00	475,00	25,00	0,1092	22,76
		100,00		94,33

Οι λογιστικές εγγραφές που θα πρέπει να γίνουν είναι οι ακόλουθες:

Περιγραφή	Αιτιολογία	Χρέωση	Πίστωση
Χρηματικά διαθέσιμα	Είσπραξη ποσού I.R.S. στις 30/06/2005	25,00	
Αποτελέσματα χρήσεως (interest expenses)			25,00
Απαιτήσεις από I.R.S.	Αποτίμηση συμβολαίου I.R.S. στις 30/06/2005	210,06	
Αποτελέσματα χρήσεως (115,73+94,33)			210,06

4.8 ΣΥΝΘΕΤΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

Σύνθετο χρηματοοικονομικό στοιχείο από την άποψη του εκδότη, είναι ένα μέσο που περιέχει χρηματοοικονομική υποχρέωση και συστατικό στοιχείο της καθαρής θέσης. Ο εκδότης ενός τέτοιου χρηματοοικονομικού στοιχείου, κατά την αρχική αναγνώριση, ταξινομεί το στοιχείο ή τα συστατικά του ως χρηματοοικονομική υποχρέωση, χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή συμμετοχικό τίτλο σύμφωνα με την ουσία των συμβατικών όρων και τους ορισμούς των στοιχείων αυτών. Στην ουσία, τα σύνθετα χρηματοοικονομικά στοιχεία αποτελούνται από μία κύρια σύμβαση (host contract) και ένα ή περισσότερα ενσωματωμένα παράγωγα (embedded derivatives) τα οποία παρέχουν στο κομιστή του στοιχείου δικαίωμα συμμετοχής στην καθαρή θέση του εκδότη.

Ο κάτοχος ενός σύνθετου χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου (μιας κύριας σύμβασης που περιέχει ένα ενσωματωμένο παράγωγο), πρέπει να διαχωρίζει το ενσωματωμένο παράγωγο και να το λογιστικοποιεί ξεχωριστά, (ως επιμετρώμενο στην εύλογη αξία του μέσω αποτελεσμάτων), αν πληρούνται αθροιστικά οι παρακάτω όροι:

(α) τα οικονομικά χαρακτηριστικά και οι κίνδυνοι του ενσωματωμένου παραγώγου δεν είναι στενά συνδεδεμένα με τα οικονομικά χαρακτηριστικά και τους κινδύνους της κύριας σύμβασης,

(β) ένα ξεχωριστό στοιχείο με τους ίδιους όρους του ενσωματωμένου παραγώγου θα πληρούσε τον ορισμό του παραγώγου,

(γ) το σύνθετο μέσο δεν επιμετράται στην εύλογη αξία του με μεταβολές αναγνωριζόμενες στα αποτελέσματα.

Η επιχείρηση, κατά παρέκκλιση των προαναφερθέντων μπορεί να επιμετρά στην εύλογη αξία του κάθε σύνθετο μέσο που περιέχει ένα ή περισσότερα ενσωματωμένα παράγωγα, με εξαίρεση τις περιπτώσεις που:

(i) το ενσωματωμένο/(α) παράγωγο/(α) δεν τροποποιεί σημαντικά τις χρηματοροές της σύμβασης,

(ii) είναι σαφές χωρίς ιδιαίτερη ανάλυση ότι ο διαχωρισμός του ενσωματωμένου παραγώγου/(ων) δεν επιτρέπεται, όπως για παράδειγμα το δικαίωμα προπληρωμής σε ένα δάνειο, που επιτρέπει στον κάτοχό του να το πληρώσει, περίπου στο αποσβέσιμο κόστος του.

Στα προηγούμενα ασχοληθήκαμε με τους λογιστικούς χειρισμούς που απαιτούνται για την απεικόνιση των δικαιωμάτων προαίρεσης (Options), των προθεσμιακών συμβολαίων, (forwards), και των Ανταλλαγών, (Swaps).

Στη συνέχεια θα αναλύσουμε ένα παράδειγμα σύνθετου χρηματοοικονομικού προϊόντος με χαρακτηριστικά ενός swap επιτόκιο και ενός οption παραθέτοντας ένα παράδειγμα σύναψης μίας σύμβασης ανταλλαγής με δικαίωμα προαίρεσης «option rate swap», (swaption).

Επιπλέον ακολούθως θα παρατεθούν οι κανόνες και οι λογιστικοί χειρισμοί που θέτουν τα ΔΛΠ 32 & 39 για χρηματοοικονομικά εργαλεία, όπως είναι οι ομολογίες τα μετατρέψιμα ομολογιακά δάνεια. και οι προνομιούχες μετοχές

4.8.1 Interest Rate Swap, (Παράδειγμα I)

Έστω η εταιρεία Α' αγοράζει στις 01/07/2004 ένα δικαίωμα αξίας €2.000,00 να εξασκήσει μία σύμβαση ανταλλαγής στις 30/06/2006 η οποία προβλέπει :

- Σταθερές εξαμηνιαίες πληρωμές για τέσσερα έτη
- Σταθερό επιτόκιο πληρωμών 4% και
- Μεταβλητό επιτόκιο εισπράξεων EURIBOR+0,5%
- Ονομαστικό ποσό πληρωμών €100.000,00
- Την ημερομηνία σύναψης της σύμβασης το επιτόκιο EURIBOR είναι 3,5%

α)Αγορά Δικαιώματος

Η εταιρεία με την σύναψη της σύμβασης θα πρέπει να λογιστικοποιήσει το ποσό που κατέβαλλε για την αγορά του δικαιώματος ανταλλαγής. Η εγγραφή είναι η εξής :

Περιγραφή	Αιτιολογία	Χρέωση	Πίστωση
Απαιτήσεις από συμβόλαια swaption	Λογιστικοποίηση της αγοράς του δικαιώματος	2.000,00	2.000,00
Χρηματικά διαθέσιμα			

Η χρονική αξία του δικαιώματος αποσβένεται στην κατά διάρκεια εξάσκησης του δικαιώματος δηλαδή μέσα σε δύο χρόνια.

β)Κατά την διάρκεια

Έστω ότι στις 31/12/2004 το EURIBOR έχει διαμορφωθεί στο 3,5% αυτό σημαίνει ότι δεν θα εξασκήσει το δικαίωμά του γιατί δεν έχει κανένα όφελος, (το επιτόκιο αυτό εξισώνει τις πληρωμές και τις εισπράξεις).

Η εγγραφή που θα πρέπει να κάνει η εταιρεία στην ημερομηνία αυτή είναι η λογιστικοποίηση της απόσβεσης της χρονικής αξίας του δικαιώματος. Έστω ότι η απόσβεση γίνεται αναλογικά ($2.000/4=500$).

Περιγραφή	Αιτιολογία	Χρέωση	Πίστωση
Αποτελέσματα χρήσεως	Λογιστικοποίηση απόσβεσης χρονικής αξίας δικαιώματος	500,00	
Απαιτήσεις από συμβόλαια swaption			500,00

Στις 30/06/2005 το EURIBOR έχει διαμορφωθεί στο 4%. Αυτό σημαίνει ότι εάν η εταιρεία εξασκήσει το δικαίωμα μετά από ένα έτος θα εισπράττει ετησίως ποσό €500,00 [$100.000 \cdot (4,5\% - 4\%)$] για τέσσερα χρόνια. Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται η αποτίμηση swaption στις 30/06/2006, (ημερομηνία εξάσκησης):

Εισπράξεις	Πληρωμές	Διαφορά	Επιτόκιο Προεξόφλησης	Παρούσα αξία
2.250.000	2.000.000	250,00	0,01020	245,10
2.250.000	2.000.000	250,00	0,01040	240,29
2.250.000	2.000.000	250,00	0,01061	235,58
2.250.000	2.000.000	250,00	0,01082	230,96
2.250.000	2.000.000	250,00	0,01104	226,43
2.250.000	2.000.000	250,00	0,01126	221,99
2.250.000	2.000.000	250,00	0,01149	217,64
2.250.000	2.000.000	250,00	0,01172	213,37
		2.000,00		1.831,37

Ποσό των €1.831,37 θα πρέπει να προεξοφληθεί με ημερομηνία 30/06/2005, ($1.831,37/1+0,8$)=1.760,93. Η εγγραφή που θα γίνει είναι η ακόλουθη:

Περιγραφή	Αιτιολογία	Χρέωση	Πίστωση
Απαιτήσεις από συμβόλαια swaption	Αποτίμηση δικαιώματος στις 30/06/2005	1.760,93	
Αποτελέσματα χρήσεως			1.760,93

Συνεχίζοντας την λογιστική παρακολούθηση του swaption έστω ότι στις 31/12/2005 το EURIBOR έχει διαμορφωθεί στο 3%, γεγονός που έχει σαν αποτέλεσμα οι

πληρωμές να είναι μεγαλύτερες από τις εισπράξεις. Σε αυτή την περίπτωση και με δεδομένο ότι η εταιρεία δεν θα εξασκήσει ένα ζημιογόνο συμβόλαιο καμία υποχρέωση δεν λογιστικοποιείται. Θα πρέπει όμως στην ημερομηνία αυτή να αντιλογήσει την αποτίμηση που έκανε στις 30/06/2005 και να λογιστικοποιήσει επίσης την χρονική απόσβεση του δικαιώματος.

Οι λογιστικές εγγραφές είναι οι ακόλουθες:

Περιγραφή	Αιτιολογία	Χρέωση	Πίστωση
Αποτελέσματα χρήσεως	Αντιλογισμός αποτίμησης δικαιώματος στις 30/06/2005	1.760,93	
Απαιτήσεις από συμβόλαια swaption			1.760,93
Αποτελέσματα από χρήσεως	Λογιστικοποίηση απόσβεσης χρονικής αξίας	1.500,00	
Απαιτήσεις από συμβόλαια swaption			1.500,00

γ) Στη λήξη

Η κρίσιμη ημερομηνία για την αποτίμηση και την λογιστική παρακολούθηση αυτού του δικαιώματος είναι η 30/06/2006, (ημερομηνία εξάσκησης). Έστω ότι σε αυτή την ημερομηνία το EURIBOR έχει διαμορφωθεί στο 4% και η εταιρεία αποφασίζει να εξασκήσει το δικαίωμα τότε θα αποτιμήσει το δικαίωμα με βάση την παρούσα αξία των αναμενόμενων εισροών. Ο πίνακας προεξόφλησης των μελλοντικών εισροών στην προκειμένη περίπτωση είναι ίδιος με τον πίνακα που συντάχθηκε για την αποτίμηση στις 30/06/2005.

Οι λογιστικές εγγραφές που θα διενεργήσει η εταιρεία είναι οι ακόλουθες:

Περιγραφή	Αιτιολογία	Χρέωση	Πίστωση
Απαιτήσεις από συμβόλαια swaption	Αποτίμηση δικαιώματος στις 31/12/2006	1.831,37	
Αποτελέσματα χρήσεως			1.831,37
Αποτελέσματα χρήσεως	Λογιστικοποίηση απόσβεσης χρονικής αξίας δικαιώματος	500,00	
Απαιτήσεις από συμβόλαια swaption			500,00

Από την ημερομηνία αυτή και μέχρι τη λήξη του συμβολαίου η εταιρεία με δεδομένο ότι το έχει εξασκήσει θα πρέπει να το αποτιμά στις ημερομηνίες του ισολογισμού ανεξάρτητα εάν προκύπτει υποχρέωση ή απαίτηση.

4.9 ΟΜΟΛΟΓΙΑΚΑ ΔΑΝΕΙΑ ΚΑΙ ΜΕΤΑΤΡΕΨΙΜΑ ΟΜΟΛΟΓΙΑΚΑ ΣΕ ΜΕΤΟΧΕΣ

Τα **ομολογιακά δάνεια** αποτελούν έναν μακροπρόθεσμο τρόπο χρηματοδότησης των εταιρειών. Η εταιρεία εκδίδει ομολογίες όπου αγοράζονται από τους επενδυτές, (στην ονομαστική αξία ή ακόμα και σε χαμηλότερη), με αντάλλαγμα την είσπραξη τόκων και την αποπληρωμή του δανείου σε μελλοντική περίοδο.

Το πρόβλημα που προκύπτει από την έκδοση ενός τέτοιου εργαλείου είναι ο **καθαρισμός του χρηματοοικονομικού κόστους** που θα καταχωρήσει στα αποτελέσματα της χρήσης ο εκδότης του δανείου.

Τα **μετατρέψιμα ομολογιακά δάνεια** πέρα των παραπάνω δίνουν στον επενδυτή το δικαίωμα εάν θελήσει αντί της αποπληρωμής του δανείου να λάβει μετοχές της εταιρείας. Ο επενδυτής ανάλογα με την πορεία της μετοχής θα επιλέξει εάν θα εξασκήσει το δικαίωμα του να ανταλλάξει την απαίτηση του με μετοχές της εταιρείας ή με μετρητά.

Το κύριο χαρακτηριστικό αυτών των χρηματοοικονομικών εργαλείων είναι ότι διέπονται από ειδικούς όρους, (π.χ. δικαίωμα μετατροπής σε μετοχές), που διαχωρίζουν κάποια επιμέρους χαρακτηριστικά τους σε στοιχεία του παθητικού, (υποχρεώσεις), και σε στοιχεία των ίδιων κεφαλαίων, (αποθεματικά). Το πρόβλημα συνεπώς είναι ο τρόπος που θα διαχωριστεί η υποχρέωση στα στοιχεία που την απαρτίζουν καθώς και το ποσό εκείνο το οποίο τελικά θα θεωρηθεί χρηματοοικονομικό κόστος και θα επιβαρύνει τον λογαριασμό αποτελεσμάτων χρήσης.

Σύμφωνα με τον **γενικό κανόνα του Δ.Λ.Π. 32** τα χρηματοοικονομικά εργαλεία θα πρέπει να καταχωρούνται στο παθητικό εάν περιλαμβάνουν μία υποχρέωση, (τόκους ή υποχρεώσεις αποπληρωμής), ή έστω μία ενδεχόμενη υποχρέωση που θα οδηγήσει σε μία μελλοντική εκροή πόρων. Σε διαφορετική περίπτωση θα πρέπει να καταχωρούνται στα ίδια κεφάλαια της εταιρείας.

Τα **χρηματοοικονομικά έξοδα** που προκύπτουν από αυτά τα «εργαλεία» θα πρέπει να καταχωρηθούν στα αποτελέσματα της χρήσης με τρόπο τέτοιο ώστε να επιτυγχάνεται ομοιόμορφη κατανομή στις χρήσεις που αφορούν χρησιμοποιώντας τον **Εσωτερικό συντελεστή Απόδοσης (IRR)** του εργαλείου.

4.9.1 Προσδιορισμός των χρηματοοικονομικών εξόδων ομολογιακού δανείου (Παράδειγμα I)

Η εταιρεία Α' εκδίδει ομολογιακό δάνειο ονομαστικής αξίας €3.000.000 στις 01/01/2003 με επιτόκιο 3% στην τιμή των €2.640.000, τα έξοδα έκδοσης ανήλθαν σε €10.000,00 και το δάνειο θα αποπληρωθεί στις 31/12/2005. Ο εσωτερικός συντελεστής απόδοσης προσδιορίστηκε σε 7%.

Θα πρέπει να προσδιορισθούν η αξία με την οποία θα εμφανιστεί το δάνειο στον ισολογισμό καθώς και τα χρηματοοικονομικά έξοδα που αφορούν την έκδοση και ο τρόπος μερισμού τους στις χρήσεις.

Λύση

Τα **χρηματοοικονομικά έξοδα** θα ανέλθουν σε €572.522,00 και υπολογίζονται ως εξής:

	Αξία δανείου στην αρχή των χρήσεων	Χρηματοοικονομικά έξοδα Χρήσεων	Τόκοι πληρωμής και αποπληρωμή δανείου	Υπόλοιπο δανείου στο τέλος των χρήσεων
1 ^η χρήση	2.630.000 (2.640.000-10.000)	184.100 (2.630.000*7%)	90 (3.000.000*3%)	2.724.100 (2.630.000+184.100-90.000)
2 ^η χρήση	2.724.100	190,687 (2.724.100*7%)	90.000	2.824.787 (2.724.100+190.687-90.000)
3 ^η χρήση	2.824.787	197.735 (2.824.787*7%)	3.090.000 (90.000+3.000.000)	0
Σύνολο		572.522		

4.9.2 Σύγκριση με Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα

Σύμφωνα με τα Ε.Λ.Π. το πόσο των τόκων θα ανερχόταν σε 270.000(90.000*3) και θα καταχωρούνταν ισόποσα σε τρεις χρήσεις.

4.9.3 Μετατρέψιμο Ομολογιακό Δάνειο

Παράδειγμα Ι

Η εταιρεία «Α» εκδίδει **3.000** μετατρέψιμες ομολογίες στις 01/01/2005 οι οποίες μπορούν να μετατραπούν σε μετοχές στις 31/12/2007. οι ομολογίες εκδόθηκαν στην ονομαστική τους αξία των € **1.000** αποφέροντας έσοδα €**3.000.000,00** (3.000*1.000,00€). ο τόκος πληρώνεται ετήσια με **επιτόκιο 5%**.

Κάθε ομολογία μπορεί να μετατραπεί σε οποιαδήποτε χρονική στιγμή μέχρι την λήξη της σε 150 κοινές μετοχές της εταιρείας ονομαστικής αξίας **1,00€** η μία.

Το επιτόκιο της αγοράς ανάλογων δανείων μη μετατρέψιμων σε μετοχές ανέρχεται σε 8%.

Να προσδιορισθούν :

A) τα ποσά που θα καταχωρηθούν στα ίδια κεφάλαια και στις υποχρεώσεις της εταιρείας

B) η κατανομή των χρηματοοικονομικών εξόδων της χρήσης

Γ) να διενεργηθούν οι κατάλληλες λογιστικές εγγραφές στα βιβλία της «Α» για την απεικόνιση του δανείου

Λύση

(α)

Παρούσα Αξία δανείου [3.000.000/(1+0,08)3]	2.381.500,00
Παρουσία αξία τόκων πληρωθέντων (προεξ. Ταμιακή ροή 150.000,00 3ετών με 8%)	386.565,00
Σύνολο Υποχρέωσης σε παρούσες αξίες (2.381.500+357.200)	2.768.061,00 Παθητικό
Μείον :Εισπράξεις έκδοσης	3.000.000,00
Μέρος της έκδοσης που θα καταχωρηθεί Στα ίδια κεφάλαια της εταιρείας (3.000.000-2.768.060)	231.940,00 Ίδια κεφάλαια

(β)

	Αξία δανείου στην αρχή των χρήσεων	Χρηματοοικονομικά έξοδα Χρήσεων	Τόκοι πληρωμής και αποπληρωμή δανείου	Υπόλοιπο δανείου στο τέλος των χρήσεων
1 ^η χρήση	2.768.060	221.445 (2.768.060*8%)	150.000 (3.000.000*5%)	2.839.506 (2.768.060+221.445- 150.000)
2 ^η χρήση	2.839.506	227.160 (2.839.506*8%)	150.000	2.916.667 (2.839.506+227.160- 150.000)
3 ^η χρήση	2.916.667	233.333 (2.916.667*8%)	3.150.000 (150.000+3.000.000)	0
Σύνολο		681.939		

(γ) οι λογιστικές εγγραφές θα έχουν ως εξής:

γα) Κατά την διάρκεια του δανείου

Περιγραφή	Αιτιολογία	Χρέωση	Πίστωση
Διαθέσιμα		3.000.000,00	
Υποχρεώσεις Μετατρέψιμων ομολογιών (παθητικό)			2.768.060,00
Αποτελέσματα μετατρέψιμων ομολογιών (ίδια κεφάλαια)	Είσπραξη ομολογιακού δανείου (1/1/2005)		231.940,00
Αποτελέσματα Χρήσης		221.445,00	
Τόκοι πληρωθέντες			150.000,00
Υποχρεώσεις Μετατρέψιμων ομολογιών(παθητικό)	Υπολογισμός τόκων 31/12/2005		71.445,00

Αποτελέσματα Χρήσης	Υπολογισμός τόκων 31/12/2006	227.160,00	
Τόκοι πληρωθέντες			150.000,00
Υποχρεώσεις Μετατρέψιμων ομολογιών (παθητικό)			77.160,00
Αποτελέσματα Χρήσης	Υπολογισμός τόκων 31/12/2007	233.333,00	
Τόκοι πληρωθέντες			150.000,00
Υποχρεώσεις Μετατρέψιμων ομολογιών (παθητικό)			83.333,00

γβ) Στη λήξη

Στις 31/12/2007 ο λογαριασμός υποχρεώσεις Μετατρέψιμων ομολογιών θα έχει υπόλοιπο €3.000.000 (2.768.060+71.445+77.160+83.333).

Στην περίπτωση που οι ομολογιούχοι εξασκήσουν το δικαίωμα τους και μετατρέψουν τις ομολογίες σε μετοχές στη λήξη, θα έχουμε την εξής εγγραφή:

Περιγραφή	Αιτιολογία	Χρέωση	Πίστωση
Υποχρεώσεις Μετατρέψιμων ομολογιών (παθητικό)		3.000.000,00	
		231.940,00	450.000,00
Αποθεματικό μετατρέψιμων ομολογιών (ίδια κεφάλαια)	Έκδοση μετοχών από μετατρέψιμες ομολογίες		2.781.940,00
Μετοχικό κεφάλαιο 3.000μλ*150μτχ*€1			
Υπέρ το άρτιο			

Ενώ στην περίπτωση που δεν εξασκήσουν το δικαίωμα μετατροπής :

Περιγραφή	Αιτιολογία	Χρέωση	Πίστωση
Υποχρεώσεις Μετατρέψιμων	Αποπληρωμή μετατρέψιμου	3.000.000,00	
		231.940,00	

		231.940,00
Αποθεματικό μετατρέψιμων ομολογιών (ίδια κεφάλαια)		3.000.000,00
Κέρδη εις νέον		
Διαθέσιμα		

Παράδειγμα II

Η επιχείρηση Α εξέδωσε την 30.06.2007 μετατρέψιμο ομολογιακό δάνειο ονομαστικής αξίας 2.000.000 ευρώ με τους εξής όρους: Το δάνειο είναι τριετές (λήγει την 30.06.2010), αποδίδει ετήσιο τόκο με επιτόκιο 4% επί της ονομαστικής αξίας, διαιρείται σε 200.000 ομολογίες ονομαστικής αξίας 10 ευρώ εκάστη και στην λήξη παρέχεται δικαίωμα στον κομιστή των ομολογιών να μετατρέψει τις ομολογίες σε κοινές μετοχές της Α (5 μετοχές ονομαστικής αξίας 0,50 ευρώ ανά μετοχή, για κάθε ομολογία). Κατά τον χρόνο της έκδοσης του δανείου τα επιτόκια για τέτοιου είδους δάνεια χωρίς δικαίωμα μετατροπής σε κοινές μετοχές ανέρχονται στο 5%.

Κατά την έκδοση του δανείου η Α επιμετρά την εύλογη αξία της υποχρέωσης, η οποία ανέρχεται σε:

$80.000/(1+0,05)+80.000/(1+0,05)^2+2.080.000(1+0,05)^3=1.945.535$. Η διαφορά των $2.000.000-1.945.535=54.465$ αφορά την εύλογη αξία του δικαιώματος μετατροπής σε μετοχές της Α.

Οι λογιστικές εγγραφές θα έχουν:

30.06.2007

Διαθέσιμα	2.000.000	
Ομολογιακό δάνειο (Υποχρέωση)		1.945.535
Αποθεματικό (Καθαρή θέση)		54.465

30.06.2008

Τόκοι-έξοδα	97.276	
Ομολογιακό δάνειο		17.276
Διαθέσιμα		80.000
$97.276=1.945.535 \times 5\%$		

30.06.2009

Τόκοι-έξοδα	98.141	
Ομολογιακό δάνειο		18.141
Διαθέσιμα		80.000
$98.141=(1.945.535+17.276) \times 5\%$		

30.06.2010

Τόκοι-έξοδα	99.048	
Ομολογιακό δάνειο		19.048
Διαθέσιμα		80.000

Αν υποθέσουμε ότι το δικαίωμα μετατροπής κατά την 30.06.2010, είναι ευνοϊκό για τους κομιστές των ομολογιών και αυτό θα συμβαίνει αν η τρέχουσα αξία της μετοχής της Α είναι πάνω από 2 ευρώ ανά μετοχή ($200.000 \times 5 = 1.000.000$ $\times 2 = 2.000.000 - 2.000.000 = 0$), τότε θα εκδοθούν 1.000.000 μετοχές ονομαστικής αξίας 0,5 ευρώ ανά μετοχή και η σχετική λογιστική εγγραφή θα είναι:

Ομολογιακό δάνειο	2.000.000	
Μετοχικό κεφάλαιο		1.000.000
Υπέρ το άρτιο		1.000.000

Αν το δικαίωμα δεν είναι ευνοϊκό και δεν ασκηθεί από τους κομιστές των ομολογιών η σχετική λογιστική εγγραφή θα είναι:

Ομολογιακό δάνειο	2.000.000	
Διαθέσιμα		2.000.000

4.9.4 Προνομιούχες μετοχές.**Παράδειγμα Ι**

Η επιχείρηση Α εξέδωσε την 30.06.2007 100.000 προνομιούχες μετοχές ονομαστικής αξίας 10 ευρώ εκάστη.

(α) Περίπτωση. Κάθε μετοχή δικαιούται ετήσιο τόκο εις το διηνεκές, 6% επί της ονομαστικής αξίας της και ανεξαρτήτως της υπάρξεως κερδών. Κατά τον χρόνο της έκδοσης των μετοχών, τα επιτόκια για τέτοιου είδους δάνεια στην αγορά ήταν 5%.

Οι ετήσιες χρηματοροές, ως τόκοι για αυτές τις προνομιούχες μετοχές εις το διηνεκές είναι $100.000 \times 10 \times 6\% = 60.000$. Η εύλογη αξία του συνόλου αυτών των χρηματοροών που θα πληρωθούν εις το διηνεκές είναι, $60.000 / 0,05 = 1.200.000$. Συνεπώς με δεδομένο ότι παρούσα αξία των μελλοντικών πληρωμών υπερβαίνει την ονομαστική αξία της υποχρέωσης (1.000.000), η διαφορά των 200.000 αναγνωρίζεται σε αποθεματικό της καθαρής θέσης. Η σχετική λογιστική εγγραφή θα έχει:

30.06.2007		
Διαθέσιμα	1.000.000	
Αποθεματικό (καθαρή θέση)	200.000	
Υποχρέωση (Προνομιούχες μετοχές)		1.200.000

Στη συνέχεια σε κάθε ημερομηνία καταβολής τόκων, λογίζονται τόκοι με επιτόκιο 5% επί της υποχρέωσης των 1.200.000 οι οποίοι λογιστικοποιούνται με την εγγραφή:

30.06.2008		
Τόκοι-έξοδα	60.000	
Διαθέσιμα		60.000
$60.000 = 1.200.000 \times 5\%$ ή $1.000.000 \times 6\%$		

(β) Περίπτωση. Κάθε μετοχή δικαιούται ετήσιο τόκο 5% εις το διηνεκές επί της ονομαστικής αξίας της και ανεξαρτήτως υπάρξεως κερδών. Κατά τον χρόνο της έκδοσης των μετοχών τα επιτόκια για τέτοιου είδους μετοχές στην αγορά ήταν 5%. Στην περίπτωση αυτή η εύλογη αξία των μελλοντικών χρηματοροών (50.000 ετησίως εις το διηνεκές), ταυτίζεται με την ονομαστική αξία της υποχρέωσης ($50.000/0,05=1.000.000$) και συνεπώς η λογιστική εγγραφή θα είναι:

30.06.2007

Διαθέσιμα	1.000.000	
Υποχρέωση (Προνομιούχες μετοχές)		1.000.000

Στη συνέχεια σε κάθε ημερομηνία καταβολής τόκων, λογίζονται τόκοι με επιτόκιο 5% επί της υποχρέωσης του 1.000.000, οι οποίοι λογιστικοποιούνται με την εγγραφή:

30.06.2008

Τόκοι-έξοδα	50.000	
Διαθέσιμα		50.000

(γ) Περίπτωση. Κάθε μετοχή δικαιούται ετήσιο τόκο 5% εις το διηνεκές επί της ονομαστικής αξίας της και ανεξαρτήτως υπάρξεως κερδών. Κατά τον χρόνο της έκδοσης των μετοχών τα επιτόκια για τέτοιου είδους μετοχές στην αγορά ήταν 6%. Στην περίπτωση αυτή η εύλογη αξία των μελλοντικών χρηματοροών για τόκους είναι $50.000/0,06=833.333$. Συνεπώς η λογιστική εγγραφή θα έχει ως εξής:

30.06.2007

Διαθέσιμα	1.000.000	
Υποχρέωση(Προνομιούχες μετοχές)		833.000
Αποθεματικό (Καθαρή θέση)		166.667

Στη συνέχεια σε κάθε ημερομηνία πληρωμής τόκων λογίζονται τόκοι με επιτόκιο 6% επί της υποχρέωσης των 833.333, οι οποίοι λογιστικοποιούνται με την εγγραφή:

30.06.2008

Τόκοι-έξοδα	50.000	
Διαθέσιμα		50.000

4.10 ΠΑΥΣΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ Ή ΔΙΑΓΡΑΦΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

Σήμερα που υπάρχουν πολύπλοκες συναλλαγές στα χρηματοοικονομικά μέσα, το θέμα της αναγνώρισης και στην συνέχεια της παύσης αναγνώρισης ή διαγραφής, σε περίπτωση Μεταβίβασης των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων είναι επίκαιρο και πολύπλοκο.

Μεταβίβαση ενός χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου γίνεται αν και μόνον αν, η επιχείρηση, είτε:

(α) μεταβιβάζει τα συμβατικά δικαιώματα λήψεως των χρηματοροών του στοιχείου, ή

(β) διατηρεί τα συμβατικά δικαιώματα να εισπράξει τις χρηματοροές του στοιχείου, αλλά αναλαμβάνει μία συμβατική δέσμευση να πληρώσει τις χρηματοροές, σε έναν ή περισσότερους αποδέκτες, βάσει σύμβασης που πληροί αθροιστικά τις κατωτέρω προϋποθέσεις:

- i. Η επιχείρηση έχει υποχρέωση να πληρώνει ποσά στους αποδέκτες μόνον κατά την έκταση που εισπράττει τα ποσά αυτά από το μεταβιβάσθέν στοιχείο.
- ii. Με βάση τους όρους της μεταβίβασης, η επιχείρηση δεν μπορεί να πουλήσει ή ενεχυριάσει το στοιχείο σε άλλους, πλην των αποδεκτών προς τους οποίους οφείλονται οι χρηματοροές.
- iii. Η επιχείρηση πρέπει να αποδίδει τις χρηματοροές στους αποδέκτες χωρίς σημαντική καθυστέρηση.

4.10.1 Μεταβιβάσεις που πληρούν τις προϋποθέσεις για διαγραφή:

(α) Η επιχείρηση έχει στην ουσία, μεταβιβάσει όλους τους κινδύνους και τα οφέλη της ιδιοκτησίας, ή

(β) η επιχείρηση στην ουσία, ούτε έχει μεταβιβάσει, ούτε διατηρεί τους κινδύνους και τα οφέλη της ιδιοκτησίας, δεν διατηρεί όμως πλέον τον έλεγχο του περιουσιακού στοιχείου.

Παράδειγμα (α) περίπτωσης.

Η Α έχει απαιτήσεις λογιστικής αξίας 100 τις οποίες μεταβιβάζει έναντι 90 στην Factoring Φ σε μετρητά και δεν έχει καμία ευθύνη να καταβάλλει κάποιο ποσό στην Φ, αν κάποιες ή όλες οι απαιτήσεις δεν εισπραχθούν. Η σχετική εγγραφή θα είναι:

Διαθέσιμα	90	
Χρηματοοικονομικό Κόστος	10	
Απαιτήσεις		100

Παράδειγμα (β) περίπτωσης.

Η Α έχει μετοχές της Β τις οποίες έχει εντάξει ως «Διαθέσιμες Για Πώληση» με αξία κτήσης 150 και αποθεματικό εύλογης αξίας στην καθαρή θέση 30. Η Β εξαγοράζεται από την εισηγμένη εταιρεία Γ και η Α λαμβάνει μετοχές της Γ εύλογης αξίας 170. Η σχετική εγγραφή θα είναι:

Μετοχές Γ	170	
Αποθεματικό	30	
Μετοχές Β		180
Κέρδος		20

4.10.2 Μεταβιβάσεις που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις για διαγραφή

(α) Η επιχείρηση διατηρεί στην ουσία, όλους τους κινδύνους και τα οφέλη της ιδιοκτησίας.

(β) Η επιχείρηση στην ουσία, ούτε έχει μεταβιβάσει ούτε διατηρεί όλους τους κινδύνους και τα οφέλη της ιδιοκτησίας, διατηρεί όμως τον έλεγχο έχοντας συνεχή ανάμειξη (continuing involvement) στο χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο. Η συνεχής ανάμειξη μπορεί να εκδηλώνεται μέσω της εγγύησης του χρηματοοικονομικού στοιχείου, ή ενός πωληθέντος ή αγορασθέντος δικαιώματος προαίρεσης επί του μεταβιβασθέντος στοιχείου.

Παράδειγμα (α) περίπτωσης.

Η Α δημιουργεί ένα χαρτοφυλάκιο έντοκων απαιτήσεων αξίας 1.000, πενταετούς διάρκειας, το οποίο ανταλλάσσει με την επιχείρηση Β έναντι 900 σε μετρητά και με την συμφωνία να αποδίδει στην Β τις εισπράξεις από το εν λόγω χαρτοφυλάκιο αξίας μέχρι 900 πλέον τόκων. Η σχετική εγγραφή θα είναι:

Διαθέσιμα	900	
Υποχρεώσεις		900

Παράδειγμα (β) περίπτωσης.

Η Α έχει ένα χαρτοφυλάκιο απαιτήσεων λογιστικής αξίας 5.000 και εύλογης αξίας 5.030, τα δικαιώματα επί των ταμιακών ροών των οποίων, πωλεί κατά 100% στην Β μετρητοίς έναντι του ποσού των 5.045. Κατά την μεταβίβαση συμφωνήθηκε όπως η Α αποζημιώσει την Β για ζημίες από πιθανές επισφάλειες του χαρτοφυλακίου μέχρι του ποσού των 180. Στο ποσό των 5.045 που εισπράχθηκε περιλαμβάνεται και ποσό 15 που αντιπροσωπεύει αμοιβή της Α για την εγγύηση των επισφαλειών ύψους 180 που παρασχέθηκε στην Β. Η σχετική εγγραφή θα είναι:

Διαθέσιμα	5.045	
Χρηματοοικονομικό Στοιχείο	180	
Απαιτήσεις		5.000
Υποχρεώσεις		195
Κέρδος		30

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΑΝΤΙΣΤΑΘΜΙΣΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΣΤΑΘΜΙΣΤΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ (Hedge Accounting)

Τρία είναι τα σημεία στα οποία θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση κατά την εξέταση του θέματος της αντισταθμιστικής λογιστικής.

- Τι είναι αντιστάθμιση, ποιες από τις πράξεις που διενεργεί η επιχείρηση έχουν τα χαρακτηριστικά αυτά.
- Ποια είναι τα κριτήρια που εφαρμόζονται για την κατάταξη ενός χρηματοπιστωτικού μέσου ως αντισταθμιστικού καθώς και τα κριτήρια που θέτει τι πρότυπο για να χαρακτηριστεί ένα περιουσιακό στοιχείο ως αντισταθμισμένο.
- Πως γίνεται η λογιστική παρακολούθηση αυτών των περιπτώσεων

5.1 ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Αντιστάθμιση είναι ο προσδιορισμός ενός ή περισσότερων **μέσων αντισταθμίσεως** π.χ. παραγώνων έτσι ώστε η μεταβολή τους να συμψηφίσει συνολικά ή εν μέρει την μεταβολή ενός **αντισταθμισμένου στοιχείου**.

Αντισταθμισμένο στοιχείο (Hedged items) είναι περιουσιακό στοιχείο, υποχρέωση, βέβαιη δέσμευση, ή προβλεπόμενη μελλοντική συναλλαγή που εκθέτει την επιχείρηση σε κίνδυνο. Ένα αντισταθμισμένο στοιχείο μπορεί να είναι ένα περιουσιακό στοιχείο, μία υποχρέωση της εταιρείας ή μία προβλεπόμενη συναλλαγή. Παραδείγματα χρηματοοικονομικών μέσων και δραστηριοτήτων που πληρούν τους όρους για να χαρακτηριστούν ως αντισταθμισμένα και μη παρατίθενται στον πιο κάτω πίνακα:

Αντισταθμισμένα χρηματοοικονομικά μέσα και δραστηριότητες	Μη Αντισταθμισμένα χρηματοοικονομικά μέσα και δραστηριότητες
--	---

<ul style="list-style-type: none"> - Δεσμεύσεις εταιρείας - Προβλεπόμενες Συναλλαγές -Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία -μη χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία (π.χ. αγορά παγίου) - Μέρος μη χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και παθητικού που έχει σχέση με συναλλαγματικό κίνδυνο. -Κατεχόμενα μέχρι την λήξη χρηματοοικονομικά μέσα (π.χ. ομόλογα) - περιουσιακό στοιχείο ή υποχρέωση που ενέχει διάφορους κινδύνους (συναλλαγματικών διαφορών, μεταβολής ισοτιμιών) που μπορούν να αντισταθμιστούν με ένα εργαλείο. - Αντιστάθμιση χαρτοφυλακίων 	<ul style="list-style-type: none"> -Παράγωγα χρηματοοικονομικά εργαλεία που κρατούνται για εμπορικούς σκοπούς -Περιουσιακά στοιχεία που δεν επηρεάζουν τα αποτελέσματα χρήσης της εταιρίας καθώς και οι διεταιρικές συναλλαγές στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις. - Επενδύσεις σε συνδεδεμένες με την μέθοδο της καθαρής θέσης - Επενδύσεις σε θυγατρικές - Δεσμεύσεις για αγορά θυγατρικών (εκτός από θυγατρικές του εξωτερικού) - Αντιστάθμιση μη βεβαιωμένων μελλοντικών γεγονότων (μελλοντικές πωλήσεις προϊόντων) - Μη αναγνωριζόμενα περιουσιακά στοιχεία (όπως ορισμένα άυλα περιουσιακά στοιχεία)
---	--

Για τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία ή τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις, ως αντισταθμισμένο στοιχείο μπορεί να καθορισθεί μέρος του κινδύνου ή των χρηματοροών, π.χ. μόνον ο επιτοκιακός κίνδυνος και όχι ο πιστωτικός. Σε κάθε περίπτωση όμως το καθορισμένο τμήμα πρέπει να είναι μικρότερο των συνολικών χρηματοροών, π.χ. αν αντισταθμίζεται ο κίνδυνος του euribor, το αποτελεσματικό επιτόκιο του αντισταθμισμένου μέσου δεν μπορεί να είναι μικρότερο του euribor.

Τα μη χρηματοοικονομικά στοιχεία αντισταθμίζονται στο σύνολό τους, π.χ. αποθέματα

Μέσο αντιστάθμισης (Hedging items)

Είναι ένα προσδιορισμένο παράγωγο του οποίου η πραγματική αξία ή οι ταμιακές ροές αναμένεται να συμψηφίσουν μεταβολές στην πραγματική αξία ή τις ταμιακές ροές ενός αντισταθμισμένου στοιχείου.

Αντισταθμίζοντα στοιχεία είναι κυρίως τα παράγωγα. Τα πωληθέντα δικαιώματα προαίρεσης δεν μπορούν όμως να καθορισθούν ως αντισταθμίζοντα μέσα.

Τα παράγωγα καθορίζονται ως αντισταθμίζοντα μέσα στο σύνολό τους ή ως αναλογία της ονομαστικής αξίας τους. Κατ' εξαίρεση το προθεσμιακό μέρος ενός FWD (Ποσά που προκύπτουν από την διαφορά επιτοκίου μεταξύ των νομισμάτων που καθορίζονται στην σύμβαση) και η χρονική αξία (Time value) ενός Δικαιώματος Προαίρεσης (Option), μπορούν να εξαιρεθούν διότι η εξαίρεσή τους αυξάνει την αντισταθμιστική αποτελεσματικότητα.

Ένα παράγωγο με περισσότερους του ενός κινδύνους π.χ. ένα cross-currency interest rate swap, μπορεί να καθορισθεί ως αντισταθμίζον μέσο για περισσότερους κινδύνους, εάν οι διαφορετικοί κίνδυνοι μπορούν να εξατομικευθούν και να μετρηθεί η αποτελεσματικότητα.

Δύο ή περισσότερα παράγωγα μπορούν να καθορισθούν ως αντισταθμίζοντα στοιχεία υπό την προϋπόθεση ότι κανένα δεν είναι πωληθέν δικαίωμα προαίρεσης. Τα αντισταθμίζοντα μέσα δεν είναι υποχρεωτικό να προσδιορίζονται ως τέτοια κατά την αρχική σύναψή τους, τούτο μπορεί να γίνει και μεταγενέστερα. Μη παράγωγα μέσα μπορούν να καθορισθούν ως αντισταθμίζοντα μέσα μόνον για συναλλαγματικό κίνδυνο.

Αποτελεσματικότητα αντισταθμίσεως είναι ο βαθμός τον οποίο συμψηφίζονται οι μεταβολές στο αντισταθμισμένο στοιχείο από το μέσο αντιστάθμισης.

Η σχέση αντιστάθμισης τεκμηριώνεται τυπικά κατά την σύναψη, δηλαδή προσδιορίζονται το στοιχείο και ο κίνδυνος που αντισταθμίζονται, το αντισταθμίζον στοιχείο και πως θα μετράται η αποτελεσματικότητα.

Η **αποτελεσματικότητα** πρέπει να αναμένεται υψηλά αποτελεσματική κατά την σύναψη και να κυμαίνεται από 80% έως 125%, καθ' όλη την διάρκειά της.

Σε περίπτωση μιας προβλεπόμενης μελλοντικής συναλλαγής, η συναλλαγή αυτή πρέπει να είναι πολύ πιθανή.

Μελλοντικός έλεγχος αποτελεσματικότητας. Ελέγχεται αν η αντιστάθμιση αναμένεται να είναι αποτελεσματική στο μέλλον. Γίνεται στην έναρξη και σε κάθε ημερομηνία ισολογισμού.

Αναδρομικός έλεγχος αποτελεσματικότητας γίνεται σε κάθε ημερομηνία ισολογισμού.

Αναποτελεσματικότητα προκύπτει, όταν το αντισταθμισμένο στοιχείο και το αντισταθμίζον μέσο είναι:

- σε διαφορετικά νομίσματα,
- έχουν διαφορετικές λήξεις,
- χρησιμοποιούν διαφορετικά υποκείμενα,
- χρησιμοποιούν τιμές εμπορευμάτων σε διαφορετικές αγορές,
- όταν το αντισταθμίζον στοιχείο δεν έχει μηδενική αξία κατά την σύναψη.

Το πρότυπο θέτει τρεις τύπους σχέσεων αντιστάθμισης.

A) Εύλογης και ακριβοδίκαιης αξίας αντιστάθμιση – Πρόκειται για μία αντιστάθμιση η οποία χρησιμοποιεί παράγωγα ή άλλα χρηματοοικονομικά στοιχεία για να συμψηφίσει αρνητικές μεταβολές στην πραγματική αξία καταχωρημένων περιουσιακών στοιχείων ή υποχρεώσεων εκτεθειμένων σε συγκεκριμένους κινδύνους που θα επηρεάσουν αρνητικά τα αποτελέσματα της χρήσης. Π.χ. μεταβολές σε επιτόκια ή συναλλαγματική ισοτιμία ενός δανείου με σταθερό επιτόκιο ή μίας επένδυσης σε ομόλογα.

B) Ταμιακής ροής αντιστάθμιση – Πρόκειται για αντιστάθμιση σε μεταβολές ταμιακών ροών σχετικά με καταχωρημένα περιουσιακά στοιχεία ή υποχρεώσεις ή προβλεπόμενων συναλλαγών εκτεθειμένων σε συγκεκριμένους κινδύνους που θα επηρεάσουν αρνητικά τα αποτελέσματα της χρήσης. Π.χ. μεταβολές σε επενδύσεις χρηματοοικονομικών μέσων ή μεταβολές σε επιτόκια και συναλλαγματική ισοτιμία δανείου με μεταβλητό επιτόκιο.

Γ) Αντιστάθμιση μίας καθαρής επένδυσης σε μία αλλοδαπή επιχείρηση – Χρησιμοποιώντας χρηματοοικονομικά μέσα επιτυγχάνεται ο συμψηφισμός ή και η εξάλειψη συναλλαγματικών κινδύνων από μία επένδυση σε θυγατρική του εξωτερικού.

Παράδειγμα 1^ο

Η επιχείρηση Α' συνάπτει σύμβαση μακροπρόθεσμου δανείου με την τράπεζα Χ ποσού €1.000.000,00 εξοφλητέο σε δέκα ισόποσες εξαμηνιαίες δόσεις πληρωτέες δύο έτη μετά την σύναψη του δανείου. Το επιτόκιο υπολογίζεται με βάση EURIBOR πλέον 0,25%. Η εταιρεία συνάπτει μία σύμβαση swap με βάση το οποίο πληρώνει 4% επί ονομαστικού ποσού €1.000.000,00 και εισπράττει EURIBOR πλέον 0,25%.

Με βάση αυτά τα δεδομένα μέσο αντιστάθμισης είναι το αγοραζόμενο swap, αντισταθμισμένο στοιχείο, (υποχρέωση), είναι το μακροπρόθεσμο δάνειο, αποτέλεσμα της αντιστάθμισης είναι η επιχείρηση να εκμηδενίσει τον κίνδυνο από τις μεταβολές των επιτοκίων μετατοπίζοντας τον πλήρως στο αντισυμβαλλόμενο μέρος του swap. Η επιχείρηση τελικά εξοφλεί το δάνειο με επιτόκιο 4%. Η αντισταθμιστική σχέση αφορά ταμιακής ροής αντιστάθμιση αφού η εταιρεία αντισταθμίζει τον κίνδυνο μεταβολής του κυμαινόμενου επιτοκίου με σταθερό επιτόκιο.

Παράδειγμα 2^ο

Η επιχείρηση Α' αγοράζει 1.000 μετοχές της εισηγμένης στο Χ.Α.Α. εταιρεία Β'. Η τιμή αγοράς είναι €0,75 ανά μετοχή. Η εταιρεία επειδή εκτιμά πτώση των τιμών αγοράζει ένα δικαίωμα πώλησης για 1.000 μετοχές της εταιρείας Β' στην τιμή €0,75.

Με βάση αυτά τα δεδομένα μέσο αντιστάθμισης είναι το αγοραζόμενο δικαίωμα, αντισταθμισμένο στοιχείο, (περιουσιακό στοιχείο), είναι οι κατεχόμενες μετοχές, αποτέλεσμα της αντιστάθμισης είναι η επιχείρηση να καλυφθεί πλήρως από τις ζημιές στην περίπτωση πτώσης της τιμής της μετοχής. Σε μία τέτοια περίπτωση μόνη απώλεια της είναι το ποσό που κατέβαλε για την αγορά του δικαιώματος. Η αντισταθμιστική σχέση καλύπτει την μεταβολή της πραγματικής αξίας της μετοχής.

5.2 ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ

Το Δ.Α.Π. Νο 39 αναγνωρίζει ένα χρηματοπιστωτικό μέσο ως αντισταθμιστικό μόνο εάν ικανοποιούνται οι ακόλουθες πέντε προϋποθέσεις:

1. Κατά την έναρξη της πράξης αντιστάθμισης θα πρέπει να υπάρχει τυπική τεκμηρίωση ως προς την σχέση μεταξύ στρατηγικής διαχείρισης του κινδύνου που εφαρμόζει η επιχείρηση και του επιδιωκόμενου αποτελέσματος από την συγκεκριμένη πράξη αντιστάθμισης. Θα πρέπει να τονίσουμε ότι η **πράξη αντιστάθμισης αξιολογείται ως τέτοια πάντα εκ των προτέρων** και όχι κατά την διάρκεια ή κατά την λήξη, (εκ' του αποτελέσματος).

Π.χ. η πολιτική ρίσκου της εταιρείας επιβάλλει παράλληλα με την αγορά μετοχών την αγορά δικαιώματος πώλησης για την μείωση του ρίσκου.

2. Προσδοκία υψηλής αποτελεσματικότητας

Π.χ. Η εταιρεία Α' δανείζεται με σταθερό επιτόκιο καθώς επιτυγχάνει καλύτερους όρους χρηματοδότησης. Η στρατηγική της εταιρείας είναι η σύναψη ενός swap επιτοκίου με βάση το EURIBOR προκειμένου να καλυφθεί από τους κινδύνους των μεταβολών των επιτοκίων. Για τον λόγο αυτό συνάπτει ένα συμβόλαιο ανταλλαγής,

(swap), χρηματοροών σύμφωνα με το οποίο η εταιρεία θα πληρώνει με βάση το EURIBOR και θα εισπράττει με βάση σταθερό επιτόκιο 4%.

3. Για αντισταθμίσεις ταμιακών ροών θα πρέπει να υπάρχει **μεγάλη πιθανότητα επέλευσης της μελλοντικής συναλλαγής**. Η συναλλαγή αυτή επίσης θα πρέπει να εκθέτει την επιχείρηση σε κίνδυνο μεταβολών στις ταμιακές της ροές οι οποίες να επηρεάζουν τελικά τα αποτελέσματα χρήσεως.

Π.χ. Αντιστάθμιση για την μεταβολή της αξίας μίας μετοχής που αναμένεται να πουληθεί βραχύχρονα καλύπτει αυτό το κριτήριο. Αντίθετα η περίπτωση μεταβολής της αξίας μίας θυγατρικής την οποία η επιχείρηση δεν προτίθεται να πουλήσει δεν καλύπτει το παραπάνω κριτήριο.

4. **Η αποτελεσματικότητα της αντισταθμίσεως μπορεί να αποτιμηθεί αξιόπιστα.**

Π.χ. η αντιστάθμιση ενδεχόμενης απομείωσης ενός περιουσιακού στοιχείου η αντιστάθμιση ενδεχόμενης κρατικής απαλλοτρίωσης ενός οικοπέδου δεν μπορεί να μετρηθεί αξιόπιστα και ως εκ τούτου δεν πληροί τα κριτήρια αντιστάθμισης.

5. **Η αντιστάθμιση αναμένεται να είναι αποτελεσματική** καθ' όλη την διάρκεια της περιόδου που θα χρησιμοποιείται. Αποτελεσματική είναι η αντιστάθμιση η οποία συμψηφίζει σχεδόν το σύνολο των επιδράσεων από τις μεταβολές είτε στην πραγματική αξία ή στις ταμιακές ροές των αντισταθμισμένων στοιχείων. **Το πρότυπο ποσοτικοποιεί αυτή την σχέση σε ένα εύρος 80% έως 125%.**

Π.χ. Έστω η επιχείρηση έχει ζημιές από την αποτίμηση μετοχών που κατέχει ποσού €1.000,00 και κέρδη από συμβόλαιο μελλοντικής εκπλήρωσης επί των μετοχών αυτών ποσού €900,00. Η αποτελεσματικότητα μετριέται είτε ως $1.000/900=111\%$ ή $900/1.000=90\%$. Επομένως η αντιστάθμιση κρίνεται αποτελεσματική.

Η μέτρηση της αποτελεσματικότητας στις περιπτώσεις που οι όροι του μέσου αντιστάθμισης δεν είναι ίδιοι με το αντισταθμιζόμενο στοιχείο δεν είναι πάντοτε εύκολη υπόθεση και οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται ξεφεύγουν από τους σκοπούς της παρούσας ανάλυσης.

Μέθοδοι μέτρησης της αποτελεσματικότητας.

Critical Terms Comparison. Με την μέθοδο αυτή συγκρίνονται οι καθοριστικοί όροι του αντισταθμιζόντος μέσου και του αντισταθμισμένου στοιχείου (π.χ. ονομαστικά και κύρια ποσά, πιστωτικός κίνδυνος, ημερομηνίες επανατιμολόγησης, χρονοδιάγραμμα και ποσά χρηματοροών).

Dollar Offset Method. Μέθοδος ποσοτικοποίησης που συνίσταται στην σύγκριση της μεταβολής της εύλογης αξίας ή των χρηματοροών του αντισταθμιζόντος μέσου με την μεταβολή του αντισταθμισμένου στοιχείου που αποδίδεται στον αντισταθμισμένο κίνδυνο.

Regretion Analysis. Στατιστική μέθοδος που διαπιστώνει την αντίσταση της σχέσης μεταξύ αντισταθμισμένου και αντισταθμιζόντος στοιχείου. Η μέθοδος συνίσταται στην επιμέτρηση της επίδρασης μιας υποθετικής μεταβολής του υποκειμένου

αντισταθμισμένου κινδύνου (π.χ. μεταβολή των επιτοκίων κατά 50 b.p. και στο αντισταθμίζον μέσο και στο αντισταθμισμένο στοιχείο).

5.3 ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΣ ΧΕΙΡΙΣΜΟΣ ΑΝΤΙΣΤΑΘΜΙΣΗΣ

Σε ότι αφορά τον λογιστικό χειρισμό θα πρέπει κατ' αρχήν να επιβεβαιωθεί ότι το αντισταθμιστικό μέσο καλύπτει τις προϋποθέσεις που τίθενται από το σχετικό πρότυπο για να χαρακτηριστεί ως τέτοιο. Στην περίπτωση που δεν ικανοποιούνται ακολουθούνται οι λογιστικοί χειρισμοί που ισχύουν για τα παράγωγα όπως αυτοί αναλύθηκαν στα προηγούμενα κεφάλαια.

Στην περίπτωση που το μέσο πληροί τις προϋποθέσεις οι λογιστικοί χειρισμοί εξαρτώνται από το είδος του αντισταθμιστικού μέσου.

5.3.1 Αντιστάθμιση εύλογης, (τρέχουσας), αξίας, (Fair value hedging):

Ως αντιστάθμιση εύλογης αξίας ορίζεται κάθε ενέργεια για την κάλυψη από κινδύνους που οφείλεται σε αλλαγές στην τρέχουσα αξία υφιστάμενων περιουσιακών στοιχείων ή υποχρεώσεων.

Παραδείγματα:

- Δάνειο σταθερού επιτοκίου
- Μετοχές εισηγμένων εταιρειών

Για αυτή την κατηγορία ισχύουν τα ακόλουθα ως προς τον λογιστικό χειρισμό

- Οι διαφορές που προκύπτουν κατά την αποτίμηση του μέσου αντιστάθμισης μεταφέρονται στα αποτελέσματα.
- Επίσης οι διαφορές που προκύπτουν κατά την αποτίμηση του αντισταθμισμένου στοιχείου μεταφέρονται στα αποτελέσματα. Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι ακόμη και για τα «διαθέσιμα προς πώληση περιουσιακά στοιχεία» για τα οποία υπάρχει η δυνατότητα μεταφοράς των επιδράσεων της αποτίμησης απ' ευθείας στην καθαρή θέση, εάν εφαρμόζονται αντισταθμιστικά εργαλεία, τότε μεταφέρονται υποχρεωτικά στα αποτελέσματα.

Παράδειγμα I

Η εταιρεία Α' στις 15/8/05 αγοράζει 1.000 μετοχές της εισηγμένης στο Χ.Α.Α. εταιρείας Β' έναντι € 1,00. Στις 01/09/05 αγοράζει ένα δικαίωμα πώλησης για 1.000 μετοχές της Β' με τιμή εξάσκησης στα €1,50 και ημερομηνία εξάσκησης στις 15/03/06. Για την αγορά του δικαιώματος καταβλήθηκε ως premium ποσό € 230,00. Οι μετοχές της Β' αποτελούν ένα κατεχόμενο για εμπορικούς σκοπούς περιουσιακό στοιχείο. Έστω ότι οι τιμές της Β' εξελίσσονται ως εξής:

	01/09/2005	31/12/2005	15/03/2006
Σενάριο Α'	€ 1,50	€1,30	€1,20
Σενάριο Β'	€ 1,50	€1,80	€2,00

Οι λογιστικές εγγραφές που θα πρέπει να γίνουν με βάση το πρώτο σενάριο είναι οι ακόλουθες :

Ημερομηνία	Περιγραφή	Χρέωση	Πίστωση
15/08/05	Κατεχόμενα για εμπορικούς σκοπούς περιουσιακά στοιχεία	1.000,00	
	Χρηματικά διαθέσιμα		1.000,00
Λογιστικοποίηση αγοράς μετοχών			
01/09/05	Δικαιώματα (περιουσιακό στοιχείο)	230,00	
	Χρηματικά διαθέσιμα		230,00
Λογιστικοποίηση αγοράς δικαιώματος			
31/12/05	Αποτελέσματα χρήσεως	110,00	
	Δικαιώματα		110,00
Λογιστικοποίηση απόσβεσης χρονικής αξίας δικαιώματος			
	Δικαιώματα	200,00	
	Αποτελέσματα χρήσεως		200,00
Αποτίμηση δικαιώματος στις 31/12/2005			
	Κατεχόμενα για εμπορικούς σκοπούς περιουσιακά στοιχεία	300,00	
	Αποτελέσματα χρήσεως		300,00
Αποτίμηση μετοχών στις 31/12/2005			
15/03/06	Αποτελέσματα χρήσεως	120,00	
	Δικαιώματα		120,00
Λογιστικοποίηση απόσβεσης χρονικής αξίας δικαιώματος			
	Δικαιώματα	100,00	
	Αποτελέσματα χρήσεως		100,00
Αποτίμηση δικαιώματος στις 31/12/2005			
	Αποτελέσματα χρήσεως	100,00	
	Κατεχόμενα για εμπορικούς σκοπούς περιουσιακά στοιχεία		100,00
Αποτίμηση μετοχών στην λήξη του δικαιώματος			
15/03/06	Χρηματικά διαθέσιμα	1.500,00	
	Κατεχόμενα για εμπορικούς σκοπούς περιουσιακά στοιχεία		1.200,00
	Δικαιώματα		300,00
Λογιστικοποίηση εξάσκησης δικαιώματος με πώληση των μετοχών			

Οι λογιστικές εγγραφές που θα πρέπει να γίνουν με βάση το **δεύτερο σενάριο** είναι οι ακόλουθες :

Ημερομηνία	Περιγραφή	Χρέωση	Πίστωση
15/8/05	Κατεχόμενα για εμπορικούς σκοπούς περιουσιακά στοιχεία	1.000,00	
	Χρηματικά διαθέσιμα		1.000,00
Λογιστικοποίηση αγοράς μετοχών			
01/09/05	Δικαιώματα (περιουσιακό στοιχείο)	230,00	
	Χρηματικά διαθέσιμα		230,00
Λογιστικοποίηση αγοράς δικαιώματος			
31//12/05	Αποτελέσματα χρήσεως	110,00	

	Δικαιώματα		110,00
Λογιστικοποίηση απόσβεσης χρονικής αξίας δικαιώματος			
	Κατεχόμενα για εμπορικούς σκοπούς περιουσιακά στοιχεία	800,00	
	Αποτελέσματα χρήσεως		800,00
Αποτίμηση δικαιώματος στις 31/12/2005			
15/3/06	Αποτελέσματα χρήσεως	120,00	
	Δικαιώματα		120,00
Λογιστικοποίηση απόσβεσης χρονικής αξίας δικαιώματος			
	Κατεχόμενα για εμπορικούς σκοπούς περιουσιακά στοιχεία	200,00	
	Αποτελέσματα χρήσεως		200,00
Αποτίμηση μετοχών στην λήξη του δικαιώματος			

Η εταιρεία εάν δεν είχε προβεί στην πράξη αντιστάθμισης θα είχε συνολικά κέρδη €1.000,00 τα οποία θα προέκυπταν από την άνοδο της τιμής της μετοχής. Με την πράξη αντιστάθμισης τα κέρδη μειώνονται καθώς σε €770,00 θα πρέπει να εκπεσθεί από αυτά το premium ποσού €270.

Παράδειγμα II

Η Α έχει την 01.12.2007 απόθεμα χαλκού 225.000 kg με τιμή αγοράς 0,70 κατά kg και τιμή πώλησης (εύλογη αξία) 0,80. Με το απόθεμα αυτό θα κατασκευάσει έτοιμο προϊόν που εκτιμάται ότι θα πωληθεί τον Φεβρουάριο του 2008. Για να προστατευθεί από την πτώση της τιμής του χαλκού παίρνει short θέση σε Futures χαλκού που διαπραγματεύονται σε συμβόλαια των 25.000 kg, αγοράζοντας 9 συμβόλαια στην τιμή των 0,795 και καταβάλλοντας margin ανά συμβόλαιο 600.

Οι σχετικές τιμές σε κάθε ημερομηνία έχουν ως εξής:

	spot τοπική	spot χρηματιστηριακή	Future Φεβρουαρίου
01.12.2007	0,800	0,790	0,795
31.12.2007	0,840	0,832	0,836
20.02.2008	0,860	0,855	0,853

Μέτρηση αποτελεσματικότητας:

Απόθεμα 31.12.2007 $(0,840-0,800) \times 225.000 = 9.000$
 Παράγωγο 31.12.2007 $(0,790-0,832) \times 225.000 = 9.450$
 $9.450/9.000 = 1,050 = 105\%$

Απόθεμα 20.02.2008 $(0,860-0,800) \times 225.000 = 13.500$
 Παράγωγο 20.02.2008 $(0,790-0,855) \times 225.000 = 14.625$
 $14.625/13750 = 1,083 = 103,8\%$

Λογιστικές εγγραφές:

01.12.2007		
Απαιτήσεις	5.400	
Διαθέσιμα		5.400

(600x9)

31.12.2007

Απαιτήσεις	9.225	
Διαθέσιμα		9.225
25.000x(0,795-0,836)x9		

31.12.2007

Ζημίες	9.225	
Απαιτήσεις		9.225

31.12.2007

Αποθέματα	9.000	
Κέρδη		9.000
225.000x(0,84-0,80)		

20.02.2008

Απαιτήσεις	3.825	
Διαθέσιμα		3.825
25.000x(0,853-0,836)x9		

20.02.2008

Ζημίες	3.825	
Απαιτήσεις		3.825

20.02.2008

Αποθέματα	4.500	
Κέρδη		4.500
225.000x(0,86-0,84)		

20.02.2008

Διαθέσιμα	5.400	
Απαιτήσεις		5.400

5.3.2 Αντιστάθμιση Ταμιακών Ροών (Cash flow hedging)

Πρόκειται για την κάλυψη των κινδύνων που προέρχονται από την μεταβολή των ταμιακών ροών που προέρχονται από ένα περιουσιακό στοιχείο ή υποχρέωση, ή μία μελλοντική συναλλαγή, η μεταβολή αυτή θα επηρεάσει τα αποτελέσματα της χρήσεως.

Παραδείγματα.

- Η αντιστάθμιση του συναλλαγματικού κινδύνου μιας βέβαιης δέσμευσης.
- Η αντιστάθμιση του κινδύνου επιτοκίου ενός δανείου μεταβλητού επιτοκίου.

Ως προς τον λογιστικό χειρισμό ισχύουν τα ακόλουθα:

- Το μέρος των κερδών ή των ζημιών που προέρχονται από το μέσο αντιστάθμισης το οποίο είναι αποτελεσματικό μεταφέρεται απ' ευθείας στην καθαρή θέση της εταιρείας.
- Το μέρος που αφορά μη αποτελεσματική αντιστάθμιση μεταφέρεται στα αποτελέσματα

Παράδειγμα I

Έστω ότι υπάρχει υποχρέωση 100,00\$ στις 31/12/2005 στα βιβλία της εταιρείας η οποία θα εξοφληθεί στις 31/3/2006. η εταιρεία αγοράζει ένα συμβόλαιο Future για αγορά συναλλάγματος στις 31/3/2006 στην ισοτιμία USD/€0,9 με σκοπό την αντιστάθμιση του κινδύνου από μεταβολή της συναλλαγματικής ισοτιμίας.

	31/12/2005	31/03/2006
USD/€	1,3	1,2
Αποτίμηση υποχρέωσης	130,00€	120,00€
Αποτίμηση Future	90,00€	90,00€

Στις 31/12/2005 οι εγγραφές θα είχαν ως εξής:

Η αποτίμηση του δικαιώματος κατά το μέρος που συμφιζεί την ζημιά αποτίμησης μεταφέρεται απευθείας στην καθαρή θέση (€30) ενώ το υπόλοιπο μέρος εμφανίζεται στα αποτελέσματα χρήσης (€10).

Περιγραφή	Αιτιολογία	Χρέωση	Πίστωση
Αποτελέσματα χρήσης (ζημιά)	Αποτίμηση υποχρέωσης 31/12/2005	30,00	
Υποχρεώσεις			30,00
Απαίτηση από Future	Αποτίμηση αντισταθμιστικού Future	40,00	
Καθαρή θέση			30,00
Αποτελέσματα χρήσης (κέρδος)			10,00

Στην περίπτωση που το Future δεν πληρούσε τις προϋποθέσεις της αντιστάθμισης το σύνολο του κέρδους (€40) θα επιβάρυνε το αποτέλεσμα.

Στις 31/3/2006 οι εγγραφές θα είχαν ως εξής :

Περιγραφή	Αιτιολογία	Χρέωση	Πίστωση
Υποχρεώσεις Αποτελέσματα χρήσης (κέρδος)	Εξόφληση υποχρέωσης και καταχώρηση αποτελέσματος	130,00	10,00
Διαθέσιμα			120,00
Αποτελέσματα χρήσης (ζημιά)	Αποτίμηση αντισταθμιστικού Future	10,00	
Διαθέσιμα		30,00	
Απαιτήσεις από Future			40,00

Παράδειγμα II

Την 01.01.2007 η Α δανείσθηκε 10.000.000 € πληρωτέα την 31.12.2008. Το επιτόκιο είναι euribor+75 bp και οι τόκοι πληρώνονται στο τέλος κάθε ημερολογιακού τριμήνου (31.03-30.06-30.09-31.12). Για την αντιστάθμιση του κινδύνου από την αύξηση των επιτοκίων συνάπτει IRS με τα εξής χαρακτηριστικά: ονομαστικό ποσό 10.000.000 πληρωμή σταθερού επιτοκίου 6.5% δηλαδή $10.000.000 \times 6.5\% \times 3/12 = 162.500$ τόκοι ανά τρίμηνο και λήψη μεταβλητού επιτοκίου euribor+25b.p με το euribor να μετράται στην αρχή κάθε τριμήνου. Την 01.01.2007 το euribor ήταν 6.25%. Η αντιστάθμιση πληροί defacto τα κριτήρια του Δ.Λ.Π. 39 και είναι 100% αποτελεσματική.

	Euribor	Euribor +25	Διαφορά	Διακανο νισμός	Εναπομέ νουσες πληρωμές	Εύλογη Αξία παραγώγου	Μετα- βολή
01.01.2007	6,25	6,50	0	0	8	0	0
31.03.2007	6,30	6,55	0,05	1.250	7	8.204 ¹	8.204
30.06.2007	6,50	6,75	0,25	6.250	6	35.381	27.177
30.09.2007	6,75	7,00	0,50	12.500	5	59.348	23.967
31.12.2007	6,60	6,85	0,35	8.750	4	33.551	(25.797)
31.03.2008	6,45	6,70	0,20	5.000	3	14.511	(19.040)
30.06.2008	6,70	6,95	0,45	11.250	2	21.926	7.415
30.09.2008	6,90	7,15	0,65	16.250	1	15.964	(5.962)
31.12.2008	0	0	0	0	0	0	(15.964)

$$(1) \quad 8.204 = 1.250 / (1 + 0,016375) + 1.250 / (1 + 0,016375)^2 + 1.250 / (1 + 0,016375)^3 + 1.250 / (1 + 0,016375)^4 + 1.250 / (1 + 0,016375)^5 + 1.250 / (1 + 0,016375)^6 + 1.250 / (1 + 0,016375)^7$$

Λογιστικές εγγραφές:

01.01.2007

Διαθέσιμα

10.000.000

Δάνεια

10.000.000

31.03.2007

Τόκοι δανείων

175.000

Διαθέσιμα 175.000

31.03.2007

Παράγωγα 8.204
Αποθεματικό αντιστάθμισης 8.204

Την 31.03.2007 δεν υπάρχει πληρωμή διότι:

Η Α λαμβάνει $10.000.000 \times 1,625\% (6.5/4) = 162.500$

Η Α πληρώνει $10.000.000 \times 1,625\% (6.5/4) = \underline{162.500}$
0

30.06.2007

Τόκοι δανείων 176.250
Διαθέσιμα 176.250

$10.000.000 \times (6,3+0,75)\% \times 3/2$

30.06.2007 Υπάρχει πληρωμή

Η Α πληρώνει $10.000.000 \times 6.5\%/4 = 162.500$

Η Α λαμβάνει $10.000.000 \times 6.55\%/4 = \underline{163.750}$
1.250

Διαθέσιμα 1.250
Τόκοι-έσοδα 1.250

30.06.2007

Παράγωγα 27.177
Αποθεματικό αντιστάθμισης 27.177
 $27.177 = 35.381 - 8.204$

30.09.2007

Τόκοι δανείων 181.250
Διαθέσιμα 181.250

$10.000.000 \times (6,5+0,75)\%/4$

30.09.2007. Υπάρχει πληρωμή διότι:

Η Α πληρώνει $10.000.000 \times 6,5\%/4 = 162.500$

Η Α λαμβάνει $10.000.000 \times 6,75\%/4 = \underline{168.750}$
6.250

Διαθέσιμα 6.250
Τόκοι-έσοδα 6.250

30.09.2007

Παράγωγα 23.967
Αποθεματικό αντιστάθμισης 23.967

31.12.2007

Τόκοι δανείων 187.500
Διαθέσιμα 187.500

$10.000.000 \times (6,75+0,75)\%/4$

31.12.2007. Υπάρχει πληρωμή διότι:

Η Α πληρώνει $10.000.000 \times 6,5\%/4 = 162.500$

Η Α λαμβάνει $10.000.000 \times 7\%/4 = \underline{175.000}$
12.500

Διαθέσιμα 12.500

Τόκοι-έσοδα		12.500	
31.12.2007			
Αποθεματικό αντιστάθμισης	25.797		
Παράγωγα		25.797	
59.348-33.551			
31.03.2008			
Τόκοι δανείων	183.750		
Διαθέσιμα		183.750	
10.000.000x(6,60+0,75)%/4			
31.03.2008. Υπάρχει πληρωμή διότι:			
Η Α πληρώνει	10.000.000x6,5%/4	= 162.500	
Η Α λαμβάνει	10.000.000x6,85%/4	= <u>171.250</u>	
		<u>8.750</u>	
Διαθέσιμα	8.750		
Τόκοι-έσοδα		8.750	
31.03.2008			
Αποθεματικό αντιστάθμισης	19.040		
Παράγωγα		19.040	
19.040=33.551-14.511			
30.06.2008			
Τόκοι δανείων	180.000		
Διαθέσιμα		180.000	
10.000.000x(6,45+0,75)%/4			
30.06.2008. Υπάρχει πληρωμή διότι:			
Η Α πληρώνει	10.000.000x6,5%/4	= 162.500	
Η Α λαμβάνει	10.000.000x6,7%/4	= <u>167.500</u>	
		<u>5.000</u>	
Διαθέσιμα	5.000		
Τόκοι-έσοδα		5.000	
30.06.2008			
Παράγωγα	7.415		
Αποθεματικό αντιστάθμισης		7.415	
7.415=21.926-14.511			
30.09.2008			
Τόκοι δανείων	186.250		
Διαθέσιμα		186.250	
10.000.000x(6,7+0,75)%/4			
30.09.2008 Υπάρχει πληρωμή διότι:			
Η Α πληρώνει	10.000.000x6,5%/4	= 162.500	
Η Α λαμβάνει	10.000.000x6,95%/4	= <u>173.750</u>	
		<u>11.250</u>	
Διαθέσιμα	11.250		
Τόκοι-έσοδα		11.250	

30.09.2008

Αποθεματικό αντιστάθμισης	5.962	
Παράγωγα		5.962
5.962=15.964-21.926		

31.12.2008

Τόκοι δανείων	191.250	
Διαθέσιμα		191.250
10.000.000x(6,90+0,75)%/4		

31.12.2008 Υπάρχει πληρωμή διότι:

Η Α πληρώνει	10.000.000x6,5%/4	= 162.500
Η Α λαμβάνει	10.000.000x7,15%/4	=178.750
		<u>16.250</u>

Διαθέσιμα	16.250	
Τόκοι-έσοδα		16.250

31.12.2008

Αποθεματικό αντιστάθμισης	15.964	
Παράγωγα		15.964

5.3.3 Αντιστάθμιση επένδυσης σε εταιρεία του εξωτερικού

Κατά κανόνα ακολουθείται το Δ.Λ.Π. 21, όμως το ποσό που εμπίπτει μέσα στο αποδεκτό εύρος αποτελεσματικότητας μεταφέρεται στην καθαρή θέση ενώ κάθε υπέρβαση αυτού μεταφέρεται στα αποτελέσματα.

Παράδειγμα I

Η εταιρεία X αγοράζει την εταιρεία Ψ με έδρα στις ΗΠΑ. Η επένδυση της X έρχεται σε 3.000.000,00€ και καταχωρήθηκε στα βιβλία της εταιρείας. Για την αντιστάθμιση του κινδύνου ζημιάς από μεταβολή της συναλλαγματικής ισοτιμίας η X σύναψε μακροπρόθεσμο δάνειο ύψους 3.000.000,00\$. συνεπώς κάθε μεταβολή της ισοτιμίας θα συμψηφίζεται αφού υπάρχει παράλληλη απαίτηση και υποχρέωση σε ξένο νόμισμα (USD).

5.3.4 Σύγκριση με τα Ε.Λ.Π.

Σύμφωνα με την γνωμοδότηση Νο 268, 2272 & 2274/1996 του ΕΣΥΛ :

- Το τεκμαρτό ποσό της σύμβασης καταχωρείται σε λογαριασμούς τάξεως
- Το αποτέλεσμα από την πράξη hedging καταχωρείται εξ ολοκλήρου στα αποτελέσματα της χρήσεως

Παρατηρούμε ότι σε αντίθεση με τα ΔΛΠ δεν προβλέπεται καμία διάκριση στον λογιστικό χειρισμό ανάλογα με τον τύπο της πράξης αντιστάθμισης, (π.χ. αντιστάθμιση για ταμιακές ροές αντιστάθμιση μείωσης εύλογης αξίας). Επίσης δεν προβλέπονται κριτήρια αναγνώρισης αντισταθμιστικών εργαλείων και διαχωρισμού τους από τα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα.

РАНЕКЪТЪМО ПЕРПАА

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΠΑΡΑΓΩΓΑ-ΙΣΧΥΟΥΣΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

6.1 ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΚΕΡΔΟΥΣ Ή ΖΗΜΙΑΣ ΠΟΥ ΠΡΟΚΥΠΤΕΙ ΑΠΟ ΠΡΑΞΕΙΣ ΕΠΙ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ.

Α) Το εισόδημα που αποκτάται κάθε οικονομικό έτος από συμβάσεις ή πράξεις επί παραγώγων χρηματοοικονομικών προϊόντων, εφόσον ο δικαιούχος του εισοδήματος είναι κάτοικος Ελλάδας και δεν είναι επιτηδευματίας που τηρεί βιβλία τρίτης κατηγορίας του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων ή εταιρεία επενδύσεων χαρτοφυλακίου ή αμοιβαίο κεφάλαιο του ν. 1969/1991 θεωρείται εισόδημα από κινητές αξίες. (άρθρο 24 παρ. 1 περ. η του ν. 2238/94)

Στα παραπάνω εισοδήματα (της περίπτωσης η' της παρ. 1 του άρθρου 24 του ν. 2238/94) ενεργείται παρακράτηση φόρου με συντελεστή 15%. Με την παρακράτηση του φόρου αυτού εξαντλείται η φορολογική υποχρέωση για τα εισοδήματα αυτά. (παρ. 3 του άρθρου 54 του Ν. 2238/94)

Ως χρόνος απόκτησης του εισοδήματος από τις ανωτέρω πράξεις παραγώγων χρηματοοικονομικών προϊόντων θεωρείται, για φορολογικούς λόγους η ημερομηνία λήξης της σύμβασης (άρθρο 26 παρ. 8 του ν. 2238/94).

Β) Για τους επιτηδευματίες που τηρούν βιβλία τρίτης κατηγορίας του Κ.Β.Σ. οι αποδόσεις από συμβάσεις ή πράξεις επί παραγώγων χρηματοοικονομικών προϊόντων θεωρούνται ως εισόδημα από εμπορικές επιχειρήσεις (άρθρο 28 παρ. 3 περ. θ του Ν. 2238/94)

Για εισοδήματα που αποκτώνται από 1.1.2007 και μετά η φορολογική μεταχείριση του κέρδους ή ζημίας που προκύπτει από πράξεις επί παραγώγων χρηματιστηριακών προϊόντων, ρυθμίζεται με το άρθρο 38§5 και 6 του Κώδικα Φορολογίας εισοδήματος (Κ.Φ.Σ., Ν2238/94). Η φορολογική μεταχείριση του κέρδους ή ζημίας που προκύπτει από πράξεις επί παραγώγων χρηματοοικονομικών προϊόντων τα οποία διαπραγματεύονται στην αγορά παραγώγων του Χρηματιστηρίου Αθηνών ή σε αλλοδαπό χρηματιστήριο παραγώγων ή σε άλλη οργανωμένη αγορά κατά τρόπο ανάλογο με αυτόν που ισχύει και στις περιπτώσεις πώλησης μετοχών εισηγμένων σε χρηματιστήριο.

Τα κεφαλαιακά κέρδη που αποκτούν ατομικές επιχειρήσεις, ομόρρυθμες εταιρείες, ετερόρρυθμες εταιρείες, κοινοπραξίες και τα λοιπά πρόσωπα που αναφέρονται στο άρθρο 2§4 του ΚΦΣ από συναλλαγές σε παράγωγα προϊόντα απαλλάσσονται από το φόρο εισοδήματος με την προϋπόθεση ότι οι υπόχρεοι τηρούν βιβλία Γ' κατηγορίας του Κ.Β.Σ. και ότι τα κέρδη εμφανίζονται σε λογαριασμό ειδικού αποθεματικού με προορισμό το συμψηφισμό ζημιών που τυχόν θα προκύψουν στο μέλλον από την ίδια αιτία.

Αν σε μία διαχειριστική περίοδο προκύψει ζημία από πώληση παραγώγων προϊόντων, το τυχόν υπόλοιπο της ζημίας, που απομένει μετά το συμψηφισμό με τα

εμφανιζόμενα στο ειδικό αποθεματικό κέρδη ή ολόκληρο το ποσό της ζημίας, αν δεν υφίσταται ειδικός λογαριασμός αποθεματικού, μεταφέρεται σε ειδικό λογαριασμό και δεν εκπίπτει από τα ακαθάριστα έσοδα της επιχείρησης. Το ποσό αυτό συμψηφίζεται με κέρδη που τυχόν θα προκύψουν στο μέλλον από πώληση παραγώγων προϊόντων. Τονίζεται ότι τα αφορολόγητα αυτά αποθεματικά που σχηματίζονται και εμφανίζονται υποχρεωτικά στα βιβλία, **σε περίπτωση διανομής αυτών ή διάλυσης της επιχείρησης**, τα κέρδη αυτά φορολογούνται σύμφωνα με τις ισχύουσες γενικές διατάξεις.

Δεδομένου ότι στο λογαριασμό ειδικού αποθεματικού συμψηφίζονται τα κέρδη από την πώληση παραγώγων με τις ζημιές που θα προκύψουν στο μέλλον από την ίδια αιτία συνάγεται, ότι τα κέρδη από πώληση παραγώγων δεν συμψηφίζονται με ζημιές από πώληση εισηγμένων μετοχών και για τον ίδιο λόγο τα κέρδη από πώληση εισηγμένων μετοχών δεν συμψηφίζονται με ζημιές από πώληση παραγώγων.

Επισημαίνεται, ότι όλα τα παραπάνω ισχύουν μόνο για κέρδη ή ζημιές παραγώγων προϊόντων που διαπραγματεύονται στο χρηματιστήριο Αθηνών αλλά και όταν διαπραγματεύονται σε αλλοδαπό χρηματιστήριο παραγώγων και σε κάθε άλλη οργανωμένη αγορά.

Όλα τα παραπάνω έχουν εφαρμογή και επί ανωνύμων εταιρειών, Ε.Π.Ε. και λοιπών προσώπων του άρθρου 101 του Κ.Φ.Ε. βάσει των διατάξεων της παραγράφου 11 του άρθρου 105 του Κ.Φ.Ε.

Αντίθετα αν δικαιούχος του εισοδήματος είναι φυσικό πρόσωπο ή επιχείρηση που τηρεί βιβλία Α' ή Β' κατηγορία του Κ.Β.Σ., απαλλάσσεται παντελώς της φορολογίας, όπως αυτό συμβαίνει και με την υπεραξία που προκύπτει από την πώληση μετοχών εισηγμένων σε Χρηματιστήριο, ημεδαπό ή αλλοδαπό. (Σχετ. Εγκύκλιος Υπ. Οικονομικών 10271787/10254/Β0012/ΠΟΛ. 1052/15.3.2007).

Γ) Τέλος το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Ν.Σ.Κ.) γνωμοδότησε κατά πλειοψηφία ότι η μεταβίβαση μετοχών κατά την εκκαθάριση των συμβολαίων μελλοντικής εκπλήρωσης, που συνήφθησαν στα πλαίσια της λειτουργίας του Χρηματιστηρίου Παραγώγων Αθηνών, δεν υπόκειται στο φόρο, του 0,15%, που επιβάλλεται δυνάμει της διάταξης του άρθρου 9§2 εδ. 1 του ν. 2579/98ως ισχύει (ΕΓΚ.πολ. 1183/20.6.2002)

Ακόμη **καταργήθηκε από 1.1.2007**, με το άρθρο 15§5 του ν.3522/2006, ο φόρος εισοδήματος 0,3% που είχε επιβληθεί στις εταιρείες επενδύσεων χαρτοφυλακίου και στα αμοιβαία κεφάλαια στις αποδόσεις που προκύπτουν από συμβάσεις ή πράξεις επί παραγώγων χρηματοοικονομικών προϊόντων, όπως αυτά ορίζονται στην περ. η' της παρ. 1 του άρθρου 24 του ν. 2238/94.

6.2 ΙΣΧΥΟΥΣΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ (ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 2238/94 Κύρωση του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος. (ΦΕΚ Α'151))

6.2.1 Εισόδημα από κινητές αξίες

Άρθρο 24

Εισόδημα και απόκτησή του

1. Εισόδημα από κινητές αξίες είναι αυτό που αποκτάται κάθε οικονομικό έτος από κάθε δικαιούχο κινητών αξιών, το οποίο προκύπτει:

.....

"η) Από συμβάσεις ή πράξεις επί παραγώγων χρηματοοικονομικών προϊόντων, εφόσον ο δικαιούχος του εισοδήματος είναι κάτοικος Ελλάδας και δεν είναι επιτηδευματίας που τηρεί βιβλία τρίτης κατηγορίας του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων ή εταιρία επενδύσεων χαρτοφυλακίου ή αμοιβαίο κεφάλαιο του ν. 1969/1991.

Ως παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα νοούνται τα χρηματοοικονομικά μέσα που ορίζονται στις υποπεριπτώσεις γγ έως και ζζ της περίπτωσης α της παραγράφου 1 και στην παράγραφο 20 του άρθρου 2 του ν. 2396/1996 (ΦΕΚ 73 Α), καθώς και αυτά που καθορίζονται με πράξεις του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος".

"Για τους σκοπούς της περίπτωσης αυτής, ως παράγωγο χρηματοοικονομικό προϊόν θεωρείται και κάθε σύμβαση SWAP επί συναλλάγματος, ανεξάρτητα από το χρόνο σύναψής της, ως ενιαίας ή ως σύνολο επί μέρους συμβάσεων."

*** Η περ.η` προστέθηκε με την παρ.1 άρθρ.16α Ν.2459/1997 το δε τελευταίο εδάφιο αυτής προστέθηκε με το άρθρο 34 Ν.2523/1997 (ΦΕΚ Α 179/11-9-1997).

2. Όταν εισοδήματα του παρόντος άρθρου υπόκεινται σε φορολογία και περαιτέρω ορίζεται ότι αυτά θα καταβάλλονται, ελεύθερα φόρου στο δικαιούχο, ως εισόδημα υποκείμενο σε φορολογία είναι το ποσό, από το οποίο, αφαιρούμενου του αναλογούντος σε αυτό φόρου, προκύπτει το καταβαλλόμενο στο δικαιούχο ποσό.

6.2.2 Χρόνος απόκτησης εισοδήματος

Άρθρο 26

Χρόνος απόκτησης του εισοδήματος

Χρόνος απόκτησης του εισοδήματος από κινητές αξίες θεωρείται:

.....

"8. Για τα εισοδήματα που αναφέρονται στην περίπτωση της παραγράφου 1 του άρθρου 24, ο χρόνος λήξης της σύμβασης. Κάθε ανανέωση ή παράταση της σύμβασης θεωρείται για την εφαρμογή της διάταξης αυτής ως νέα σύμβαση".

*** Η παρ.8 προστέθηκε με την παρ.2 άρθρ.16α Ν.2459/1997.

6.2.3 Παρακράτηση φόρου από κινητές αξίες

Άρθρο 54

Παρακράτηση φόρου στο εισόδημα από κινητές αξίες

"3. Στα εισοδήματα της περίπτωσης η της παραγράφου 1 του άρθρου 24

ενεργείται παρακράτηση φόρου με συντελεστή δεκαπέντε τοις εκατό (15%). Με την παρακράτηση του φόρου αυτού εξαντλείται η φορολογική υποχρέωση για το εισοδήματα αυτά".

*** Οι παράγραφοι 3, 4 και 5 αναριθμήθηκαν σε 4,5 και 6 αντίστοιχα και η άνω νέα παράγραφος 3 προστέθηκε με την παρ.3 άρθρ.16α Ν.2459/1997 .

5. Η παρακράτηση φόρου ενεργείται:

.....

"στ. Για τα εισοδήματα της περίπτωσης η της παραγράφου 1 του άρθρου 24, κατά το χρόνο λήξης εκάστης σύμβασης ή κατά την καταβολή τους εφόσον αυτό συμφωνείται να γίνει πριν από το χρόνο λήξης της σύμβασης".
"Για τα πιο πάνω εισοδήματα που προέρχονται από την αλλοδαπή, η παρακράτηση φόρου ενεργείται από το ημεδαπό πιστωτικό ίδρυμα κατά την καταβολή ή την πίστωση του λογαριασμού του δικαιούχου. Οι διατάξεις του προηγούμενου εδαφίου έχουν εφαρμογή και όταν τα έσοδα από τα χρηματοοικονομικά παράγωγα επανεπενδύονται ή παραμένουν στο εξωτερικό."

*** Η νέα περ. στ´ προστέθηκε με το άρθρο 16α Ν.2459/1997

*** Τα δύο τελευταία εδάφια της περ.στ` προστέθηκαν με το άρθρο 27 παρ1 Ν.3634/2008, ΦΕΚ Α 9/29.1.2008. Ισχύς από την 1η Ιανουαρίου 2008.

6. Υπόχρεος σε παρακράτηση φόρου ορίζεται:

.....

"δ. Για τα εισοδήματα της περίπτωσης στ της προηγούμενης παραγράφου, το πρόσωπο που τα καταβάλλει".
Όταν τα εισοδήματα αυτά προέρχονται από την αλλοδαπή, η παρακράτηση ενεργείται από το ημεδαπό πιστωτικό ίδρυμα, ανεξάρτητα αν έχει μεσολαβήσει ή όχι, για τη σύναψη της σύμβασης μεταξύ του δικαιούχου του εισοδήματος και του αλλοδαπού οργανισμού."

*** Η περ.δ` προστέθηκε με την παρ.5 αρθρ.16 Ν.2459/1997
το δε τελευταίο εδάφιο αυτής προστέθηκε με το άρθρο 27 παρ.2 Ν.3634/2008, ΦΕΚ Α 9/29.1.2008 και ισχύει από την 1η Ιανουαρίου 2008,

6.2.4 Εισόδημα από Εμπορικές Επιχειρήσεις

Άρθρο 28

Έννοια και απόκτηση του εισοδήματος

.....

3. Θεωρείται ως εισόδημα από εμπορικές επιχειρήσεις:

"θ. Οι αποδόσεις από συμβάσεις ή πράξεις επί παραγώγων χρηματοοικονομικών προϊόντων που πραγματοποιούν επιτηδευματίες που τηρούν βιβλία τρίτης κατηγορίας του Κ.Β.Σ. Ως παράγωγα χρηματοοικονομικά

προϊόντα νοούνται τα χρηματοοικονομικά μέσα που αναφέρονται στην περίπτωση η της παραγράφου 1 του άρθρου 24".

*** Η περ.θ` προστέθηκε με την παρ.7 άρθρ.16α Ν.2459/1997.

6.2.5 Εισόδημα από διάθεση και αποτίμηση χρεογράφων και παραγώγων

Άρθρο 38

Εισόδημα από διάθεση και αποτίμηση χρεογράφων και παραγώγων

*** Ο τίτλος του άρθρου 38 αντικαταστάθηκε ως άνω με την παρ.1 άρθρου 7 Ν.3522/2006, ΦΕΚ Α 276/22.12.2006.

.....
"5. Τα κεφαλαιακά κέρδη που αποκτούν ατομικές επιχειρήσεις και υπόχρεοι που αναφέρονται στην παράγραφο 4 του άρθρου 2 και οι οποίοι τηρούν βιβλία τρίτης κατηγορίας του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων από συναλλαγές σε παράγωγα προϊόντα των υποπεριπτώσεων γγ' έως ζζ' της περίπτωσης α' της παραγράφου 1 του άρθρου 2 του ν. 2396/1996 (ΦΕΚ 73 Α') και της περίπτωσης α' της παραγράφου 1 του άρθρου 54 του ν. 3371/2005 (ΦΕΚ 178 Α') που διαπραγματεύονται στην αγορά παραγώγων του Χρηματιστηρίου Αθηνών ή σε αλλοδαπό χρηματιστήριο παραγώγων ή σε άλλη οργανωμένη αγορά, απαλλάσσονται από το φόρο εισοδήματος. Η απαλλαγή παρέχεται με την προϋπόθεση ότι τα κέρδη εμφανίζονται σε λογαριασμό ειδικού αποθεματικού με προορισμό το συμψηφισμό ζημιών που τυχόν θα προκύψουν στο μέλλον από την ίδια αιτία. Σε περίπτωση διανομής ή διάλυσης της επιχείρησης, τα κέρδη αυτά φορολογούνται σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.

6. Τα κεφαλαιακά κέρδη που αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο και τα οποία αποκτώνται από φυσικά πρόσωπα ή ατομικές επιχειρήσεις και υπόχρεους της παραγράφου 4 του άρθρου 2, εκτός της περίπτωσης που προβλέπεται στην ίδια παράγραφο, απαλλάσσονται από το φόρο εισοδήματος."

*** Οι παρ.5 και 6 προστέθηκαν με την παρ.1 άρθρου 7 Ν.3522/2006, ΦΕΚ Α 276/22.12.2006. Εφαρμογή για κέρδη που προκύπτουν από τις διαχειριστικές περιόδους που αρχίζουν από την 1η Ιανουαρίου 2007 και μετά.

6.2.6 Προσδιορισμός ακαθάριστου και καθαρού εισοδήματος νομικών προσώπων

Άρθρο 105

Προσδιορισμός ακαθάριστου και καθαρού εισοδήματος νομικών προσώπων

1. Ως ακαθάριστα έσοδα των νομικών προσώπων της παρ. 1 του άρθρου 101 λαμβάνονται:

α) το τίμημα των οριστικών πωλήσεων που έχουν πραγματοποιηθεί, καθώς και οι αμοιβές από παροχή υπηρεσιών που έχουν αποκτηθεί.

β) Το εισόδημα από ακίνητα, από κινητές αξίες, από συμμετοχή σε άλλες

εμπορικές επιχειρήσεις, από γεωργικές επιχειρήσεις, όπως αυτό προκύπτει από τις διατάξεις των άρθρων 13 παράγραφος 1, 20, 21, 22, 24, 25, 28 παράγραφοι 1, 2 και 3, 30, 37, 40, 41, καθώς και κάθε εισόδημα από οποιαδήποτε άλλη πηγή σύμφωνα με τη διάταξη της παρ. 3 του άρθρου 48.

...
11. Οι διατάξεις των άρθρων 4 παράγραφοι 3,4 και 7,32,34 με την επιφύλαξη των διατάξεων της παραγράφου 12 του άρθρου αυτού, 35,36 και 38 εφαρμόζονται αναλόγως και για τα νομικά πρόσωπα της παραγράφου 1 του άρθρου 101.

*** Η παράγραφος 11 τέθηκε όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 3 του άρθρου 11 του Ν. 3296/2004 (ΦΕΚ ' 253) και ισχύει σύμφωνα με την περιπτ. ι' του άρθρου 33 του ίδιου νόμου από 14.12.2004

...
«15. Τα έσοδα και τα έξοδα των εταιρειών που εφαρμόζουν τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, που προκύπτουν κατά την αρχική αναγνώριση των χρηματοοικονομικών μέσων, κατανέμονται ανάλογα με τη χρονική διάρκεια των αντίστοιχων μέσων, σύμφωνα και με τα οριζόμενα από τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα. Ως χρηματοοικονομικά μέσα νοούνται τα οριζόμενα από τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα,

όπως αυτά υιοθετούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση κατ' εφαρμογή του Κανονισμού 1606/2002, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.

16. Για την εξεύρεση του συνολικού καθαρού φορολογητέου εισοδήματος των εταιρειών που είτε υποχρεωτικά είτε προαιρετικά εφαρμόζουν τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα που υιοθετούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως προβλέπεται από τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθμ. 1606/2002 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 19ης Ιουλίου 2002, που δημοσιεύθηκε στην

Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (L 243) και των Κανονισμών που εκδίδονται από την Επιτροπή (Commission), κατ' εξουσιοδότηση των άρθρων 3 και

6 του Κανονισμού αυτού, εφαρμόζονται τα εξής:

(α) Στην περίπτωση των εταιρειών που τηρούν τα βιβλία τους σύμφωνα με τους κανόνες της ισχύουσας φορολογικής νομοθεσίας, τα κέρδη (ή ζημίες) της εταιρείας προκύπτουν αποκλειστικά από τα τηρούμενα βιβλία με βάση τους ισχύοντες κανόνες της φορολογικής νομοθεσίας.

Τα κέρδη (ή ζημίες) της εταιρείας που προκύπτουν από τις Οικονομικές Καταστάσεις με βάση τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα δεν λαμβάνονται υπόψη για τους σκοπούς φορολογίας.

(β) Στην περίπτωση των εταιρειών που τηρούν τα βιβλία τους σύμφωνα με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα που υιοθετούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, τα κέρδη (ή ζημίες) της εταιρείας προκύπτουν αποκλειστικά από τον Πίνακα Φορολογικών Αποτελεσμάτων Χρήσης της παραγράφου 7 του άρθρου 7 του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων.»

*** Οι νέες παρ. 15 και 16 προστέθηκαν με την παρ.2 άρθρ.13 Ν.3301/2004, ΦΕΚ Α 263/23.12.2004.

6.3. ΝΟΜΟΣ 2190/1920 ΠΕΡΙ ΑΝΩΝΥΜΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ (Όπως ισχύει)

6.3.1 "Άρθρο 43γ"

Αποτίμηση των χρηματοοικονομικών μέσων στην εύλογη αξία

*** Το άρθρο 43γ προστέθηκε με το άρθρο 2 του Ν.3460/2006 (ΦΕΚ Α 105/2006)

"1. Τα χρηματοοικονομικά μέσα, συμπεριλαμβανομένων των παραγώγων χρηματοοικονομικών προϊόντων, αποτιμώνται: είτε α) σύμφωνα με τον κανόνα της εύλογης αξίας είτε β) στη χαμηλότερη αξία μεταξύ της αξίας κτήσεως και της εύλογης αξίας, όπως αυτή ορίζεται παρακάτω στην παράγραφο 4. Για την αποτίμηση των χρηματοοικονομικών μέσων που αναφέρονται στην παράγραφο 6 του άρθρου 43, η επιχείρηση μπορεί να χρησιμοποιεί κατ' επιλογή της: είτε α) τον κανόνα της εύλογης αξίας όπως περιγράφεται παρακάτω στην παράγραφο 4 είτε β) τους κανόνες που περιγράφονται στην παράγραφο 6 του άρθρου 43. Η μέθοδος αποτίμησης που επιλέγεται από την επιχείρηση θα πρέπει να εφαρμόζεται για όλα τα χρηματοοικονομικά μέσα και να ακολουθείται παγίως.

2. Για τους σκοπούς του παρόντος νόμου ισχύουν οι παρακάτω ορισμοί:

α) Ως χρηματοοικονομικό μέσο, χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο και χρηματοοικονομική υποχρέωση νοούνται τα αντίστοιχα στοιχεία όπως ορίζονται στην παράγραφο 11 του Διεθνούς Λογιστικού Προτύπου 32 που υιοθετήθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση με τον Κανονισμό (ΕΕ) 2237/2004 της Επιτροπής της 29ης Δεκεμβρίου 2004 (L. 393/31.12.2004).

β) Ως παράγωγο μέσο νοείται το μέσο που ορίζεται στην παράγραφο 9 του Διεθνούς Λογιστικού Προτύπου 39 που υιοθετήθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση με τον Κανονισμό (ΕΕ) 2086/2004 της Επιτροπής της 19ης Νοεμβρίου 2004 (L. 363/19.12.2004).

3. Οι συμβάσεις επί εμπορευμάτων που παρέχουν στα συμβαλλόμενα μέρη το δικαίωμα διακανονισμού με μετρητά ή με άλλο χρηματοοικονομικό μέσο θεωρούνται παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα, εκτός εάν συντρέχουν σωρευτικά οι παρακάτω προϋποθέσεις:

α) έχουν συναφθεί για να καλύψουν και εξακολουθούν να καλύπτουν τις ανάγκες της επιχείρησης σε σχέση με μία προβλεπόμενη αγορά, πώληση ή χρήση,

β) καταρτίστηκαν εξαρχής προς το σκοπό αυτόν και

γ) αναμένεται να διακανονισθούν με την παράδοση των εμπορευμάτων.

4. Η εύλογη αξία καθορίζεται σύμφωνα με τις παρακάτω μεθόδους:

α) Την τρέχουσα αξία, για τα χρηματοοικονομικά μέσα για τα οποία υφίσταται αξιόπιστη αγορά. Εάν η τρέχουσα αξία ενός χρηματοοικονομικού μέσου δεν είναι άμεσα προσδιορίσιμη, αλλά μπορεί να προσδιοριστεί για τα επιμέρους στοιχεία του ή για κάποιο παρόμοιο μέσο, η τρέχουσα αξία είναι δυνατόν να προκύψει από την αξία των επιμέρους στοιχείων του ή του παρόμοιου σε αυτό μέσου.

β) Την αξία που προκύπτει από γενικής αποδοχής υποδείγματα και τεχνικές αποτίμησης, για τα μέσα για τα οποία δεν υφίσταται αξιόπιστη αγορά. Τα εν λόγω υποδείγματα και τεχνικές αποτίμησης πρέπει να εξασφαλίζουν μία λογική προσέγγιση της τρέχουσας αξίας.

Τα χρηματοοικονομικά μέσα που δεν μπορούν να αποτιμηθούν αξιόπιστα με κάποια από τις παραπάνω δύο μεθόδους αποτιμώνται σύμφωνα με τους κανόνες της παραγράφου 6 του άρθρου 43.

5. Τα χρηματοοικονομικά μέσα που περιλαμβάνονται στο παθητικό αποτιμώνται στην εύλογη αξία εφόσον:

- α) ανήκουν σε χαρτοφυλάκιο συναλλαγών ή
- β) είναι παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα.

6. Δεν αποτιμώνται στην εύλογη αξία τα εξής χρηματοοικονομικά μέσα:

- α) μη παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα που διατηρούνται μέχρι τη λήξη τους,
- β) χορηγούμενα δάνεια και απαιτήσεις που έχει η επιχείρηση και εφόσον δεν προορίζονται για διαπραγμάτευση και
- γ) συμμετοχές σε θυγατρικές, συγγενείς επιχειρήσεις και κοινοπραξίες, μετοχικοί τίτλοι που εκδίδονται από την ίδια την επιχείρηση, συμβάσεις για ενδεχόμενη αντιπαροχή στο πλαίσιο σύμπραξης επιχειρήσεων, καθώς και άλλα χρηματοοικονομικά μέσα με τέτοια ειδικά χαρακτηριστικά, που σύμφωνα με τα γενικώς ισχύοντα πρέπει να τυγχάνουν διαφορετικής λογιστικής μεταχείρισης από τα λοιπά χρηματοοικονομικά μέσα.

7. Η αρχική καταχώριση των χρηματοοικονομικών μέσων γίνεται με βάση το κόστος κτήσης τους κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο 6 στοιχείο γ' του άρθρου 43.

8. Με την επιφύλαξη του στοιχείου γ' της παραγράφου 1 του άρθρου 43, όταν ένα χρηματοπιστωτικό μέσο αποτιμάται με τον κανόνα της εύλογης αξίας, η μεταβολή της αξίας του πρέπει να καταχωρίζεται απευθείας στο λογαριασμό αποτελεσμάτων χρήσεως. Κατ' εξαίρεση, η μεταβολή της αξίας καταχωρίζεται απευθείας σε αποθεματικό της καθαρής θέσης, όταν:

- α) το μέσο αυτό λογίζεται ως μέσο αντιστάθμισης δυνάμει λογιστικού συστήματος αντιστάθμισης που επιτρέπει να μην εμφανίζονται στο λογαριασμό αποτελεσμάτων ορισμένες ή όλες οι μεταβολές της αξίας ή
- β) η μεταβολή της αξίας συνδέεται με συναλλαγματική διαφορά που προκύπτει από κάποιο νομισματικό στοιχείο το οποίο αποτελεί μέρος της καθαρής επένδυσης της επιχείρησης σε αλλοδαπή επιχείρηση
- γ) η μεταβολή της αξίας προκύπτει από διαθέσιμο προς πώληση χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού, πλην των παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων.

Το αποθεματικό εύλογης αξίας αναπροσαρμόζεται εφόσον τα ποσά που περιλαμβάνει δεν θεωρούνται, πλέον, απαραίτητα για την εφαρμογή των διατάξεων της παρούσας παραγράφου.

9. Τα προσδιορισμένα ως μέσα αντιστάθμισης χρηματοοικονομικά μέσα αποτιμώνται στην εύλογη αξία τους.

Ως μέσα αντιστάθμισης προσδιορίζονται κυρίως τα παράγωγα. Στην περίπτωση που ένα μέσο αντιστάθμισης δεν είναι παράγωγο, μπορεί να αντισταθμίσει μόνο συναλλαγματικούς κινδύνους. Στην έννοια της αντιστάθμισης περιλαμβάνονται

τόσο η αντιστάθμιση εύλογης αξίας, όσο και η αντιστάθμιση ταμειακών ροών. Στην αντιστάθμιση εύλογης αξίας, αντισταθμίζεται η έκθεση στη μεταβολή της εύλογης αξίας ενός καταχωρημένου περιουσιακού στοιχείου ή υποχρέωσης ή διαπιστωμένου μέρους αυτών, που οφείλεται σε συγκεκριμένο κίνδυνο και επηρεάζει το απεικονιζόμενο αποτέλεσμα. Κέρδη και ζημίες από την αποτίμηση στην εύλογη αξία, του αντισταθμιζόντος και του αντισταθμισμένου στοιχείου, σε αυτού του είδους την αντιστάθμιση, καταχωρίζονται στα αποτελέσματα. Στην αντιστάθμιση ταμειακών ροών αντισταθμίζεται η έκθεση στη μεταβλητότητα των ταμειακών ροών που οφείλεται σε συγκεκριμένο κίνδυνο, ο οποίος συνδέεται με καταχωρημένο περιουσιακό στοιχείο, υποχρέωση ή προβλεπόμενη συναλλαγή και η οποία επηρεάζει το απεικονιζόμενο κέρδος ή ζημία. Το κέρδος από την αποτίμηση στην εύλογη αξία του αντισταθμιζόντος μέσου, στην περίπτωση αυτή, κατά το μέρος που προσδιορίζεται ως αποτελεσματική αντιστάθμιση καταχωρίζεται, απευθείας, σε αποθεματικό των ιδίων κεφαλαίων και κατά το μέρος που αφορά μη αποτελεσματική αντιστάθμιση, καταχωρίζεται στα αποτελέσματα. Η διαδικασία αυτή εφαρμόζεται καθ' όλη τη διάρκεια της αντιστάθμισης. Αν αντισταθμίζεται μία προβλεπόμενη συναλλαγή η οποία συνεπάγεται την καταχώριση περιουσιακού στοιχείου ή υποχρέωσης, το τυχόν αποθεματικό από την αποτίμηση του αντισταθμιζόντος μέσου, που έχει, ήδη, καταχωρισθεί απευθείας στα ίδια κεφάλαια, λαμβάνεται υπόψη κατά το χρόνο της καταχώρισης του περιουσιακού στοιχείου ή της υποχρέωσης για τον προσδιορισμό της λογιστικής αξίας αυτών.

Για σκοπούς αντιστάθμισης, γενικώς, και προκειμένου να έχουν εφαρμογή τα παραπάνω, μία αντιστάθμιση θεωρείται αποτελεσματική, όταν οι μεταβολές στην εύλογη αξία ή στις ταμειακές ροές του αντισταθμισμένου μέσου συμψηφίζονται από το αντισταθμιζόν μέσο σε ποσοστό από 80% έως 125%.

10. Όλα τα χρηματοοικονομικά μέσα που κατά την αρχική τους καταχώριση είναι εκφρασμένα σε ξένο νόμισμα μετατρέπονται στο νόμισμα τήρησης των βιβλίων, με την εφαρμογή στο ποσό του ξένου νομίσματος της ισοτιμίας μεταξύ του τηρούμενου και του ξένου νομίσματος κατά την ημερομηνία της συναλλαγής. Με την επιφύλαξη της παραγράφου 3γ του άρθρου 43, κατά τη μεταγενέστερη αποτίμηση, όλα τα εκφρασμένα σε ξένο νόμισμα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις μετατρέπονται στο νόμισμα τήρησης των βιβλίων, με τις ισοτιμίες κλεισίματος της ημερομηνίας των οικονομικών καταστάσεων.

Όλες οι προκύπτουσες συναλλαγματικές διαφορές καταχωρίζονται στα αποτελέσματα. Εξαιρέση από τη ρύθμιση της παρούσας παραγράφου αποτελούν:

α) τα εκφρασμένα σε ξένο νόμισμα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που αποτιμώνται στο κόστος κτήσεως, τα οποία εμφανίζονται με τις ισοτιμίες που υπήρχαν κατά την ημερομηνία κτήσεώς τους,

β) οι συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν από μετατροπή νομισματικού στοιχείου, το οποίο αποτελεί μέρος της καθαρής επένδυσης σε οικονομική μονάδα του εξωτερικού και οι οποίες καταχωρίζονται σε λογαριασμό αποθεματικού των ιδίων κεφαλαίων μέχρι την πώληση της οικονομικής μονάδας, χρόνο κατά τον οποίο μεταφέρονται στα αποτελέσματα,

γ) οι συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν από τη μετατροπή ενός διαθέσιμου για πώληση χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου, του οποίου οι μεταβολές στην εύλογη αξία καταχωρίζονται σε λογαριασμό αποθεματικού της καθαρής θέσης. Στην περίπτωση αυτή οι συναλλαγματικές διαφορές καταχωρίζονται στην καθαρή θέση και περιλαμβάνονται στο λογαριασμό αποθεματικού."

РАНЕЕЗНАКО ПЕРПАА

7. Συμπεράσματα

Όπως είναι κοινά αποδεκτό οι οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων είναι και μπορούν ακόμη περισσότερο στο μέλλον να αποδειχθούν σημαντικά εργαλεία τόσο για τους αναλυτές όσο και για τους υποψήφιους επενδυτές. Η λογιστική επιστήμη από την πλευρά της μπορεί να συμβάλλει σημαντικά στην προσπάθεια για την διαφάνεια και την αξιοπιστία των οικονομικών καταστάσεων γενικότερα αλλά και του θεσμού των χρηματοοικονομικών μέσων και πιο συγκεκριμένα των παραγώγων.

Πολύ σημαντικό στοιχείο αποδείχθηκε από την προηγούμενη ανάλυση ότι στα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα ο χαρακτηρισμός του χρηματοοικονομικού μέσου κατά την χρονική στιγμή της απόκτησής του από την επιχείρηση, σε μία από τις τέσσερις κατηγορίες που προαναφέρθηκαν, και κατ' επέκταση η αποτίμησή του με συγκεκριμένο, διαχρονικά ομοιόμορφο και πάγιο τρόπο, δεν επιτρέπει την αποτίμησή του είτε στο κόστος κτήσης (συντηρητική μέθοδος) είτε στην τρέχουσα αξία του χρηματοοικονομικού μέσου, κατά βούληση από πλευράς της επιχείρησης, και ανάλογα το αποτέλεσμα και την εικόνα που θέλει να εμφανίσει στις χρηματοοικονομικές της καταστάσεις σε σχέση με τις συνθήκες που επικρατούν στην αγορά. Δηλαδή, σύμφωνα με τα Δ.Λ.Π., δεν επιτρέπεται ένα παράγωγο να χαρακτηρίζεται άλλοτε ως «διακρατούμενες μέχρι τη λήξη επενδύσεις» και άρα να αποτιμάται στην παρούσα αξία του και άλλοτε, όταν συνήθως το αποτέλεσμα που προκύπτει από την κατοχή του είναι θετικό να χαρακτηρίζεται ως «αποτιμώμενο στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων». Κάτι τέτοιο θα σήμαινε, στην πράξη, την κατά βούληση εμφάνιση των αποτελεσμάτων και της περιουσιακής κατάστασης των εταιρειών και κατά συνέπεια οποιοδήποτε συμπέρασμα που θα επιχειρούσαν να βγάλουν απ' αυτές επίδοξοι αναλυτές ή επενδυτές θα ήταν επισφαλές και αναξιόπιστο.

Συνοψίζοντας θα μπορούσαμε να παραθέσουμε ως βασικά πλεονεκτήματα από την εφαρμογή του θεσμού των Δ.Λ.Π. τα παρακάτω:

- Υιοθέτηση κανόνων με αναλυτική καθοδήγηση στο λογιστικό χειρισμό και στην εμφάνιση των αξιών και των οικονομικών δεδομένων
- Αυξημένη διαφάνεια και συγκρισιμότητα μεταξύ των εταιρειών
- Περιορισμένη χρήση γραπτών δικαιωμάτων προαίρεση ως εργαλεία για αντιστάθμιση κινδύνων
- Η λογιστική είναι σε συμφωνία με την καλύτερη πρακτική της μεθοδολογίας που ακολουθείται στις μέρες μας σχετικά με την διαχείριση του κινδύνου

Από την άλλη πλευρά η βασική κριτική που θα μπορούσε, κατά την γνώμη μας, να αναπτυχθεί όπως προκύπτει και από την ανάλυση που προηγήθηκε, έχει να κάνει επιγραμματικά, με τα εξής θέματα:

- Πολυπλοκότητα κατά τη ερμηνεία των προτύπων
- Μεταβλητότητα στα αποτελέσματα χρήσεως και στη καθαρή θέση της επιχείρησης
- Πολυπλοκότητα στην πρακτική εφαρμογή (συστήματα, εκπαίδευση, τεκμηρίωση κ.λ.π.) και αυξημένες ανάγκες εσωτερικής πληροφόρησης.
- Απαιτούνται σημαντικές μεταβολές στην τρέχουσα λογιστική πρακτική.
 - Απαίτηση για ευρεία χρήση εύλογης αξίας
 - Ενσωματωμένα παράγωγα
 - Συμβόλαια παράδοσης μπορεί να είναι παράγωγα

Τελικά λαμβανομένης υπόψη της στρατηγικής σημασίας των Παραγώγων στην καθημερινή πρακτική της χρηματοοικονομικής διαχείρισης των επιχειρήσεων είναι αναγκαίος ένας ευρύς προβληματισμός σχετικά με τη μελλοντική κατεύθυνση του

λογιστικού τους πλαισίου. Εάν μάλιστα επιβεβαιωθούν στην πράξη ορισμένοι από τους διαρθρωτικούς κινδύνους, θα πρέπει να αναληφθούν όλες εκείνες οι δράσεις, και μία απ' αυτές είναι και ο λογιστικός εκσυγχρονισμός, που θα διασφαλίσουν ότι η αγορά των παραγώγων θα βρεθεί εξοπλισμένη με τα κατάλληλα μέσα που θα εγγυώνται στους αναλυτές και τους επενδυτές υψηλό επίπεδο προστασίας και αξιοπιστίας.

Τέλος σε σχέση με την ισχύουσα φορολογική νομοθεσία που ακόμη στη χώρα μας, για λόγους που η ανάλυσή τους ξεφεύγει από το αντικείμενο της παρούσας εργασίας, δείχνει να βρίσκεται σε μεγάλη απόσταση από το σημείο του προσδιορισμού των φορολογικών αποτελεσμάτων των εταιρειών με βάση τους κανόνες που θεσπίζουν τα Δ.Λ.Π. θεωρούμε ότι στο μέλλον είναι επιτακτική η ανάγκη εκσυγχρονισμού της, αφ' ενός για λόγους διευκόλυνσης των επιχειρήσεων και της επιχειρηματικότητας και αφετέρου για λόγους επιστημονικής συνέπειας όσον αφορά τον λογιστικό προσδιορισμό των αποτελεσμάτων των επιχειρήσεων και την επιβολή φόρων σε ακριβοδίκαιη φορολογική βάση που θα βρίσκεται σε συνέπεια με την βασική αρχή της αυτοτέλειας των χρήσεων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ-ΠΗΓΕΣ

A. Ξένη Βιβλιογραφία

- International Accounting Standard Board (IASB) – “International Accounting Standards 2002”
- International Accounting Standard Committee – “Official Website: www.iasc.uk.org”
- Grant Thornton International internal Procedures – “Official Website: www.gtinet.org”
- B.J. Epstein, Abbas Ali Mirza – IAS 2002: “Interpretation and application of International Accounting Standards I.A.S.”
- IASC Staff – “International Accounting Standards Explained”
- David Alexander, Simon Archer – “International Accounting Standards”
- Deloitte & Touche – “International Accounting Standards”
- Andersen, BDO, Deloitte & Touche Tohmatsu, Ernst & Young, Grant Thornton, KPMG
- Pricewaterhouse Coopers – GAAP 2001: “Survey of National Accounting Rules Benchmarked against International Accounting Standards”
- Pricewaterhouse Coopers – Understanding IAS
- Hennie Van Greuning, Marius Koen – “International Accounting Standards: A Practical Guide”
- Deloitte & Touche Tohmatsu – “Financial Instruments applying IAS 32&39”

B. Ελληνική Βιβλιογραφία

- Global Training: Δρ. Χρήστος Βλάχος – Λουκάς Λουκά: “Πρακτικό Εγχειρίδιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων”
- Νικόλαος Πρωτοψάλτης, Παναγιώτης Βρουστούρη – “Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα και Διερμηνίες: Πρακτική Ανάλυση και Ερμηνεία με λογιστικά παραδείγματα εφαρμογής”
- Δρ. Νικόλαος Πρωτοψάλτης – “Αντιστάθμιση & Λογιστική Αντιστάθμισης”
- Σακέλλης Ι Εμμανουήλ «Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα», Εκδόσεις Σακέλλη, 2002
- Σακέλλης Ι Εμμανουήλ «Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα με Βάση το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο» Εκδόσεις Σακέλλη, 2005
- Περιοδικό Λογιστικής
- Περιοδικό Φορολογική Επιθεώρηση
- Περιοδικό Epsilon
- Περιοδικό Accountancy

Γ. Αναφορές από Sites στο Internet

1. <http://www.pandektis.gr>
2. <http://www.imerisia.gr>
3. <http://www.naftemporiki.gr>
4. <http://www.business.hol.gr>
5. <http://www.kerdos.gr>
6. <http://www.factoring.gr>
7. <http://www.icap.gr>

Δ. Φορολογική-Εμπορική Νομοθεσία

1. Νόμος 2238/1994
2. Νόμος 2190/1920

Ε. Ένθετα Οικονομικού Τύπου

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΡΡΑΙΑ